

T.C.
ORDU ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM PROGRAMLARI VE ÖĞRETİM BİLİM DALI

**KIRSALDA VE KENT MERKEZİNDE GÖREV YAPAN
ORTAOKUL ÖĞRETMENLERİNİN ÖĞRETİM PROGRAMINA
BAĞLILIKLARI: BİR DURUM ÇALIŞMASI**

YAZAR
FERYAD DOĞUŞ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN
DOÇ. DR. SANEM TABAK

ORDU- 2024

TEZ KABUL SAYFASI

Feryad DOĞUŞ tarafından hazırlanan “Kırsalda ve Kent Merkezinde Görev Yapan Ortaokul Öğretmenlerinin Öğretim Programına Bağlılıkları: Bir Durum Çalışması” başlıklı bu çalışma, 08.03.2024 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak, jürimiz tarafından **YÜKSEK LİSANS tezi** olarak kabul edilmiştir.

Başkan Prof. Dr. Asuman Seda SARACALOĞLU
Aydın Adnan Menderes Üniversitesi / Eğitim Fakültesi İmza

Üye Doç. Dr. Sanem TABAK
Ordu Üniversitesi / Eğitim Fakültesi İmza

Üye Doç. Dr. Tuba ACAR ERDOL
Ordu Üniversitesi / Eğitim Fakültesi İmza

ETİK BEYANI

Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmasında; tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, tez çalışmasında yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi, kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı, bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu, bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

Feryad DOĞUŞ

ÖZET

EĞİTİM PROGRAMLARI VE ÖĞRETİM

KIRSALDA VE KENT MERKEZİNDE GÖREV YAPAN ORTAOKUL ÖĞRETMENLERİNİN ÖĞRETİM PROGRAMINA BAĞLILIKLARI: BİR DURUM ÇALIŞMASI

FERYAD DOĞUŞ

Bu çalışmanın amacı, kırsalda ve kent merkezinde görev yapan ortaokul öğretmenlerinin öğretim programına bağlılıklarını belirlemektir. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden bütüncül çoklu durum çalışması deseni kullanılmıştır. Çalışma grubunu 2022-2023 eğitim ve öğretim yılının 2. döneminde, Ordu ilinin Altınordu, Perşembe, Fatsa, Ünye, Gürgentepe, Gököy ilçelerinde, Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlı devlet okullarında görev yapan 36 ortaokul öğretmeni oluşturmuştur. Araştırmanın yapıldığı okullar, amaçlı örnekleme yöntemlerinden aykırı durum örnekleme yöntemi ile kırsal ve kent merkezi olarak iki zıt uçta belirlenmiştir. Çalışma grubunu oluşturan 36 öğretmen ise yine amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme yöntemi ile seçilmiştir. Öğretmenlerin belirlenmesindeki ölçütler, en az 5 yıllık deneyime sahip olmaları ve ortaokul branş öğretmeni olmalarıdır. Araştırmanın verileri, yarı yapılandırılmış bireysel görüşme formu ile elde edilmiştir. Araştırma verileri nitel araştırmaya uygun şekilde tematik analiz yöntemiyle analiz edilerek bulgular saptanmıştır. Bulgular saptanırken kodlar, kategoriler ve temalar elde edilmiş ve öğretmenlerin görüşlerini yansıtmak için doğrudan alıntılara yer verilmiştir. Araştırma sonucunda; öğretmenlerin öğretim programına bağlılıklarına ait yaptıkları tanımlar, öğretim programına bağlı kalan öğretmen özellikleri ve öğretim programına bağlılığı etkileyen faktörler temalarında bulgular elde edilmiştir. Kırsalda ve kent merkezinde görev yapan öğretmenlerin, öğretim programına bağlılık kavramına ilişkin genel olarak tasarlanan programın aslına sadık kalınarak uygulanması, uygulamanın niteliğinin sağlanması ve bütünlük yönünde görüşler bildirdikleri sonucuna ulaşılmıştır. Kırsalda ve kent merkezinde görev yapan ortaokul öğretmenlerinin öğretim programına bağlı kalan öğretmen özelliklerine ilişkin görüşleri incelendiğinde, öğretim programına bağlı kalan öğretmenleri kuralcı, disiplinli, klasik, rutin ve yeniliklere açık olmayan olarak betimledikleri, bazı öğretmenler ise sorumluluk sahibi, donanımlı, planlı ve düzenli, işini yapan, öğrencilerin gelişimine destek veren öğretmen olarak tanımladıkları görülmüştür. Çalışmada son olarak kırsalda ve kent merkezinde görev yapan öğretmenlerin öğretim programını etkileyen faktörler kapsamında öğrenci özellikleri, program özellikleri, öğretmen özellikleri, bölgesel özellikler, ekonomik özellikler, kültürel özellikler, kurumsal özellikler, merkeziyetçi eğitim sistemi, sınav sistemi, öğretmen eğitimleri, olağanüstü durumlar, denetim ve siyasi durumlar kategorilerinde görüş bildirdikleri görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Öğretim programı, Öğretim programına bağlılık, Öğretim programına bağlılığı etkileyen faktörler.

ABSTRACT

CURRICULUM AND INSTRUCTION

THE CURRICULUM FIDELITY OF SECONDARY SCHOOL TEACHERS WORKING IN RURAL AND URBAN CENTERS: A CASE STUDY

FERYAD DOĞUŞ

The purpose of this study is to determine the commitment of middle school teachers working in rural and urban areas to the curriculum. In the research, the holistic multiple case study design, one of the qualitative research methods, was used. The study group consisted of 36 middle school teachers working in state schools affiliated with the Ministry of National Education in the districts of Altınordu, Perşembe, Fatsa, Ünye, Gürgentepe, and Gököy of Ordu province during the second semester of the 2022-2023 academic year. The schools included in the study were determined as rural and urban extremes using the outlier sampling method, one of the purposive sampling methods. The 36 teachers who constituted the study group were selected using the criterion sampling method, another purposive sampling method. The criteria for selecting teachers were having at least 5 years of experience and being a middle school subject teacher. The data of the research were obtained through semi-structured individual interview forms. The research data were analyzed using thematic analysis method suitable for qualitative research, and findings were determined. While determining the findings, codes, categories, and themes were obtained, and direct quotations were included to reflect the teachers' views. As a result of the research; findings were obtained in the themes of definitions made by teachers regarding their commitment to the curriculum, teacher characteristics adhering to the curriculum, and factors affecting commitment to the curriculum. It was concluded that middle school teachers working in rural and urban areas generally expressed opinions in line with adhering to the curriculum concept, ensuring the implementation of the designed program as originally intended, ensuring the quality of implementation, and integrity. When the opinions of middle school teachers working in rural and urban areas regarding teacher characteristics adhering to the curriculum were examined, it was observed that some teachers described adhering teachers as rule-oriented, disciplined, classic, routine, and open to innovations, while some teachers described them as responsible, equipped, planned, organized, doing their job, and supporting the development of students. Finally, in the study, it was observed that middle school teachers working in rural and urban areas expressed their views in the categories of student characteristics, program characteristics, teacher characteristics, regional characteristics, economic characteristics, cultural characteristics, institutional characteristics, centralized education system, examination system, teacher trainings, extraordinary situations, supervision, and political situations within the scope of factors affecting the curriculum.

Key Words : Curriculum, Curriculum fidelity, Factors affecting commitment to the curriculum.

ÖNSÖZ

Bir dersin, öğretim programına uygun bir şekilde uygulanması, ders içi öğretim etkinliklerinin amacına ulaşması açısından son derece kritiktir. Bu çalışmayla, öğretmenlerin öğretim programına bağlılık kavramını ve öğretim programına bağlı kalan bir öğretmenin sahip olduğu özellikleri nasıl tanımladıkları ile öğretmenlerin öğretim programına bağlılıklarını etkileyen faktörlere ilişkin görüşlerini belirlemek amaçlanmaktadır.

Akademik bir başlangıç yaptığım andan itibaren desteğini her zaman hissettiğim, bilgilerinden üst düzeyde faydalandığım, hayat görüşünü örnek aldığım; çalışmamın her alanında keyif almamı sağlayan, çalışmamı bütün bir özveriyle inceleyen ve üzerimde büyük emeği olan tez danışmanım, çok değerli hocam Doç. Dr. Sanem TABAK'a sonsuz teşekkür ederim.

Tez savunma jürimde bulunarak bana verdikleri değerli görüşleri ve emekleri için Prof. Dr. Asuman Seda SARACALOĞLU ve Doç. Dr. Tuba ACAR ERDOL hocalarıma çok teşekkür ederim.

Çalışmama başladığım andan itibaren her konuda öneri ve eleştirileriyle yardımlarını gördüğüm hocalarım Doç. Dr. Çiğdem AKIN ARIKAN'a ve Prof. Dr. Şenol SEZER'e çok teşekkür ederim.

Veri toplama sürecinde bulunduğum okullarda bana destek olan öğretmen arkadaşlarıma çok teşekkür ederim.

Bu araştırma boyunca tüm desteklerinden dolayı aileme ve arkadaşlarıma çok teşekkür ederim.

Süreç boyunca yanımda olan canım sevgilim Aslı'ya ve kedim Feyyaz'a sonsuz teşekkür ederim.

Feryad DOĞUŞ

İÇİNDEKİLER

Sayfa

TEZ KABUL SAYFASI	ii
ETİK BEYANI	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	v
ÖNSÖZ	vi
İÇİNDEKİLER	vii
TABLolar	ix
ŞEKİLLER	xi
SİMGELER VE KISALTMALAR	xii
1. GİRİŞ	1
1.1 Problem Durumu	1
1.2 Araştırmanın Amacı	5
1.3 Araştırmanın Önemi	6
1.4 Araştırmanın Varsayımları	9
1.5 Araştırmanın Sınırlılıkları	9
1.6 Araştırmanın Tanımları	9
2. KURAMSAL ÇERÇEVE	10
2.1 Eğitim Programı	10
2.2 Öğretim Programı.....	11
2.3 Program Okuryazarlığı	13
2.4 Esnek Program	13
2.5 Öğretim Programına Bağlılık	14
2.6 Öğretim Programına Bağlılığı Etkileyen Faktörler	15
2.7 Türkiye’de Öğretim Programına Bağlılık Konusuyla İlgili Yapılan Çalışmalar	17
2.8 Uluslararası Alan Yazında Öğretim Programına Bağlılık Konusuyla İlgili Yapılan Çalışmalar	26
3. YÖNTEM	31
3.1 Araştırmanın Deseni.....	31
3.2 Katılımcılar	31
3.3 Veri Toplama Aracı.....	35
3.4 Veri Toplama Süreci	35
3.5 Verilerin Analizi.....	35
3.6 İnanlıcılık ve Etik.....	36
3.7 Araştırmacının Rolü	37
4. BULGULAR	38
4.1 Kırsalda Görev Yapan Ortaokul Öğretmenlerinin Öğretim Programına Bağlılıkları.....	38
4.2 Kent Merkezinde Görev Yapan Ortaokul Öğretmenlerinin Öğretim Programına Bağlılıkları.....	55
5. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER	71
5.1 Sonuç ve Tartışma.....	71
5.2 Öneriler	79
KAYNAKLAR	81
EKLER	88
Ek-1 Görüşme Formu	88

YASAL/ÖZEL İZİN BELGELERİ	89
ÖZGEÇMİŞ	93

TABLolar

Sayfa

Tablo 1. 1 Katılımcılar Hakkındaki Bilgiler.....	32
Tablo 1. 2 Kırsalda Görev Yapan Ortaokul Öğretmenlerine Göre Öğretim Programına Bağlılık Kavramının Tanımı.....	38
Tablo 1. 3 Kırsalda Görev Yapan Ortaokul Öğretmenlerine Göre Öğretim Programına Bağlı Kalan Öğretmen Özellikleri.....	40
Tablo 1. 4 Kırsalda Görev Yapan Ortaokul Öğretmenlerine Göre Öğretim Programına Bağlılığı Etkileyen Faktörler: Öğrenci Özellikleri.....	41
Tablo 1. 5 Kırsalda Görev Yapan Ortaokul Öğretmenlerine Göre Öğretim Programına Bağlılığı Etkileyen Faktörler: Program Özellikleri.....	43
Tablo 1. 6 Kırsalda Görev Yapan Ortaokul Öğretmenlerine Göre Öğretim Programına Bağlılığı Etkileyen Faktörler: Öğretmen Özellikleri.....	45
Tablo 1. 7 Kırsalda Görev Yapan Ortaokul Öğretmenlerine Göre Öğretim Programına Bağlılığı Etkileyen Faktörler: Bölgesel Özellikler.....	47
Tablo 1. 8 Kırsalda Görev Yapan Ortaokul Öğretmenlerine Göre Öğretim Programına Bağlılığı Etkileyen Faktörler: Sosyal Özellikler.....	48
Tablo 1. 9 Kırsalda Görev Yapan Ortaokul Öğretmenlerine Göre Öğretim Programına Bağlılığı Etkileyen Faktörler: Ekonomik Özellikler.....	48
Tablo 1. 10 Kırsalda Görev Yapan Ortaokul Öğretmenlerine Göre Öğretim Programına Bağlılığı Etkileyen Faktörler: Kültürel Özellikler.....	49
Tablo 1. 11 Kırsalda Görev Yapan Ortaokul Öğretmenlerine Göre Öğretim Programına Bağlılığı Etkileyen Faktörler: Kurumsal Özellikler.....	50
Tablo 1. 12 Kırsalda Görev Yapan Ortaokul Öğretmenlerine Göre Öğretim Programına Bağlılığı Etkileyen Faktörler: Merkeziyetçi Eğitim Sistemi.....	51
Tablo 1. 13 Kırsalda Görev Yapan Ortaokul Öğretmenlerine Göre Öğretim Programına Bağlılığı Etkileyen Faktörler: Sınav Sistemi.....	52
Tablo 1. 14 Kırsalda Görev Yapan Ortaokul Öğretmenlerine Göre Öğretim Programına Bağlılığı Etkileyen Faktörler: Öğretmen Eğitimleri.....	52
Tablo 1. 15 Kırsalda Görev Yapan Ortaokul Öğretmenlerine Göre Öğretim Programına Bağlılığı Etkileyen Faktörler: Olağanüstü Durumlar.....	53
Tablo 1. 16 Kırsalda Görev Yapan Ortaokul Öğretmenlerine Göre Öğretim Programına Bağlılığı Etkileyen Faktörler: Denetim.....	54
Tablo 1. 17 Kırsalda Görev Yapan Ortaokul Öğretmenlerine Göre Öğretim Programına Bağlılığı Etkileyen Faktörler: Siyasi Durumlar.....	54
Tablo 2. 1 Kent Merkezinde Görev Yapan Ortaokul Öğretmenlerine Göre Öğretim Programına Bağlılık Kavramının Tanımı.....	55
Tablo 2. 2 Kent Merkezinde Görev Yapan Ortaokul Öğretmenlerine Göre Öğretim Programına Bağlı Kalan Öğretmen Özellikleri.....	57
Tablo 2. 3 Kent Merkezinde Görev Yapan Ortaokul Öğretmenlerine Göre Öğretim Programına Bağlılığı Etkileyen Faktörler: Öğrenci Özellikleri.....	59

Tablo 2. 4 Kent Merkezinde Görev Yapan Ortaokul Öğretmenlerine Göre Öğretim Programına Bağlılığı Etkileyen Faktörler: Program Özellikleri.....	60
Tablo 2. 5 Kent Merkezinde Görev Yapan Ortaokul Öğretmenlerine Göre Öğretim Programına Bağlılığı Etkileyen Faktörler: Öğretmen Özellikleri.....	62
Tablo 2. 6 Kent Merkezinde Görev Yapan Ortaokul Öğretmenlerine Göre Öğretim Programına Bağlılığı Etkileyen Faktörler: Bölgesel Özellikler.....	63
Tablo 2. 7 Kent Merkezinde Görev Yapan Ortaokul Öğretmenlerine Göre Öğretim Programına Bağlılığı Etkileyen Faktörler: Ekonomik Özellikler.....	64
Tablo 2. 8 Kent Merkezinde Görev Yapan Ortaokul Öğretmenlerine Göre Öğretim Programına Bağlılığı Etkileyen Faktörler: Kültürel Özellikler.....	64
Tablo 2. 9 Kent Merkezinde Görev Yapan Ortaokul Öğretmenlerine Göre Öğretim Programına Bağlılığı Etkileyen Faktörler: Kurumsal Özellikler.....	65
Tablo 2. 10 Kent Merkezinde Görev Yapan Ortaokul Öğretmenlerine Göre Öğretim Programına Bağlılığı Etkileyen Faktörler: Merkeziyetçi Eğitim Sistemi...	66
Tablo 2. 11 Kent Merkezinde Görev Yapan Ortaokul Öğretmenlerine Göre Öğretim Programına Bağlılığı Etkileyen Faktörler: Sınav Sistemi.....	67
Tablo 2. 12 Kent Merkezinde Görev Yapan Ortaokul Öğretmenlerine Göre Öğretim Programına Bağlılığı Etkileyen Faktörler: Öğretmen Eğitimleri.....	67
Tablo 2. 13 Kent Merkezinde Görev Yapan Ortaokul Öğretmenlerine Göre Öğretim Programına Bağlılığı Etkileyen Faktörler: Olağanüstü Durumlar.....	68
Tablo 2. 14 Kent Merkezinde Görev Yapan Ortaokul Öğretmenlerine Göre Öğretim Programına Bağlılığı Etkileyen Faktörler: Denetim.....	69
Tablo 2. 15 Kent Merkezinde Görev Yapan Ortaokul Öğretmenlerine Göre Öğretim Programına Bağlılığı Etkileyen Faktörler: Siyasi Durumlar.....	69

ŞEKİLLER

Sayfa

Şekil 1. 1 Türkiye'de Öğretim Programına Bağlılığı Etkileyen Etkenler17

SİMGELER VE KISALTMALAR

BT	: Bilişim Teknolojileri
EBA	: Eğitimde Bilişim Ağı
KÖ	: Kırsalda Öğretmen
MÖ	: Merkezde Öğretmen
SPSS	: Statistical Package for the Social Sciences (Sosyal Bilimler için İstatistik Programı)

1. GİRİŞ

Bu bölümde; problem durumu, araştırmanın amacı, önemi, varsayımları, sınırlılıkları ve tanımlar yer almaktadır.

1.1 Problem Durumu

Eğitim ve öğretim süreçlerinin etkili bir şekilde devam edebilmesi için planlı ve verimli programlar gereklidir (Aslan ve Erden, 2020). Program; öğretmenin neyi, niçin ve nasıl öğreteceğini; yöneticinin hangi eğitim ortamına, kaynak ve araç-gereçlere ihtiyaç duyacağını; eğitim denetçisinin neyi nasıl değerlendireceğini, öğrencinin neyi öğreneceğini ve kendisinden beklenenleri; işveren ve toplumun hangi niteliklere sahip bireyler beklediğini belirten temel bir yapıdır. (Doğan, 1997). Bu doğrultuda öğretim programı, eğitim ve öğretimin verimli bir şekilde devam edebilmesi, okullarda ve diğer eğitim kurumlarındaki eğitim ve öğretim faaliyetlerinin amacına ulaşabilmesi açısından oldukça önemlidir. Demirel (2020)'e göre öğretim programı; bir eğitim aşamasında, çeşitli sınıflarda ve derslerde işlenecek konularla ilgili tüm öğretim faaliyetlerini içermektedir. Boncuk (2021)'a göre öğretim programı; bir disiplin içindeki, öğrencilere kazandırılması amaçlanan bilgi, beceri, tutum ve değerlerin düzenli ve planlı bir biçimde oluşturulmuş hali olarak ifade edilir. Bu düşünceye göre; bir dersin programının öğretim programına bağlı kalınarak uygulanmasının, ders içi öğretim etkinliklerinin amacına ulaşmasında oldukça önemli olduğu söylenebilir. Bu bağlamda düşünüldüğünde “öğretim programına bağlılık” kavramı ortaya çıkmaktadır. Programın uygulanabilirliği, öğretim programına olan bağlılık düzeyiyle yakından ilişkilidir (Aslan ve Erden, 2020). Öğretim programına bağlılık, tasarlanan programın öğretmen/paydaşlar tarafından aslına sadık kalınarak uygulanması olarak tanımlanabilir (Bümen vd., 2014). Yine öğretim programına bağlılık, program hazırlayıcılarının hazırladıkları program ile onu uygulayanların programla uyum içinde olması ile açıklanır (Pence vd., 2008). Bu tanımlardan yola çıkıldığında; öğretim programına sadık kalarak resmi program ve uygulanmakta olan program arasındaki uyumun sağlanmasında öğretim programına bağlılığı etkileyen birtakım etkenler olduğu söylenebilir. Fullan (2007)'a göre öğretim programının uygulanmasını etkileyen etkenler; değişimin özellikleri, bölgesel/kurumsal etkenler ve dışsal etkenler olarak sınıflandırılmıştır. Dusenbury vd. (2003)'ne göre öğretim programına bağlılığı etkileyen etkenler; öğretmen özellikleri, program

özellikleri, kurumsal özellikler ve öğretmen eğitimi olarak kategorize edilmektedir. Bümen vd. (2014) yaptıkları çalışmada ise öğretim programına bağlılığı etkileyen faktörleri öğretmen eğitimi, öğretmen özellikleri, program özellikleri, kurumsal özellikler, bölgesel-sosyal-ekonomik-kültürel özellikler, öğrenci özellikleri, merkeziyetçi eğitim sistemi, geleceği belirleyici sınavlar olarak ifade etmektedirler.

Türkiye’de Millî Eğitim Bakanlığı’na bağlı eğitim kurumları, paydaşlar tarafından hazırlanan ve yazılı hale getirilen öğretim programlarını uygulamakla yükümlüdür. Öğretmenlerin ve öğrencilerin ders deneyimleri ile sınırlı olan öğretim programları, okullardaki tüm derslerin toplamıdır (Demirel, 2020). Öğretim programı, eğitim programının içerisinde (Demirel, 2020). Eğitim programı; öğretim programı, Türk Millî Eğitiminin hedefleri, temel prensipleri, programın yaklaşımı, vizyonu, misyonu, öğretmenlere, öğrencilere ve velilere yönelik önerileri, aynı zamanda programın değerlendirilme süreçlerini içeren düzenli bir planı ifade eder. (Bay vd., 2017). Posner (1995)’a göre eğitim programı; resmi, uygulamadaki, ihmal edilen, örtük ve ekstra olarak beş boyutta tanımlanmaktadır. Öğretmenlerin derslerinde öğretim programına bağlı kalarak programın amaçları doğrultusunda ilerlemeleri, programın resmi boyutudur. Öğretmenlerin okullarda resmi programın somut ve gözlenen kısmını işe vurmaları ise programın uygulamadaki boyutudur. Burakgazi (2019)’ye göre; programın geliştirilme amacına uygun uygulanması, resmi program ile işevuruk program arasındaki benzerliğin yakın olmasıdır. Programın uygulama kısmı bağlamında; öğretmenler her zaman resmi programa bağlı kalamayabilir. Bu noktada öğretim programına bağlılığın ve öğretim programına bağlılığı etkileyen faktörlerin incelenmesi önem kazanmaktadır. Eğitim kurumlarında ders içi öğretim etkinlikleri sürecinde öğretim programına bağlı kalmayan veya kalamayan öğretmenler, programı uygularken esnek davranmaktadır. Resmi program olan öğretim programlarına bağlı kalınmadığında, yani program ihmal edildiğinde, eğitim ve öğretimin verimliliği düşebilir ve öğretim programının amacına ulaşmasında istendik sonuçlar alınamayabilir. Bu sebeple öğretim programına bağlılığın önemi vurgulanmakta, programın uygulanma süreci ile elde edilen sonuçlar arasındaki ilişkinin incelenmesiyle öğretim programlarının daha gerçekçi bir şekilde değerlendirilmesi sağlanmaktadır (Çelik ve Burakgazi 2021). Dolayısıyla, öğretim programına bağlılığı etkileyen faktörlerin incelenmesi, programın değerlendirilmesi noktasında da ayrıca önem kazanmaktadır.

Ülkemizde öğretim programları belli aralıklarla değişmiştir (bkz: 1993, 2005, 2009, 2015 ve 2018). Bu değişim, öğretmenlerin önceki öğretim programına dayalı olarak hareket etmelerine yol açabilir ve yeni gelişmeleri takip etmelerini güçleştirebilir. Tüm öğretmenlerin öğretim programlarındaki değişikliklere koşulsuzca katılıp, bunları eksiksiz bir şekilde sınıflarında uygulamalarını beklemek gerçekçi bir beklenti değildir (Bümen vd., 2014). Türkiye'de öğretim programları merkezi bir otorite tarafından oluşturulmakta, okulların bu programları tam olarak uygulamaları istenmekte ve programı uygulamayan öğretmenlere karşı soruşturma başlatılabilmektedir (Dikbayır ve Bümen, 2016). Yine Aşçı ve Yıldırım (2020)'a göre öğretim programlarının uygulanmasında, karşılaşılan sorunlar arasında, farklı ihtiyaçlara sahip yerleşim yerlerinin bulunması, tek bir kontrol merkezinden yönetilen programların istenen şekilde uygulanamaması ve bu nedenle belirlenmiş hedeflere ulaşılamaması yer almaktadır. Bu sebeple, öğretim programlarını oluşturan merkezi otoritenin yetkilerinin, bölgesel veya il düzeyinde benzer görevleri yürütebilecek merkezi birimlerle paylaşılması gerektiği öne çıkmaktadır (Aşçı ve Yıldırım 2020). Bu şekilde, yerel merkezler tarafından bölgeye özgü olarak hazırlanan öğretim programlarının, yerel ihtiyaçlara daha uygun hale gelerek amacına daha etkin bir şekilde ulaşabileceği ve bu bölgelerde görev yapan öğretmenlerin öğretim programına bağlılıklarının artabileceği belirtilebilir.

Bümen vd. (2014) yaptığı çalışmada şöyle belirtmektedir:

“Öğretmenleri, uzman ve yöneticilerin belirlediği öğretim programını uygulamakla yükümlü birer teknisyen olarak gören anlayış nedeniyle, programı kendi bölge/okul/sınıf şartlarına göre uyarlayabilen uzman bir kadro ortaya çıkamamaktadır. Bu kısır döngü, öğretmenleri planlama ve uygulamada belirsizliğe sürüklemekte; bölgesinin, okulunun ve sınıfının koşullarında programa bağlı kalmakta güçlük çeken öğretmenler de kâğıt üzerinde ayrı, sınıfında ayrı bir program uygulamasına imza atmaktadırlar.” (s. 203).

Buna göre, öğretmenler yerel bölgenin şartlarına göre uygulayacakları öğretim programlarını oluşturma sürecine bizzat katılmalıdırlar. Böylelikle planlama sürecinde aktif rol alan öğretmenin öğretim programına bağlılığının yüksek olacağı söylenebilir. Örneğin kırsal bir yerleşim yerinde Bilişim Teknolojileri altyapısı olmayan bir ortaokulda, Bilişim Teknolojileri ve Yazılım dersi 6. sınıf düzeyine ait “BT.6.5.2.9. Çoklu karar yapıları içeren programlar oluşturur (MEB, 2018).” kazanımını hedef kitleye kazandırmak okulun fiziksel şartlarıyla uyumlu değildir. Bu kazanım öğrenci özelliklerine ve ilgili bölgedeki okulun özelliklerine göre öğretmenler ve bölgedeki diğer

paydaşlarca düzenlenmelidir. Öğretim programı ancak bu şekilde amacına ulaşabilir. Dusenbury vd. (2003)'nin yaptığı çalışmaya göre, alan yazında öğretim programına bağlılığı etkileyen faktörler; öğretmen eğitimi, öğretmen özellikleri, program özellikleri ve kurumsal özellikler olarak belirtilmiştir. Bümen vd. (2014)'nin yaptığı çalışmada ise alan yazında bu faktörlere ek olarak; Türkiye bağlamında bölgesel-sosyoekonomik-kültürel özellikler, öğrenci özellikleri, merkeziyetçi eğitim sistemi ve geleceği belirleyici sınavların da programa bağlılığı etkileyebileceği belirtilmiştir. Dikbayır ve Bümen (2016) tarafından dokuzuncu sınıf matematik dersi öğretim programına bağlılığın incelenmesi üzerine yapılan araştırmada öğretmenlerin, öğretim merkezli bir süreci vurgulayarak, öğretim programında belirtilen öğretim materyallerinin sınıflarda bulunmaması sebebiyle kalem ve tahta kullanarak dersleri işledikleri ortaya çıkmıştır. Yapılan araştırma, kurum özellikleri, program özellikleri, öğretmen ve öğrenci özellikleri gibi faktörlerin, merkeziyetçi eğitim sistemine dayalı olarak öğretmenlerin öğretim programına bağlılıklarını etkilediğini göstermektedir. Dikbayır ve Bümen (2016)'e göre, merkezden oluşturulan tek bir öğretim programının Türkiye genelinde aynı şekilde uygulanmasının mümkün olmadığı, merkezden gelen programların uygulanmasını etkileyen çeşitli faktörlerin bulunduğu belirtilmektedir. Dolayısıyla bu araştırmadan elde edilen sonuçların, yerel yerleşim bölgelerinde, öğretim programlarının bölgenin ihtiyaçlarına, okulların, öğretmenlerin ve öğrencilerin özelliklerine göre geliştirilmesi gerektiği düşüncesini desteklemektedir.

Öğretim programına olan bağlılık üzerinde en etkili faktörlerden biri, programı uygulayan öğretmenlerdir (Ringwalt, 2003). Bir öğretim programını uygulamak için, o alanda uzmanlaşmış öğretmenlere gereksinim duyulmaktadır (Aşçı ve Yıldırım, 2020). Bu sebeple öğretim programında yapılan değişiklik çalışmalarına, öğretim programının uygulayıcısı olan öğretmenlerin paydaş olarak katılması gerekmektedir. Öğretim programının geliştirmesi sürecinde yer almayan öğretmenler, programa bağlı kalma noktasında sıkıntılar yaşayabilmektedir. Diğer bir açıdan bakıldığında ise hızlı ve sürekli değişen bilgi çağında; öğretmenlerin değişen öğretim programlarına ne derece bağlı kalabildiği ya da kalabileceği ayrıca tartışılması gereken bir konudur. Öğretmenlerin paydaş olarak program geliştirme sürecine katılamaması dışında, ayrıca öğretmenler programların içeriğinin çok yoğun olduğunu ifade etmektedir. Bu durumun da öğretim programına bağlılığı etkileyen bir durum olduğu söylenebilir. Öğretim programına bağlılığın programın uygulayıcısı olan öğretmenlerin yaratıcılıklarını sınırlandırdığı

düşüncesi, öğretim programına bağlılığı etkileyen bir diğer durumdur (Aşçı ve Yıldırım, 2020). Yine Çelik ve Burakgazi (2021)'ye göre; ders kitaplarının ve materyal eksikliklerinin, kalabalık sınıfların ve sınırlı zamanın neden olduğu öğretmen merkezli yaklaşımlar, öğretim programının öğrencilerin seviyesine uygun olmayışı gibi sorunlar, öğretim programına bağlılığı etkileyen bazı zorluklardır. Tek bir otoriteden gelen öğretim programlarının, her bölgenin özel ihtiyaçlarına uygun olmadığı düşünülmektedir, bu da genel bir soruna işaret etmektedir.

Bu araştırmada, kırsal ve kent merkezinde görev yapan ortaokul öğretmenlerinin öğretim programına bağlılık kavramını ve öğretim programına bağlı kalan bir öğretmenin sahip olduğu özellikleri nasıl tanımladıkları ile öğretmenlerin öğretim programına bağlılıklarını etkileyen faktörlere ilişkin görüşleri incelenmiştir. Araştırma kapsamında kırsal ve kent merkezinde görev yapan öğretmenlerin öğretim programına bağlılık ile ilgili yukarıda ifade edilen durumların incelenmesinin temel nedeni ilgili araştırmalarda (Bümen vd., 2014; Ringwalt vd., 2003) öğretim programına bağlılığın çevresel koşullar ile ilişkili olduğunu ifade edilmesidir. Öğretim programının uygulayıcıları olan öğretmenlerle ilgili öğretim programına bağlılık konusunda daha fazla çalışma yapılması ve bu çalışmaların nitel verilerle desteklenmesi, konunun daha iyi anlaşılmasına katkı sağlayabilir (Aslan ve Erden, 2020). Yine Çelik ve Burakgazi (2021)'ye göre, nitelikli bir öğretim programı oluşturmanın yanı sıra, geliştirilen programa bağlılık da büyük bir öneme sahiptir. Dolayısıyla bu çalışma, araştırmacılara ve okuyuculara gerek öğretim programına bağlılık kavramına gerek öğretim programına bağlılığı etkileyen faktörler konusunda öğretmenlerin bakış açısıyla bilgi verirken aynı zamanda program geliştirme uzmanlarına da önemli bir yol gösterici olacağı düşünülmektedir.

1.2 Araştırmanın Amacı

Bu nitel durum çalışmasının temel amacı, kırsalda ve kent merkezinde görev yapan ortaokul öğretmenlerinin öğretim programına bağlılık kavramını ve öğretim programına bağlı kalan bir öğretmenin sahip olduğu özellikleri nasıl tanımladıkları ile öğretmenlerin öğretim programına bağlılıklarını etkileyen faktörlere ilişkin görüşleri belirlemektir. Bu amacı gerçekleştirmek için araştırmada şu sorulara cevap aranmıştır:

- 1) Kırsalda görev yapan ortaokul öğretmenleri;
 - öğretim programına bağlılık kavramını nasıl tanımlamaktadır?

- öğretim programına bağlı kalan bir öğretmenin özelliklerini nasıl tanımlamaktadırlar?
- öğretim programına bağlılığı etkileyen faktörler hakkında neler düşünmektedirler?

2) Kent merkezinde görev yapan ortaokul öğretmenleri;

- öğretim programına bağlılık kavramını nasıl tanımlamaktadır?
- öğretim programına bağlı kalan bir öğretmenin özelliklerini nasıl tanımlamaktadırlar?
- öğretim programına bağlılığı etkileyen faktörler hakkında neler düşünmektedirler?

1.3 Araştırmanın Önemi

Öğretim programına bağlılık, tasarlanan programın öğretmen/paydaşlar tarafından aslına sadık kalınarak uygulanması olarak tanımlanabilir (Bümen vd., 2014). Bu görüş bağlamında bu çalışmada; öğretmenlerin uyguladıkları öğretim programlarına bağlılıklarının incelenmesi için öncelikle öğretim programına bağlılık kavramından anladıklarının belirlenmesi, öğretmenlerin öğretim programı okuryazarlığı bağlamında kavramsal olarak öğretim programına bağlılık kavramını bilip bilmediklerinin tespiti önem arz etmektedir. Yine bu bağlamda programın uygulayıcısı olan öğretmenlerin öğretmen özellikleri, programın nasıl uygulandığını doğrudan etkilemektedir. Dusenbury vd. (2003)'ne göre ve Bümen vd. (2014)'ne göre öğretmen özellikleri, programa bağlılığı etkileyen faktörlerin başında gelmektedir. Bu doğrultuda; öğretmenlerin, öğretmen özelliklerini nasıl tanımladıkları, yani programı uygulayan öğretmenlerin hangi özelliklere sahip olduğunun belirlenmesi, öğretim programlarını uygulayan öğretmenlerin programa bağlılıklarının incelenmesi açısından oldukça önem arz etmektedir.

Bu çalışma alan yazına nitel bir katkı sunarak farklı çalışmalara kaynaklık edecektir. Özellikle çalışmanın kırsalda ve kent merkezinde yapılacak olması, öğretmenlerin öğretim programına bağlılıklarının benzerlik ve farklılıklarının tespiti açısından ve öğretmenlerin tek bir merkezden gelen resmi öğretim programlarına sadık kalıp kalmadığının incelenmesi açısından oldukça önem arz etmektedir. Ayrıca bu çalışma öğretmenlerin, tek bir merkezden gelen öğretim programlarına bağlılığını incelemektedir.

Bu doğrultuda çalışma, öğretim programlarını geliştiren program geliştirme uzmanlarına yol göstermesi açısından önem arz etmektedir.

Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlı eğitim kurumlarına atanan öğretmenlerin ilk atandıkları bölgeler, genellikle zorunlu hizmet yükümlülüklerini gerçekleştirdikleri bölgeler olmaktadır (MEB, 2021). Bu bölgeler çoğu zaman kırsal yerleşim yerleridir. Bu çalışma, kırsalda ve kent merkezinde görev yapan ortaokul öğretmenlerinin okullarında uyguladıkları resmi öğretim programına bağlılıklarının farklı boyutlarını ortaya çıkarması açısından merak uyandırmaktadır.

Ülkemizde öğretim programları aralıklı olarak yenilenmektedir. Bümen vd. (2014)'ne göre programları güncellemek, sınıfların ve öğretmen davranışlarının otomatik olarak güncelleneceği anlamına gelmez. Bu nedenle, yeniliklerin neden benimsenmediğini veya hangi bağlılık engellerinin ortaya çıktığını açıkça tanımlamak, programa olan bağlılık üzerine yapılan araştırmalar olmadıkça zordur. Bu düşünceye göre; bu çalışma, kırsalda ve kent merkezlerinde tek bir merkezden gelen öğretim programlarına bağlılığa nelerin etkili olduğunu ortaya koymak açısından da oldukça önemlidir.

Öğretim programına bağlılığı etkileyen en önemli faktörlerin başında kurumsal özellikler gelmektedir. Bu çalışmanın kırsal ve kent merkezinde yer alan farklı ortaokullarda yapılması, kurumlarda çalışan öğretmenlerin ve idarecilerin çeşitlilik göstermesi çalışma açısından oldukça önemlidir. Bu doğrultuda çalışma; okul yöneticilerine ve öğretmenlere öğretim programının uygulanması bağlamında yol göstermesi açısından oldukça önem arz etmektedir.

Türkiye'de, son yıllarda öğretim programlarının tasarım aşamasından çok uygulama süreçlerine odaklanması, kavramın doğrudan ele alındığı çalışmalardaki artışı göstermektedir (Çavuşoğlu, 2022). Alan yazında, öğretim programına bağlılık kavramının farklı değişkenlerle olan ilişkilerinin incelendiği çalışmalar (Aşçı ve Yıldırım, 2020; Boncuk, 2021; Burul, 2018; Can, 2020; Çavuşoğlu, 2022; Güleş, 2022; Gürbüz, 2021; Kabaş, 2020; Karadağ Çaydaşı, 2019; Maral Polat, 2021; Polat vd., 2022; Yılmaz, 2021; Yılmaz ve Kahramanoğlu, 2021; Zöğ, 2022) çokça yer almaktadır. Bunun yanı sıra, öğretmenlerin öğretim programlarına bağlılığının incelendiği çalışmalara da (Arslan Çelik, 2020; Aslan ve Erden, 2020; Civriz ve Burakgazi, 2021; Çetin ve Ünsal, 2019; Dikbayır ve Bümen, 2016; Gürbüz, 2020; Karafil ve Oğuz, 2021; Karakuyu ve Oğuz, 2021 ve Sakallıoğlu ve Özüdoğru, 2022) rastlanmaktadır. Yine alan yazında öğretim

programına bağıllık kavramının ve öğretim programına bağıllığı etkileyen faktörlerin incelendiği çalışmalara (Bay vd., 2017; Burakgazi, 2019 ve Bümen vd., 2014) rastlanırken; öğretim programına bağıllıkla ilişkili farklı çalışmalar da (Baykal, 2019; Bümen ve Yazıcılar, 2020; Çelik ve Burakgazi, 2021 ve Yüce, 2022) yer almaktadır. Bu çalışmalara ek olarak; alan yazında, öğretim programına bağıllıkla ilgili yapılan ölçek geliştirme çalışmaları (Burul ve Tezci, 2021; Yaşaroğlu ve Manav, 2015) görülmektedir.

Uluslararası alan yazın incelendiğinde; öğretmenlerin öğretim programına uygunluğu ve uygulama görevlerinin incelendiği bir çalışmaya (Kimpston, 1983), birincil ve erken ikincil önlemede program bütünlüğünün araştırıldığı bir çalışmaya (Dane ve Schneider, 1998), ülkenin ortaokullarındaki madde kullanımını önleme öğretim programı kılavuzlarına bağıllıkla ilişkili faktörlerin belirlendiği bir çalışmaya (Ringwalt vd., 2003), okul öncesi öğretmenlerinin dil açısından zengin kapsamlı bir öğretim programını uygulamadaki bağıllıklarının araştırıldığı bir çalışmaya (Pence vd., 2008), K-12 öğretim programı müdahale araştırmasında uygulamanın uygunluğunun ve sonuçlarla ilişkisinin tanımlama, kavramsallaştırma ve ölçme açısından incelendiği bir çalışmaya (O'Donnell, 2008), sonuç değerlendirmesinin güvencesi: öğretim programının uygunluğu isimli bir çalışmaya (Vartuli ve Rohs, 2009), öğretmenin tek beden eğitimi öğretim programı modeline bağıllığının incelendiği bir çalışmaya (Kloepfel vd., 2013), öğretmen eğitiminin ötesinde: öğretim programına uygunluğun sürdürülmesinde mesleki gelişimin kritik rolünün araştırıldığı bir çalışmaya (LaChausse vd., 2014), okul öncesi öğretmenlerinin tamamlayıcı bir dil ve okuryazarlık öğretim programı kullanırken uygulamaya uygunluğunun kapsamlı bir incelemesine (Piasta vd., 2015), uygulayıcıların uygulamanın doğruluğuna ilişkin bakış açıları: “Her Parçayı Öğretin mi?” yoksa “Öğretim Programına Uygun Olun mu?” isimli bir çalışmaya (Cutbush vd., 2017), öğretmenlerin öğretim programı düzenlemeleri: bilimsel tartışma için prosedüre sadakat ve hedefe sadakatlerinin incelendiği bir çalışmaya (McNeill vd., 2018), öğretim programının etkili uygulanmasının önündeki engeller isimli bir doktora çalışmasına (Nevenglosky, 2018), Endonezya'da ortaöğretimde öğretim programı uyumunun incelendiği bir çalışmaya (Allo, 2020) ve sosyal-duygusal öğrenme öğretim programının uygulanmasının uygunluğunun öğretmen düzeyindeki belirleyicilerinin araştırıldığı bir çalışmaya rastlanmıştır (Thierry vd., 2022).

1.4 Araştırmanın Varsayımları

Kırsalda ve kent merkezinde görev yapan ortaokul öğretmenlerinin yarı yapılandırılmış görüşme formunda yer alan sorulara gerçek görüş ve düşünceleriyle samimi cevaplar verdikleri varsayılmıştır.

1.5 Araştırmanın Sınırlılıkları

1. Bu çalışma 2022-2023 eğitim ve öğretim yılının bahar döneminde yürütülmüştür.
2. Ordu ilinin Altınordu, Perşembe, Fatsa, Ünye, Gürgentepe, Gököy ilçelerinde Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlı devlet okullarında görev yapan 36 ortaokul öğretmeni ile yürütülmüştür.
3. Çalışmada araştırmacı tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu temele alınarak öğretmenlerle yapılan bireysel görüşme yoluyla elde edilen verilerle sınırlıdır.

1.6 Araştırmanın Tanımları

Eğitim Programı: Belirli etkinlikler aracılığıyla okul içinde ve dışında istenilen yönde davranış değişiklikleri sağlamak amacıyla önceden planlanmış öğrenme deneyimlerinin bütünüdür (Demirel, 2020; Erden, 1998).

Öğretim Programı: Belirli bilgi kategorilerinden oluşan bilgi, tutum ve becerilerin eğitim programlarının hedefleri doğrultusunda planlı bir şekilde kazandırılmasını amaçlayan bir programdır (Şeker, 2017).

Esnek Program: Konuların ve etkinliklerin görev yapılan yörenin ekonomik, sosyal özellikleri ile öğrencilerin ilgi, ihtiyaç ve sosyal çevrenin koşullarına göre düzenlendiği programdır (Saracaloğlu, 2020).

Öğretim Programına Bağlılık: Programın planlanan ve uygulanan formu arasındaki benzerlik düzeyini ifade eder (Bay vd., 2017).

2. KURAMSAL ÇERÇEVE

Bu bölümde; eğitim programı, öğretim programı, program okuryazarlığı, öğretim programına bağlılık, esnek program, öğretim programına bağlılığı etkileyen faktörler ve ulusal ve uluslararası alanda öğretim programına bağlılık konusuyla ilgili yapılan çalışmalar yer almaktadır.

2.1 Eğitim Programı

Eğitimin istenilen etkinlikte olabilmesi için plan ve programlama konularına özel bir önem verilmesi gereklidir (Ertürk, 1984). Eğitim sisteminde belirlenen amaçlara ulaşmada kullanılan araçlar, programlardır (Can, 2020). Programlar, eğitim felsefesine dayalı olarak belirlenmiş hedefleri içerir. Bu hedefler doğrultusunda oluşturulan programlar; içerik, strateji, yöntem, teknikler, materyaller, hedeflere ulaşma ve değerlendirme ölçütlerini kapsar (Gözütok, 2003).

Eğitim programı, bir eğitim kurumunun öğrencilere sunduğu, millî eğitimin ve kurumun amaçlarını gerçekleştirmeye yönelik, kurum içi ve dışındaki tüm eğitim etkinliklerini içerir (Varış, 1996). Demirel (2020)'e göre ise eğitim programı; kişiye, okul içinde ve dışında öğrenme yaşantıları oluşturmak için planlanmış etkinlikler düzeneği olarak tanımlanabilir. Posner (1995)'a göre eğitim programı; resmi, uygulamadaki, ihmal edilen, örtük ve ekstra olarak beş boyutta tanımlanmaktadır.

1) Resmi Program: Belli bir kurum veya kuruluş tarafından, belirli standartlara uygun olarak yazılan formal bir programdır (Posner, 1995).

2) Uygulanan Program: Öğretmenlerin resmi programa ne kadar uyduğunu gösteren bir program türüdür (Posner, 1995).

3) İhmal Edilen Program: Resmi programa dâhil olan ancak programa rağmen okullarda öğretilmeyen konuları ve durumları içeren bir programdır (Eisner, 1985; Posner, 1995).

4) Örtük Program: Okul ortamında resmi felsefe, amaçlar veya ders planlarıyla belirtilmemiş bilgi, inanç ve davranış biçimlerini içeren bir programdır (Cornbleth, 1984).

5) Ekstra Program: Resmi programa ve okul derslerinin yanı sıra planlanan sosyal ve kültürel etkinliklerden oluşan bir programdır (Posner, 1995).

Öğretim programları okullarda öğretmenler tarafından uygulanmakta ve bu da Posner (1995)'in uygulamadaki programını ifade etmektedir.

2.2 Öğretim Programı

Öğretim programı, belirli bir disipline ait bilgi, beceri, tutum ve değerlerin düzenli ve planlı bir biçimde oluşturulmuş bir formunu temsil eder ve bu form, öğrencilere kazandırılması hedeflenen unsurları içerir (Bay vd., 2017). Senemoğlu (1997)'na göre öğretim programı; herhangi bir ders içerisinde öğrencilerin benimseyeceği hedefleri, hedeflerin içerisine aldığı davranışları, bu davranışları kazandırmak amacıyla düzenlenecek öğrenme öğretme durumlarını ve davranışların ne düzeyde kazandırıldığını ortaya çıkaracak ölçme durumlarını kapsayan, gelişime açık ve birçok yönden etkileşim içerisinde yer alan öğeler toplamı şeklinde ifade edilmiştir. Başka bir ifadeyle öğretim programı, belirli bir dersin öğretilmesiyle ilgili olarak planlanan etkinlikleri içeren bir yaşantı düzenidir ve bu düzen öğrencinin elde etmesi beklenen bilgi ve becerilere odaklanır (Demirel, 2020).

Öğretim programı, eğitim sisteminin temel öğelerinden biri olarak kabul edilir ve eğitim faaliyetlerinin yürütülmesi, öğretim programları olmadan düşünülemez (Güleş, 2022). Öğretim programları; hedef, içerik, eğitim durumları ve değerlendirme süreci olmak üzere dört öğeden oluşmaktadır.

1) Hedef: Eğitim yoluyla kazandırılması hedeflenen nitelikler, istenilen birey profilinin özellikleridir (Demirel, 2020).

2) İçerik: Öğretilecek konuların organize edilmesidir (Demirel, 2020).

3) Eğitim Durumları: Eğitim etkinliklerinin uygulanma biçimini belirleyen temel öğelerin pratiğiyle ilgilidir (Ertürk, 1984).

4) Değerlendirme: Deneyimlerin somut olarak yaşanıp yaşanmadığını belirlemek için kullanılan gözleme dayalı kanıtlardır (Ertürk, 1984).

Eğitim sistemlerinde, merkezi ve yerel olmak üzere iki farklı yönetim anlayışının varlığı gözlemlenir ve genellikle hüküm süren yönetim anlayışı, program geliştirme çalışmalarını da etkilemektedir (Yaşaroğlu ve Manav, 2015). Merkezi bir yönetim anlayışı olan ülkemizde öğretim programları, Millî Eğitim Bakanlığı ve paydaşlar tarafından hazırlanmakta ve ülkenin genelinde aynı öğretim programları uygulanmaktadır. Bu bakımdan öğretmenlerin beklenen görevi, öğretim programını göz

önünde bulundurarak ders etkinliklerini planlamak ve bu planları uygulamaktır (Bümen vd., 2014).

Ülke genelinde kullanılmak üzere tasarlanmış resmi bir öğretim programının, sınıflarda kelime kelime uygulanamayacağı; öğretmenler tarafından atlamalar, eklemeler, değişiklikler veya güncellemeler yapıldığı ve ilk resmi uyarlamasının kendisini ünitelendirilmiş yıllık plan içinde gerçekleştirdiği bilinmektedir (Bümen vd., 2014; Bümen ve Yazıcılar, 2020). Yazıcılar ve Bümen (2015) tarafından yapılan çalışmada, öğretim programlarının birebir uygulanmasının mümkün olmadığı savunulmuş ve öğretmenin programda önemli değişikliklere olanak tanıyan uyarlama kavramı, programa bağlılık yerine vurgulanmış ve öğretim programlarının esnek bir biçimde uygulanması gerektiği vurgulanmıştır. Polat vd. (2022)'ne göre ise Millî eğitimin temel hedeflerine ulaşmak, eğitim politikalarını gerçekleştirmek ve toplumun öğretmenlerden beklentilerine istenilen düzeyde yanıt almak için, öğretmenlerin meslekleri çerçevesinde uyguladıkları öğretim programlarına sadık kalmaları büyük bir önem taşımaktadır. Bu düşünceler doğrultusunda, öğretim programına bağlılık kavramının ve öğretim programları uygulanırken programa ne derecede bağlı kalındığının incelenmesi gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Ayrıca öğretim programına bağlılık incelenerek, uygulanan öğretim programının başarısını veya başarısızlığını değerlendirmek en önemli yöntemlerden biridir (Dusenbury vd., 2003; akt., Bümen vd., 2014).

Programların okullarda öğretmenler tarafından etkili bir şekilde uygulanması beklenmektedir. Ancak tek bir merkezden standart şekilde gelen öğretim programlarını her öğretmen aynı şekilde uygulayamamaktadır. Öğretmenlerin öğretim programlarını uygulama sürecini bölgesel koşullar, öğrenci özellikleri ve öğretmenin özellikleri de etkilemekte, öğretmenler programı uygularken esnek davranmaktadırlar. Hazırlanan programların tasarım aşamaları kadar, bu programların eğitim-öğretim ortamlarında nasıl uygulandığı da önemlidir (Çavuşoğlu, 2022). Bu düşünceye göre; tasarlanan program ile uygulanan program arasındaki farklılık önemlidir ve öğretim programına bağlılık kavramı ortaya çıkmaktadır. Öğretim programına bağlılık, programın tasarlanan şekline uygun bir şekilde uygulanıp uygulanmadığını yansıtmaktadır (Can, 2020). Bu durum, öğretmenin öğretim programını uygularken esnek olması ve özellikle iyi bir program okuryazarı olmasıyla ilişkilidir.

2.3 Program Okuryazarlığı

Öğretmenlerin toplumsal faktörleri göz önünde bulundurma ve eğitimi uyarlamak arasında doğru dengeyi sağlaması, programı doğru bir şekilde anlama ve uygulama becerilerine bağlıdır. Öğretmenlerin bu alanda başarılı olabilmeleri ve programları etkili bir şekilde kullanabilmeleri için programı oluşturan kavramlar hakkında yüksek düzeyde bilgiye sahip olmaları gerekmektedir (Özkan, 2016). Bu doğrultuda öğretmenler, hazırlanan programın yapısal özelliklerine, kapsamına ve özelliklerine tam olarak hâkim olmalıdır. Bu bağlamda düşünüldüğünde; öğretmenlerin programı başarılı bir şekilde uygulayabilmeleri için program hakkında yeterli bilgiye sahip olmaları gerekmektedir.

Eğitim alanında okuryazarlık becerisi ele alındığında, öğretmen yeterliliklerinden biri olarak öğretim programı okuryazarlığı kavramı önem kazanmaktadır (Bolat, 2017). Bu okuryazarlık türü, eğitimde hedeflere ulaşmaya yardımcı olan bir araç olarak tanımlanabilir (Süral ve Dedebali, 2021). Eğitimde istenilen hedeflere ulaşılması için programın uygulayıcısı olan öğretmenlerin program okuryazarlığı becerisine sahip olmalarının hem öğretmenlerin hem de uyguladıkları öğretim programlarının başarısını olumlu etkilediği düşünülmektedir.

Öğretim programı okuryazarlığı, programın hedefleri, içeriği, eğitim süreçleri ve değerlendirme bölümlerini anlama ve gerektiğinde uygun değişiklikler yapabilme yeteneğini ifade eder (Kahramanoğlu, 2020). Bu doğrultuda düşünüldüğünde; öğretim programlarının uygulanması aşamasında esnek davranılmasının başarının artırılmasına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

2.4 Esnek Program

Öğretmenler, öğretim programındaki konuları ve etkinlikleri görev yaptığı bölgenin şartlarına göre düzenlemelidir. İyi bir eğitim programının özelliklerinden en önemlisi programın işlevsel ve esnek olmasıdır. İşlevsellik anlayışına göre düzenlenmiş bir programın esnek olması beklenir (Saracaloğlu, 2020).

Programın esnek olması; yörenin ekonomik, sosyal ve kültürel farklılıklarına, bilim ve teknolojiye bağlı değişimlere, öğrenci özelliklerine, bireysel ihtiyaçların değişmesine, ulusal ve uluslararası standartlara bağlıdır. Bu nedenlere bağlı olarak programın esnek bir boyut kazanması ilgili oldukları okulların amaçlarını gerçekleştirmeye azami hizmet eder.

2.5 Öğretim Programına Bağlılık

Öğretim programına bağlılık, tasarlanan programın öğretmen/paydaşlar tarafından aslına sadık kalınarak uygulanması olarak tanımlanabilir (Bümen vd., 2014). Programa bağlılık, program geliştirme uzmanları tarafından tasarlanan programların aslına uygun uygulanma derecesidir (Dusenbury vd., 2003). Türkiye’de alan yazında öğretim programına bağlılık kavramı, örtük bir şekilde işlenmiş ve farklı terimlerle ifade edilmiş olarak görülmektedir (Bümen vd., 2014; Yaşaroğlu ve Manav, 2015). Alan yazında öğretim programına bağlılığın; program bütünlüğü-program integrity (Dane ve Schneider, 1998), uygulamanın bağlılığı/sadakati-fidelity of implementation (Dusenbury vd., 2003; Fullan ve Pomfret 1977), uygulama bağlılığı/sadakati-implementation fidelity (Mihalic, 2002), öğretim programına bağlılık-curriculum fidelity (Vartuli ve Rohs, 2009), programa bağlılık-program fidelity (Backer, 2002) kavramları şeklinde kullanıldığı görülmektedir.

Ülkemizde paydaşlar tarafından hazırlanan öğretim programları, okullarda öğretmenler tarafından uygulanmaktadır. Böylece her okulda aynı programın işe vurulması hedeflenmektedir. Uygulanan programların amaçlanan sonuçlara ulaşp ulaşmadığını belirlemek ve programların hangi koşullarda uygulandığını anlamak için, öğretim programına bağlılık kavramının anlaşılması gerekmektedir (Kabaş, 2020). Öğretim programına bağlılık, programların belirlenen plana uygun bir biçimde ne ölçüde uygulandığını ifade eder (Dane ve Scheider, 1998). Öğretim programına bağlılık, resmi programın uygulama bağlamında kendisini gerçekleştirmesini ifade eder (Gürbüz, 2021). Bir diğer görüşe göre öğretim programına bağlılık, sahadaki eğitimcilerin öğretim programını, programı tasarlayanların hedeflediği şekilde uygulama düzeyini ifade eder (Pence vd., 2008).

Ülkemizde, öğretim programlarında sıkça yapılan değişiklikler bazen öğretmenler tarafından olumlu bir şekilde karşılanırken, diğer taraftan kabul edilmeyen yenilikler ve istenmeyen kayıplar olarak değerlendirilebilmektedir (Bümen vd., 2014). Bu nedenle öğretim programları hazırlanırken programın uygulayıcısı olan öğretmenler mutlaka program hazırlama sürecine dâhil edilmelidir. Çünkü öğretmen özellikleri, öğretim programlarının uygulanmasını etkilemektedir ve uygulanan programın hazırlanma sürecine dâhil olan öğretmenin programı benimsemesi beklenmektedir. Bu doğrultuda; Öğretim programına bağlılık üzerine yapılan inceleme, öğretmenlerin öğretim programlarına yönelik olumlu veya olumsuz tutumlarını hangi konularda geliştirdiklerini

veya geliştirmediğini açığa çıkarmamıza olanak tanıyabilir (Burul, 2018). Polat (2021)'a göre; tasarlanan ve uygulanan ğretim programlarının ne kadar başarılı bir şekilde uygulandığı, öğretmenlerin olumlu ve olumsuz değerlendirmeleri, gelecekte planlanacak ğretim programları için bir rehber olacaktır. Öğretim programına bağlılık, programların uygulanabilirliği konusunda önemli bir rol oynar. Bu bağlamda, programları uygulayan öğretmenler, hazırlanan programın amaçlarına uygun bir şekilde ne kadar uygulandığı konusunda bilgi sağlar (Pence vd., 2008; akt., Aslan ve Erden, 2020).

2.6 Öğretim Programına Bağlılığı Etkileyen Faktörler

Öğretmenler mesleğe başladıklarında programla ilgili bir farkındalığa ve tutuma sahip olmakta ve bu doğrultuda programı benimseyip benimsemeyeceğine karar vermektedir. Bu doğrultuda öğretmenin programı kabul etmesi, programın etkili bir biçimde uygulanmasını desteklerken, programı kabul etmemesi durumunda ğretim programına bağlılık noktasında sorunlar ortaya çıkabilmektedir (Gürbüz, 2021). Bu duruma yönelik yine Vartuli ve Rohs (2009) tarafından, ğretim programına bağlılık sağlanamadığında, her sınıfta ğretim programına aynı derecede tutarlılık ve kesinlikle bağlı kalındığını ve programın tasarlandığı biçimde uygulandığının sadece bir varsayım olduğuna vurgu yapılmıştır. Benzer şekilde Burakgazi (2019)'ye göre, bir programın başarılı bir şekilde hayata geçirilmesi, öğretmenlerin programın değerli olduğuna inanmaları, onu benimsemeleri ve okul yöneticileri ile diğer paydaşlar tarafından desteklenmelerine dayanır. Fullan ve Pomfret (1977) de uygulama sürecini etkileyen en önemli etmenleri; programda hedeflenen yeniliklerin ve değerliklerin kavranması, uygulayıcıların yetkinlikleri ve istekleri ile okulların organizasyonel yapısı ve altyapısı üzerinde durmuşlardır. Fullan (2007) sonrasında ğretim programının sahadaki işleyişini etkileyen faktörleri şu şekilde kategorize etmiştir:

1) Değerimin zellikleri: İhtiyaçlar, şeffaflık, karmaşıklık ve kalite/uygulanabilirlik açılarından ele alınmaktadır. Bu bağlamda; katılımcı ihtiyaçlarının göz önünde bulundurulduğu, amaç ve hedeflerin net bir şekilde ifade edildiği, karmaşıklık düzeyi düşük ve uygulanabilir olan yeniliklerin daha kolay bir şekilde gerçekleştirilebildiği görülmektedir.

2) Bölgesel/ Kurumsal Etkenler: Değerimin gerçekleştiği bölge veya kurumun sosyal koşulları ifade edilmektedir. Bu, toplumsal özellikleri, kurum yöneticilerinin niteliklerini, öğretmenlerin özelliklerini ve okulun genel özelliklerini içermektedir.

3) Dışsal Etkenler: Bakanlık, üniversiteler ve diğer kamu kurumları ile sivil toplum kuruluşları gibi aktörler bulunmaktadır. Bu faktörler, devlet politikaları, bürokrasi, lobi faaliyetleri ve bilimsel çalışmalar aracılığıyla değişimlere yön verebilme yeteneğine sahiptir.

Dusenbury vd. (2003) ise öğretim programına bağlılığı etkileyen faktörlerin çalışıldığı araştırmaları şu şekilde sınıflandırmışlardır:

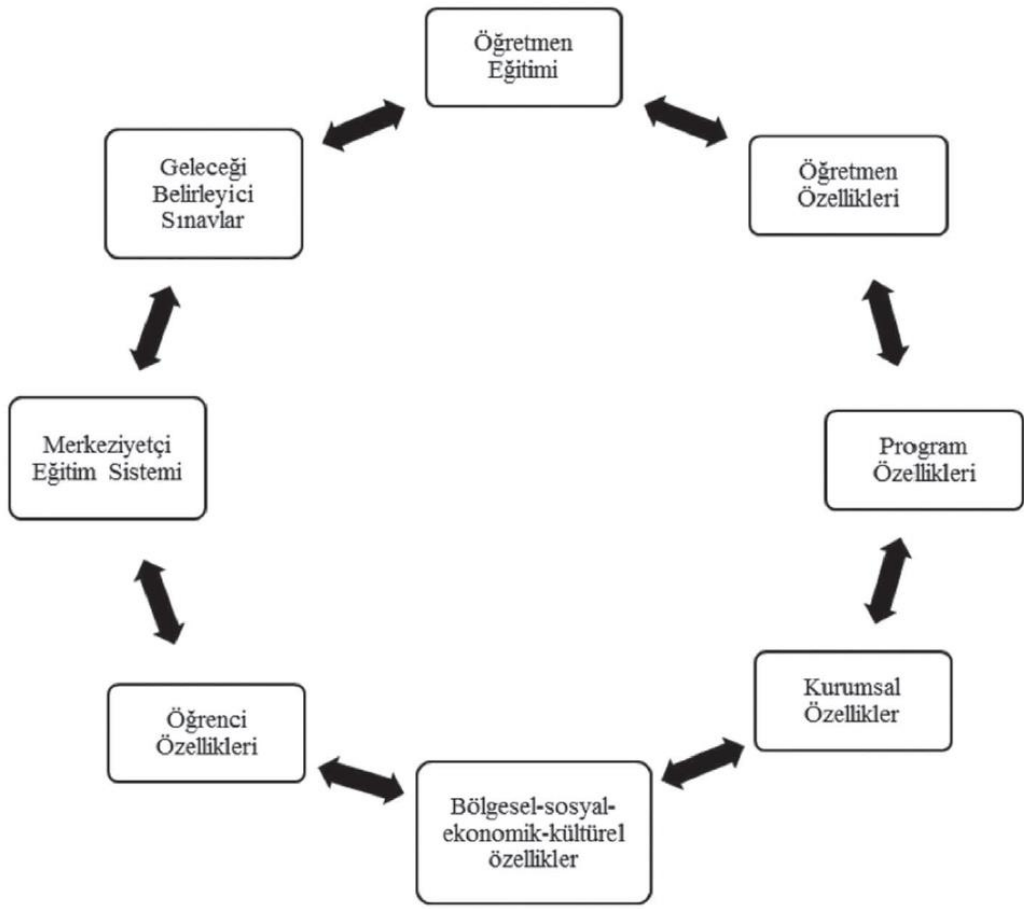
1) Öğretmen Özellikleri: Öğretmenlerin, bir öğretim programını ne kadar benimsediğini belirlemede oynadığı etkin rol, onların farklı özellikleri tarafından belirlenir. Öğretmenin yeniliklere açık olması ve değişime uyum sağlaması, öğretim programına olan bağlılığını etkiler. Ayrıca, öğretmenin özgüveni ve öğretme tutkusu, öğretim programına bağlılığını artırırken, otoriter bir kişilik yapısına sahip olması bu bağlamda olumsuz bir etki yapabilir. Aynı zamanda, öğretmenin alan bilgisi, pedagojik becerileri, mesleki inançları ve yaklaşımları da öğretim programına olan bağlılığı etkileyen faktörler arasındadır.

2) Program Özellikleri: Öğretim programının hazırlanma sürecinde, programın karmaşıklığı veya basitliği büyük önem taşır. Eğer program karmaşık bir yapıya sahipse, birçok beceri ve çok sayıda kişinin katılımını gerektirebilir. Öte yandan, programın açık ve sade bir şekilde hazırlanmış olması, uygulama sürecinde kolaylık sağlar. Bunun yanı sıra, öğretim programının inançla uygulanması, yönetiminin kolaylığı, yeterlilik düzeyi ve programı destekleyen kurumlar, öğretim programına bağlılığı etkileyen program özellikleri arasında yer alır.

3) Kurumsal Özellikler: Öğretmenlerin öz yeterlikleri, iletişim becerileri, okul kültürü, yöneticilerin desteği, etkili liderlik, personelin moral düzeyi, kurumun problem çözme becerisi ve yeni öğretim programının uygulanmasındaki hazır bulunuşluğu öğretim programına bağlılığın kurumsal özellikleridir.

4) Öğretmen Eğitimi: Öğretmenler, kişisel bilgi ve deneyimlerine ek olarak sürekli mesleki eğitim almalıdırlar. Eğitimdeki yenilikleri takip eden, yeni bir öğretim programıyla ilgili gelişmelere hâkim olan bir öğretmenin öğretim programına bağlılığı daha yüksek olacaktır.

Bümen vd. (2014) yaptıkları çalışmada ise öğretim programına bağlılığı etkileyen faktörleri şu şekilde kategorize etmişlerdir:

Şekil 1. 1 Türkiye'de Öğretim Programına Bağlılığı Etkileyen Etkiler

Şekil 1. 1 incelendiğinde; öğretmen eğitimi, öğretmen özellikleri, program özellikleri, kurumsal özellikler, bölgesel-sosyal-ekonomik-kültürel özellikler, öğrenci özellikleri, merkeziyetçi eğitim sistemi, geleceği belirleyici sınavların öğretim programına bağlılığı etkileyen etkenler olduğu görülmektedir. Şekil 1. 1'de görüldüğü gibi bu etkenler arasında ilişkiler olduğu söylenebilir. Öğretmen eğitimi öğretmen özelliklerini, öğretmen özellikleri öğrenci özelliklerini, bölgesel-sosyal-ekonomik- kültürel özellikler kurumsal özellikleri, merkeziyetçi eğitim sistemi program ve öğretmen özelliklerini vb. etkileyebilir (Bümen vd., 2014).

2.7 Türkiye'de Öğretim Programına Bağlılık Konusuyla İlgili Yapılan Çalışmalar

Türkiye'de; son yıllarda, öğretim programına bağlılık kavramının doğrudan ele alındığı birçok çalışmaya rastlanılmaktadır.

Bümen vd. (2014) tarafından yapılan araştırmada öğretim programına bağlılık kavramı, bu kavramın tarihsel süreci, önemi ve öğretim programına bağlılığı etkileyen faktörler ve Türkiye’de öğretim programına bağlılığa yönelik yapılan araştırmalar incelenmiştir. Araştırma kapsamında Türkiye’de öğretim programına bağlılığı etkileyen faktörler üzerinde durulmuş, araştırmacıların yaptıkları incelemeler sonucunda “öğretmen özellikleri, öğrenci özellikleri, program özellikleri, öğretmen eğitimi, kurumsal özellikler, bölgesel-sosyal-ekonomik-kültürel özellikler, merkeziyetçi eğitim sistemi, geleceği belirleyici sınavlar”ın Türkiye’de öğretim programına bağlılığı etkileyen faktörler olduğu belirlenmiştir.

Yaşaroğlu ve Manav (2015) öğretmenlerin öğretim programına bağlılık derecelerini belirlemek için “Öğretim Programına Bağlılık Ölçeği” geliştirmiştir. Bu araştırma kapsamında çalışmaya toplam 167 öğretmen katılmış ve yapılan geçerlik ve güvenirlik çalışmaları sonucunda toplam 20 maddeden oluşan, tek faktörlü ve likert tipi bir ölçek geliştirilerek alan yazına katkı sağlanmıştır.

Dikbayır ve Bümen (2016) 9.sınıf matematik dersinde öğretim programına bağlılığı inceledikleri araştırmalarında, farklı lise türlerinde görev yapan üç öğretmenin 9.sınıf matematik dersi öğretim programında yer alan kazanım, içerik, öğrenme-öğretme süreci ile ölçme-değerlendirme açısından nasıl uygulandığı ve öğretmenlerin bu program hakkındaki görüşlerinin neler olduğunun incelenmesi amaçlanmıştır. Çoklu durum çalışmasının kullanıldığı bu araştırma sonuçlarına göre, öğretmenlerin programda yer alan kazanımlardan farklı, programda yer almayan kazanımlara yönelik sorular sordukları, öğrenci özellikleri doğrultusunda programda yer alan konularda değişiklikler yaptıkları, programda temele alınan tamamlayıcı ölçme araçlarını kullanmadıkları ya da verdikleri sorulara yönelik ödevleri performans ödevi olarak değerlendirdikleri; genel anlamda öğretime ağırlık veren öğretmen merkezli bir yapıda ders işledikleri, farklı öğretim materyallerinden yararlanmadıkları görölmüştür. Araştırmanın diğer önemli sonuçları ise, öğretim programına bağlılığı etkileyen faktörler bağlamındadır. Bu bağlamda öğretmenlerin programa yönelik görüşleri incelenmiş ve öğretmenlerle yapılan görüşmeler sonucunda öğrenci, öğretmen, program ile kuruma dair özellikler ve merkeziyetçi eğitim sistemi değerkenlerinin öğretim programını etkileyen faktörler olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Bay vd. (2017)’nin programa bağlılığı etkileyen faktörlerin analizi başlıklı çalışmalarında, Gaziantep ilinde ilköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin

programa bağlılığı etkileyen faktörler hakkındaki görüşlerini değerlendirmek amaçlanmıştır. Yapılan araştırmada, okul, öğretmen, eğitim sistemi ve program faktörleri programa bağlılığı etkilemektedir. Ayrıca öğretmenlerin perspektifinden bakıldığında, en belirgin faktörün okul-çevre olduğu ve bunu sırasıyla öğretim programı, öğretmen, sistem, öğrenci, kaynak-materyal, konu ve yönetim-uygulama faktörlerinin takip ettiği görölmüştür, dolayısıyla bu faktörlerin öğretim programına bağlılığı etkilediği sonucuna varılmıştır.

Burul (2018)'un öğretmenlerin eğitim programı tasarım yaklaşımı tercihlerinin öğretim programına bağlılıklarıyla olan ilişkisini incelemeyi amaçladığı yüksek lisans tezinde, ilişkisel tarama ve nedensel karşılaştırma deseni kullanılmıştır. Araştırmanın örneklemini Balıkesir ili Karesi ve Altıeylül ilçelerinde görev yapan 319 ilkokul ve ortaokul öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırma sonucunda, öğretmenlerin genelinde, öğretim programına bağlılık konusunda yüksek bir düzeyde bağlılık olduğu tespit edilmiştir.

Baykal'ın 2019 yılında betimsel araştırma yöntemi kullandığı yüksek lisans tezinde, Yeditepe Üniversitesi'nde görev yapan akademisyenlerin program bağlılığı hakkındaki görüşlerini incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu, Yeditepe Üniversitesi'nde görev yapan farklı fakültelerdeki 120 akademisyen oluşturmuştur. Çalışma sonuçlarına göre, literatürdeki bulgularla uyumlu olarak, öğretim üyelerinin öğretim programlarına ve ders planlarına olan bağlılığının özellikle hedefler ve değerlendirme unsurları açısından en yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir.

Burakgazi (2019) tarafından yapılan çalışmada, öğretim programına bağlılığın önemi, temel unsurları ve ölçütleri ele alınmıştır. Ulusal ve uluslararası alanda yapılan araştırmalar, değişim ve reform süreçlerinde öğretmenlerin uyumu ve tepkileri incelenmiş; ayrıca Türkiye'de program uygulamalarını etkileyen faktörler üzerinde durulmuştur.

Ünsal ve Çetin (2019)'nin özel okul ve devlet okulunda görev yapmış sınıf öğretmenlerinin öğretim programlarını uygulamada karşılaştıkları farklılıkları inceledikleri çalışmada: nitel araştırma desenlerinden olgubilim deseni kullanılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, özel okullarda görev yapan öğretmenlerin öğretim programına daha bağlı kaldıkları, ek kaynaklar kullanarak dersleri zenginleştirdikleri ve bazı derslere özel bir önem verdikleri tespit edilmiştir. Özel okullarda, yönetimin destekleyici olduğu, öğrencilerin hazır bulunuşluk seviyelerinin yüksek olduğu ve okulun

fiziksel altyapısının iyi olması nedeniyle, öğretim yöntem ve tekniklerinde farklılıklar olduğu belirlenmiştir. Ancak, ölçme ve değerlendirme süreçlerinde, öğrencilerin değerlendirilmesinde deneme sınavlarının dışında belirgin bir farklılık gözlenmemiştir.

Karadağ Çaydaşı'nın 2019 yılında yayımlanan yüksek lisans tezinde, sınıf öğretmenlerinin değer öğretimine ilişkin görüşleri ve öğretim programına bağlılıkları değerlendirilerek aralarındaki ilişki ortaya koymak amaçlanmıştır. Çalışmada nicel araştırma yöntemi olan ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Çalışmanın örneklemini 312 sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırma sonucunda, uygulanan öğretim programına bağlılık ile değer öğretimi arasında anlamlı bir ilişki tespit edilmemiştir.

Arslan Çelik tarafından 2020 yılında; ortaokul 7. sınıf düzeyinde görev yapmakta olan İngilizce öğretmenlerinin İngilizce dersi öğretim programlarına bağlılık düzeyleri ve bunu etkileyen unsurların incelendiği yüksek lisans tezinde, nitel araştırma yöntemlerinden, iç içe geçmiş çoklu durum çalışması deseni kullanılmıştır. Çalışma grubunu 10 devlet okulunda ortaokul kademesinde çalışan 10 İngilizce öğretmeni oluşturmuştur. Araştırmanın sonucunda, öğretmenlerin öğretim programına bağlılık düzeylerinin çeşitlilik gösterdiği tespit edilmiş ve bu çeşitliliğe etki eden faktörlerin; okulun sunduğu imkânlar, katılımcıların özellikleri (örneğin, öğrenci sayısı, düzeyi, tepkisi), ders materyalleri, programın öğeleri ve öğretmenin kişisel özellikleri olduğu sonucuna varılmıştır.

Aslan ve Erden (2020)'in betimsel tarama modeli kullanarak yaptıkları çalışmada, ortaokul öğretmenlerinin öğretim programına bağlılıklarının çeşitli değişkenlere göre incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın örneklemini Van ilinin köy, ilçe ve merkez ortaokullarında görev yapan 356 öğretmen oluşturmuştur. Araştırmanın sonuçlarına göre, ortaokul öğretmenlerinin genel olarak öğretim programına karşı bağlılık düzeylerinin yüksek olduğu belirlenmiştir.

Aşçı ve Yıldırım (2020)'in öğretmen failliği kavramı ile öğretmenlerin öğretim programına bağlılığı arasındaki ilişkiyi ortaya çıkarmak amacıyla yaptıkları çalışmada, nicel araştırma yöntemlerinden genel tarama modeli kullanılarak durum saptaması yapılmıştır. Araştırma evrenini oluşturan Manisa ili Yunusemre ilçesi ortaöğretim kurumlarında görev yapan 285 öğretmen oluşturmaktadır. Çalışmanın bulgularına göre, ele alınan iki kavramın arasında bir çatışma olduğu düşünülebilir, ancak daha esnek bir yaklaşımla, bu kavramların sınıf ortamında uygulanabileceği sonucuna varılmıştır.

Bümen ve Yazıcılar (2020) tarafından yapılan çalışmada, devlet ve özel liselerde çalışan öğretmenlerin öğretim programlarını uyarlamadaki farklılıklar incelenmiştir. Bu çalışmanın amacı, öğretmenlerin uyarlama sürecini karşılaştırmak ve bu süreci etkileyen faktörleri belirlemektir. Bütüncül çoklu durum deseni kullanılarak dört lise öğretmeninden elde edilen verilerle çalışma gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın sonuçlarına göre, öğretmenlerin program uyarlamalarında merkeziyetçi eğitim sistemi, öğretmenlere tanınan esneklik derecesi, öğretim programının yapısı ve öğrenci profili etkili olabilmektedir.

Can (2020)'ın sınıf öğretmenlerinin eğitim inançlarını ve öğretim programına bağlılıklarını çeşitli değişkenler açısından incelemek ve aralarındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla çalıştığı yüksek lisans tezinde, nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın örneklemini 300 sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırmanın sonucunda, genel olarak sınıf öğretmenlerinin öğretim programına bağlılıklarının bulunduğu belirlenmiştir.

Gürbüz'ün 2020 yılında yayımlanan yüksek lisans tezinde, müzik öğretmenlerinin müzik dersi öğretim programına bağlılık düzeylerini belirlemek ve programa bağlılık durumları hakkındaki düşüncelerini analiz etmek amaçlanmıştır. Araştırmada karma yöntem kullanılmıştır. Araştırmada 165 müzik öğretmeni örneklem grubunu oluşturmuştur. Araştırma sonuçları, müzik öğretmenlerinin müzik dersi öğretim programına bağlılık düzeylerinin düşük olduğunu göstermektedir. Müzik öğretmenlerinin, müzik dersi saatlerinin azlığı, okulların fiziksel koşulları, öğrencilerin ilgi ve yetenek düzeyleri ile ulusal sınavlar gibi faktörlerin, programın uygulanmasında önemli bir rol oynadığı belirlenmiştir.

Kabaş (2020)'ın sınıf öğretmenlerinin ilk okuma yazma öğretimi öz yeterlik algıları ile ilk okuma yazma öğretim programına bağlılıkları başlıklı yüksek lisans tezinde, ilişkisel araştırma deseni kullanılmıştır. Araştırma evreni, 394 sınıf öğretmeninden oluşmuştur. Araştırmanın bulguları, sınıf öğretmenlerinin ilk okuma yazma öğretimi, öz yeterlik düzeyleri ve ilk okuma yazma öğretim programına bağlılık düzeylerinin yüksek olduğunu göstermiştir.

Çelik ve Burakgazi (2021)'nin meta-sentez yöntemi kullanarak yaptıkları çalışmada, Türkiye'deki öğretim programına bağlılık konusundaki araştırmaların incelenmesi, ülkemizde eğitim kalitesini artırmak, etkili öğrenme-öğretme ortamları oluşturmak ve

Türkiye'deki öğretim programına bağlılığın mevcut durumunu anlamak amacıyla gerçekleştirilmiştir. Çalışma, yedi makale, üç bildiri ve bir tez olmak üzere toplam 11 çalışmayı içermektedir. İncelenen çalışmalar beş ana tema altında sınıflandırılmıştır: Program Kazanımları, Öğretim Programındaki Yaklaşımlar, Eğitim-Öğretim Ortamı, Ölçme-Değerlendirme Süreci ve Öğretim Programının Uygulanma Süreci.

Boncuk (2021)'un öğretmenlerin program okuryazarlıkları ile öğretim programına bağlılıkları arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçladığı çalışmada, nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama modeli tercih edilmiştir. Çalışmada 394 öğretmen yer almıştır. Yapılan analizler sonucunda öğretmenlerin öğretim programına bağlılık düzeyleri genel olarak yüksek tespit edilmiştir.

Civriz ve Burakgazi (2021)'nin yaptıkları çalışmada, araştırmada bütüncül çoklu desen kullanılmıştır. Araştırma 65 öğrenci ile gerçekleştirilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre, öğretmenlerin, programın temalarını planlanan süre içinde ve önerilen etkinliklerle destekleyerek yenilenen öğretim programına uygun dersler yürüttükleri tespit edilmiş ve bu sayede öğrencilerin beklentilerini karşıladıkları sonucuna varılmıştır.

Burul ve Tezci (2021)'nin yaptıkları çalışmada, öğretmenlerin öğretim programına bağlılık düzeylerinin belirlenmesinde kullanılabilecek bir ölçek geliştirmek amaçlanmıştır. Ölçek Balıkesir ilinde görev yapan 338 öğretmenden oluşan çalışma grubuna uygulanmıştır. Yapılan analizler sonucunda geçerli ve güvenilir likert tipinde bir ölçek geliştirilmiştir.

Gürbüz (2021)'ün Öğretmenlerin Öğretim Programı Okur Yazarlık Düzeyleri ve Öğretim Programına Bağlılık Durumları başlıklı yüksek lisans tezinde, öğretmenlerin öğretim programı okuryazarlık düzeyleri ve öğretim programına bağlılık durumlarının incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışmada nicel araştırma yöntemlerinden tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubu 449 öğretmenden oluşmaktadır. Araştırma sonucunda öğretmenlerin öğretim programı okuryazarlık düzeyleri ve öğretim programına bağlılıklarının yüksek olduğu görülmüştür.

Yılmaz ve Kahramanoğlu (2021)'nin öğretmenlerin öğretim programı okuryazarlık düzeyleri, program yönelimleri ve öğretim programına bağlılık düzeyleri arasındaki ilişkileri incelediği çalışmada, nicel araştırma modelinde ilişkisel desen temel alınmıştır. Araştırmanın örneklemini 323 öğretmen oluşturmaktadır. Araştırmanın sonucunda;

öğretmenlerin öğretim programı okuryazarlıkları ve programa bağlılıklarının yüksek düzeyde olduğu tespit edilmiştir.

Karakuyu ve Oğuz (2021)'un ilkokul ve ortaokul öğretmenlerinin öğretim programlarına bağlılıkları isimli çalışmasında, ilkokul ve ortaokul öğretmenlerinin uyguladıkları öğretim programlarına bağlılıklarının düzeyini belirlenmesi ve programa bağlılıklarını çeşitli değişkenlere göre incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden tarama modeli kullanılmıştır. Çalışmanın örneklemini 239 öğretmen oluşturmaktadır. Araştırmanın sonuçlarına göre, öğretmenlerin öğretim programına bağlılıklarının yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir.

Karafil ve Oğuz (2021)'un araştırmasında nitel araştırma yöntemi kullanılarak durum çalışması deseni uygulanmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, İngilizce öğretmenleri genel olarak programa bağlılık gerektiğini vurgulamış ancak bazı durumlarda programın esnek olması gerektiğini de belirtmişlerdir. Öğretmenler, genel olarak programa bağlı kalmaya çalışsalar da, materyal eksikliği, yetersiz zaman, içerik ve etkinlikler ile EBA kullanımından kaynaklanan sorunlar gibi faktörler nedeniyle programa tam olarak bağlı kalamadıklarını ifade etmişlerdir. Öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeylerinin düşüklüğü ve çevresel etkenler de programa bağlılığı etkileyen diğer faktörler arasındadır.

Polat'ın 2021 yılında yayımlanan yüksek lisans tezinde, sınıf öğretmenlerinin öğretmenlik mesleğine bağlılık algıları ile öğretim programına bağlılık algıları arasındaki ilişkinin saptanmasını amaçlamıştır. Araştırmada ilişkisel araştırma modeli kullanılmıştır. Araştırmaya 318 sınıf öğretmeni katılmıştır. Araştırma sonucunda, sınıf öğretmenlerinin öğretmenlik mesleğine bağlılık algıları yüksek, öğretim programına bağlılık algıları ise çok yüksek düzeydedir.

Yılmaz'ın 2021 yılında yayımlanan yüksek lisans tezinde, öğretmenlerin öğretim programı okuryazarlık düzeyleri, program yönelimleri ve öğretim programına bağlılık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada, nicel araştırma modelinde ilişkisel desen temel alınmıştır. Araştırmanın örneklemini 323 öğretmen oluşturmuştur. Araştırmanın sonucunda; öğretmenlerin öğretim programı okuryazarlıkları ve programa bağlılıklarının yüksek düzeyde olduğu tespit edilmiştir.

Çavuşoğlu (2022)'nin ilkokul ve ortaokul öğretmenlerinin benimsedikleri eğitim felsefeleri ile öğretim programına bağlılık düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelediği yüksek lisans tezinde, ilişkisel tarama deseni kullanılmıştır. Araştırmanın örneklemini 503

ilkokul ve ortaokul öğretmeni oluşturmuştur. Araştırma sonucunda ilkokul ve ortaokul öğretmenlerinin öğretim programına bağlılıklarının olduğu belirlenmiştir.

Güleş'in 2022 yılında, ilkokul ve ortaokul öğretmenlerinin program okuryazarlık ve öğretim programına bağlılık düzeylerini incelediği yüksek lisans tezinde, nicel araştırma modelinde tarama modeli temel alınmıştır. Araştırmaya 625 öğretmen katılmıştır. Araştırmanın sonucunda, ilkokul ve ortaokul öğretmenlerinin öğretim programına bağlılık düzeylerinin yüksek olduğuna ulaşılmıştır.

Sakallıoğlu ve Özüdoğru (2022)'nin yaptıkları çalışmada, öğretmenlerin öğretim programlarına bağlılık düzeylerinin belirlenmesi ve öğretim programına bağlılıklarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın örneklem grubunu 500 öğretmen oluşturmaktadır. Araştırma sonuçlarına göre, öğretmenlerin öğretim programına bağlılık düzeyleri farklı alt boyutlarda değerlendirilmiştir. Uyma, süre ve program farklılıkları alt boyutlarında orta düzeyde bir bağlılık gözlemlenirken; uygulamanın kalitesi, katılımcı tepkileri, öğretmen eğitimi ve okul iklimi alt boyutlarında ise yüksek düzeyde bir bağlılık tespit edilmiştir.

Polat vd. (2022) tarafından sınıf öğretmenlerinin öğretmenlik mesleğine bağlılık algıları ile öğretim programına bağlılık algıları arasındaki ilişkinin incelendiği araştırmada, ilişkisel araştırma modeli kullanılmıştır ve araştırmanın evrenini 318 sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırma sonucunda, sınıf öğretmenlerinin öğretmenlik mesleğine bağlılık algıları "yüksek", öğretim programına bağlılık algıları ise "çok yüksek" düzeyde bulunmuştur.

Güzel Yüce (2022) tarafından gerçekleştirilen araştırma, nitel fenomenolojik bir yaklaşım temelinde tek bir durum çalışması yöntemi kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmanın amacı, bir felsefe öğretmenin öğretim programına olan bağlılığı ile programı uyarlama deneyimleri aracılığıyla öğretmenin öğretim programını kullanma modelini ortaya koymaktır. Araştırmanın katılımcısı, bir devlet okulunda öğretmenlik yapan Oya isimli felsefe öğretmenidir. Bulgular, katılımcının öğretim programına bağlılık düzeyini değerlendirdiğinde, doğrudan programla etkileşime geçmek yerine ders kitabındaki sıralamaya ve konu başlıklarına bağlı kaldığını ortaya koymuştur.

Zöğ (2022)'nin öğretmenlerin öğretim programına bağlılıkları, eğitim felsefelerine yönelik eğilimleri ve öğretme öğrenme süreci yeterlilik algıları arasındaki ilişkileri incelediği doktora tezinde, korelasyonel desen kullanılmıştır. Araştırma, 400 branş

öğretmeni ile gerçekleştirilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre, öğretmenlerin öğretim programına bağlılıklarının yüksek düzeyde olduğu görülmüştür.

Akkaya'nın 2023 yılında yaptığı çalışmasında; öğretmenlerin uyguladıkları öğretim programlarına bağlılıklarının düzeyini belirlemek ve bazı değişkenlere göre incelemek amaçlanmıştır. Çalışmanın yöntemi nicel araştırma türlerinden tarama yöntemidir. Çalışmanın örneklemini uygun örnekleme ile belirlenen farklı branşlardan 220 öğretmen oluşturmaktadır. Araştırmanın sonuçları, öğretmenlerin öğretim programlarına yüksek düzeyde bağlılık gösterdiklerini ortaya koymaktadır. Cinsiyet, haftalık ders saati ve branş gibi değişkenler incelendiğinde, kadın öğretmenler ile haftalık ders saati 26 saat üzeri olan öğretmenler arasında anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Ancak, branş değişkenine göre anaokulu ve sınıf öğretmenleri lehine anlamlı bir farklılık tespit edilirken, diğer değişkenler açısından anlamlı bir farklılık belirlenmemiştir.

Göl'ün 2023 yılında yayımlanan yüksek lisans tezinde; özel eğitim öğretmenlerinin program okuryazarlık, öz yeterlik inanç ve öğretim programına bağlılık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmaktadır. Araştırmada betimsel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Çalışmaya 2022-2023 eğitim öğretim yılında Türkiye'nin yedi farklı bölgesinde bulunan MEB'e bağlı okul ve kurumlarda çalışan 437 özel eğitim öğretmeni katılmıştır. Yapılan analizler sonucunda; özel eğitim öğretmenlerinin program okuryazarlık, öz yeterlik inanç ve programa bağlılık düzeylerinin iyi düzeyde olduğu tespit edilmiştir.

Özkılıç Kolay'ın 2023 yılında yayımlanan yüksek lisans tezinde; İngilizce öğretmenlerinin öğretim stillerinin ve İngilizce öğretim programına bağlılıklarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi ve öğretim stilleri ile öğretim programına bağlılıkları arasındaki ilişkinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada genel tarama yöntemlerinden ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın evrenini, 2021-2022 eğitim öğretim yılında, Kütahya ili merkezindeki kamu ve özel kurumlardaki ilkokul, ortaokul ve liselerde görev yapan 327 İngilizce öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırmadan elde edilen bulgular incelendiğinde İngilizce öğretmenlerinin sırasıyla Kolaylaştırıcı, Kişisel Model, Uzman, Temsilci ve Otorite öğretim stillerini tercih ettikleri ve genel olarak "Kolaylaştırıcı" öğretim stiline eğilimlerinin yüksek olduğu görülmektedir. İngilizce öğretmenlerinin öğretim stili tercihlerinde cinsiyete ve mezun olunan okul türüne göre bir farklılık görülmezken mesleki kıdeme, görev yapılan okul türüne ve mezun olunan okul türüne göre anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Programa bağlılık

puanları incelendiğinde ise İngilizce öğretmenlerinin programa bağlılık düzeylerinin cinsiyete ve çalışılan okul kademesine göre farklılaşmadığı ancak mesleki kıdem, mezun olunan okul türü ve çalışılan okul türü değişkenlerine göre farklılaştığı görülmektedir.

Kuloğlu'nun (2023) doktora tezi, öğretmenlerin katılım düzeylerini belirlemek, bu değişkenler arasındaki ilişkiyi incelemek ve öğretmen özerkliği, program okuryazarlığı, öğretim programına bağlılık ve teknolojik pedagojik alan bilgisi gibi faktörlerin program özerkliğini etkileyip etkilemediğini araştırmaktadır. Bu amaçla, Karabük ili ve Safranbolu ilçesindeki MEB'e bağlı okullarda görev yapan tüm öğretmenlerin oluşturduğu evren üzerinde bir çalışma yürütülmüştür. Araştırmaya gönüllü olarak katılan 854 öğretmenden oluşan bir örneklem seçilmiştir. Araştırma sonuçları, katılımcı öğretmenlerin program özerkliği, öğretmen özerkliği ve program okuryazarlığının yüksek olduğunu, ayrıca öğretim programına bağlılık ve teknolojik pedagojik alan bilgisi düzeylerinin de oldukça yüksek olduğunu göstermektedir.

2.8 Uluslararası Alan Yazında Öğretim Programına Bağlılık Konusuyla İlgili Yapılan Çalışmalar

Kimpston (1983)'in planlanmış bir öğretim programı ile orta batıdaki büyük bir banliyö okul bölgesinde fiilen öğretilen öğretim programı ile öğretmenler tarafından uygulanan uygulama görevleri arasındaki uyumun derecesini belirlemeyi amaçladığı çalışmasında; öğretim programı uyumunun ölçülmesinde, bölge planlanan öğretim programının aslına uygun olmasını beklerken, çeşitli sınıf seviyelerindeki öğretmenlerin kendi okullarına uyarlamasının yaygın bir uygulama olduğu tespit edildi. Soruşturma, bölgenin belirlenen öğretim programı ile özellikle ortaöğretim düzeyinde öğretilenler arasında bir uyumsuzluk olduğunu ortaya çıkardı. Araştırmanın ikinci aşamasında, öğretmenlerin öğretim programı uygulama görevlerinin önemi ve katılım ve dâhil olma konusundaki inanç ve uygulamalarının, ilçe tarafından belirlenen öğretim programına en yakından katılanlar için daha belirgin olduğu keşfedildi.

Dane ve Schneider (1998)'in 1980 ile 1994 yılları arasında yayınlanan birincil ve erken ikincil önleme programlarının değerlendirmelerinde program bütünlüğünün (yani programların planlandığı gibi uygulanma derecesinin) ne ölçüde doğrulandığını ve teşvik edildiğini incelendiği çalışmasında; 162 sonuç çalışmasının yalnızca 39'unda belirli prosedürler yer alıyordu. Bunlardan yalnızca 13'ü programın etkilerinin analizinde bütünlükteki farklılıkları değerlendirdi. Protokole bağlılığın azalması genellikle daha kötü sonuçlarla ilişkilendirildi. Dozaj etkilerine dair karışık kanıtlar vardı. Bütünlük

verilerinin, özellikle de uyum ölçümlerinin atlanması, önleme literatüründeki sonuç çalışmalarının iç geçerliliğini tehlikeye atabilir olduğu ve dürüstlük doğrulama prosedürlerini, müdahalelerin alıcı toplulukların ihtiyaçlarına uyarlanmasıyla tutarsız olarak görülmediği sonucuna ulaşılmıştır.

Ringwalt vd. 2003 yılında yaptıkları çalışmada; ülkenin kamu ve özel okullarındaki 1.905 önde gelen madde kullanımını önleme öğretmenlerinden oluşan ulusal temsili bir örneklemeden elde edilen verileri kullanarak, öğretmenlerin öğretim programı kılavuzlarına sadakatiyle ilgili faktörleri incelenmiştir. Bulgular, madde kullanımını önleme öğretim programı öğretmenlerinin yaklaşık beşte birinin bir öğretim programı kılavuzu kullanmadığını, ancak yalnızca %15'inin bir öğretim programı kılavuzunu çok yakından takip ettiğini bildirdiğini göstermektedir. Öğretmenlerin önleme derslerini kapsama konusundaki takdir yetkisi, aldıkları en son eğitimin ve öğrettikleri öğretim programının etkililiğine ilişkin inançlar ve madde kullanımını önleme konusunda müdürlerinden aldıkları desteğin düzeyi bağlılıkla olumlu yönde ilişkilidir. Yazarlar, bir dereceye kadar öğretim programı uyarlamasının kaçınılmaz olduğu sonucuna varmakta ve öğretim programı kılavuzlarına bağlılığın öğretmen eğitimi yoluyla nasıl geliştirilebileceğini önermektedir.

Pence vd. 2008 yılında yaptıkları çalışmada; okul öncesi öğretmenlerinin dil odaklı öğretim programına sadakatini incelenmiştir. On dört okul öncesi öğretmeni, dil odaklı öğretim programına sadakati uygulamak veya mevcut öğretim programını sürdürmek için rastgele atandı. Öğretmenler, aktivite bağlamlarına öğretim süreçlerinden daha kolay sadakat gösterdiler. Öğretmenlerin dil odaklı öğretim süreçlerini kullanımı, bir yıllık uygulamadan sonra nispeten düşüktü.

O'Donnell (2008)'in yaptığı çalışmanın amacı; uygulamanın K-12 temel öğretim programı müdahalelerine ve sonuçlarına uygunluğu arasındaki ilişkiyi belirlemek için nicel araştırma yöntemlerini kullanan çalışmaları belirlemektir. Araştırmanın sonuçları, temel öğretim programı müdahalelerine uygulamanın uygunluğunun nasıl ölçülebileceği ve sonuçlarla nasıl ilişkilendirilebileceği konusunda araştırmacılara rehberlik edecek çok az sayıda çalışma olduğunu göstermektedir; özellikle sadakat ölçümlerinin gerekliliklerinin farklı olduğu etkililik ve etkililik çalışmaları kapsamında.

Vartuli ve Rohs'un 2009 yılında yaptıkları çalışma; öğretim programına uygunluk için çoklu bilgi kaynakları kullanarak güvenilirliği ve çoklu kaynakları kullanarak geçerli bir

şekilde yakınsamayı araştırdı. Araştırmanın sonuçlarına göre; dışarıdan gözlemci ile öğretmen ve eğitim koordinatörü puanları arasında anlamlı farklar vardı. Gözlemci sadakat puanları, gözlemlenen sınıf etkileşimleriyle orta derecede ilişkiliydi.

Kloeppe vd. (2013)'nin çalışması; öğretmenlerin tek bir beden eğitimi öğretim programı modeline bağlılığını ele aldı. Bu çalışmaya rehberlik eden teorik çerçeve, mesleki gelişimi ve öğretim programı modellerine bağlılığı içeriyordu. Katılımcılar 20 Beden Eğitimi öğretmeni idi. Verilerden iki tema ortaya çıktı: bölge desteği, öğretmenlerin dinamik beden eğitimi öğretim programına daha yüksek sadakat düzeylerine yol açtı ve destek sağlamayan bölgedeki öğretmenler, yüksek destek alan bölge öğretmenlerinden farklı şekilde yönetim prosedürlerini uyguladılar.

LaChausse vd. 2014 yılında yaptıkları çalışmada; Pozitif Önleme PLUS programının etki değerlendirme çalışmasında öğretmen özelliklerinin program sadakatini nasıl etkilediğini incelemek ve program sadakatini artırmak için kapsamlı bir öğretmen eğitimi ve mesleki gelişim yapısı önermek amaçlanmıştır. Araştırmanın bulgularına göre; uygulamaya uygunluk, öğretim programı eğitimi sırasında geliştirilebilecek öğretmen özellikleriyle bağlantılı olabilir. 2 günlük bir öğretmen eğitimi, öğretmenlerin kolaylaştırma becerilerini veya bir programın aslına uygun ve kaliteli bir şekilde uygulanmasına yönelik kurumsal desteklerin sürdürülmesini yeterince ele almayabilir. Kapsamlı öğretmen eğitimi ve desteğine ilişkin yeni bir model sunulmaktadır. Bu yeni eğitim altyapısının, okul bölgesinin daha kaliteli, kapsamlı cinsel sağlık eğitiminin kurumsallaşmasına katkıda bulunması ve programın geçerliliğini artırması amaçlanmalıdır.

Piasta vd. 2015 yılındaki çalışmasında; belirli ölçekte kullanılmak üzere tasarlanmış bir dil ve okuryazarlık öğretim programı eki bağlamında, öğretmenlerin sadakati literatürde tanımlanan çoklu boyutlar üzerinden araştırılmıştır. Read It Again! uygulamasını uygulayan 74 okul öncesi öğretmenin sadakatini incelenmiştir. Bulgular, öğretmenlerin geniş ölçekli kullanım için tasarlanmış çok bileşenli dil ve okuryazarlık öğretim programına sadık kalabileceklerini göstermektedir. Bulgular ayrıca aslına uygunluğu çok boyutlu bir yapı olarak desteklemekte ve araştırmacıların aslına uygunlukta hem öğretmenler içi hem de öğretmenler arası farklılıkları yakalamak için birden fazla ölçüm kullandığını ve aynı zamanda gelecekteki çalışmalara bilgi sağlamak amacıyla aslına uygunluğun ölçümünü ve işleyişini daha iyi anlamak için ek çalışmalar yürüttüğünü göstermektedir.

Cutbush vd. (2017)'nin yaptıkları çalışmada; yedi bölgede kanıta dayalı gençlerde flört şiddetini önleme öğretim programını uygulayan 20 kişiyle önemli bilgilendirici görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Görüşmelerde uygulayıcıların sadakati nasıl tanımladıkları ve öğretim programının uygulanmasında yaptıkları uyarlamalar ele alınmaktadır. Her ne kadar uygulayıcıların tümü öğretim programının aslına uygun olarak sunulduğunu bildirse de aslına uygunluk tanımları farklılık göstermektedir. Tanımlar bazen pedagojide değişiklikler yapılmasına veya materyal eklenmesine veya çıkarılmasına izin vermesine rağmen, en çok sadakat, yayınlanan öğretim programına bağlılık açısından tanımlanmıştır. Daha küçük bir uygulayıcı grubu ise sadakati öğretim programının temel mesajları hakkındaki algıları açısından tanımlanmaktadır. Tüm uygulayıcılar, yayınlanan öğretim programından, kendi sadakat tanımlarıyla sıklıkla tutarsız olan farklılıklar tanımlamaktadırlar.

McNeill vd. 2018 yılında yayımlanan çalışmalarında; ilk olarak prosedüre sadakat, öğretmenlerin prosedür sırasına ve türlerine bağlılığını hedef alınmıştır. İkincisi, hedefe sadakat öğretmenlerin kapsamlı argümantasyon hedeflerine bağlılıklarını incelenmiştir. Bu analiz, öğretmenlerin öğretim programı düzenlemelerindeki farklı kalıpları gösteren vaka çalışmaları ile sonuçlanmıştır.

Nevenglosky'nin 2018 yılındaki kavramsal çerçeve olarak endişelere dayalı benimseme modelini kullanan bu niteliksel doktora vaka çalışması, öğretmenlerin yeni bir öğretim programını uygularken rapor ettiği endişeleri ve engelleri belirlemiştir ve bu modeli kullanmıştır. Veriler 10 katılımcıdan (8 öğretmen ve 2 yönetici) anket, röportaj ve gözlem yoluyla toplanmıştır. Sonuçlar, öğretmenlerin beklenen uygulamalar gerçekleşmeden önce ek bilgiye ve kişisel zamanlarıyla ilgili talepleri anlamaya ihtiyaç duyduklarını göstermiştir. Ortak temalar, projenin temelini oluşturan mesleki gelişim, akran iş birliği ve öğretim programı kaynaklarına erişim arzusunun göstermektedir. Ortaya çıkan proje, tekrar eden temalarla bağlantılı endişeleri gidermek için mesleki gelişimi entegre etmektedir. Sosyal değişimin sonuçları arasında, yöneticilere öğretim programı değişiklikleri sırasında öğretmenleri destekleyecek veriler sağlanması ve öğretim programına uygunluğun iyileştirilmesi için değişiklik öncesinde endişelerin anlaşılmasının faydalarının kanıtlanması yoluyla sistematik düzeyde değişiklik yer almaktadır.

Allo (2020) yaptığı çalışmada; Torajan öğretmenlerinin 2013 öğretim programının uygulanmasına yönelik sadakatini ortaya koymayı amaçlamaktadır. Araştırmacı bu

araştırmada nitel yöntemi uygulamıştır. Bu araştırmanın örneklemini Toraja'daki 20 öğretmen oluşturmaktadır. Bu çalışmanın sonucu, bağlılık için eğitimcilerin 2013 eğitim programının metodolojisini, hatalı istekte gösterilen ve bunun tüm parçalarını yerine getiren metodolojiyi iyi takip etmediklerini göstermektedir. Restorasyon eğitim programına hazırlık eksikliğinden kaynaklanmaktadır. Maruziyet/süre için, öğretmen yenileme öğretim programını uygulama anlayışına odaklandığından, sınıftaki zaman tahminine ve bazen dersteki kavramdan daha fazla kullanılan zamana veya tam tersi şekilde uymaları gerekmektedir. Program sunumunun kalitesi açasından öğretmenler, tüm öğrencilerin duyuşsal durumlarını gözlemlerken öğretimde sorunla karşılaşmaktadırlar. Materyali sunmaya odaklanmaya çalıştılar ancak duygusal değerlendirmeyi ihmal ettiler. Katılımcının yanıt verme yeteneği açasından, öğrenciler program çalışırken kendilerini mutlu hissettiler ve sınıflarda coşkulu oldular. Ancak daha önceki birkaç toplantıda öğrencilerin kafası karışmış görünüyordu çünkü öğretmen 2013 öğretim programının uygulanması konusunda emin değildi. Program farklılaştırması için Torajan bağlamındaki öğretmenler 2013 öğretim programını tam olarak uygulamadılar, hala önceki öğretim programını yenilenen öğretim programıyla karıştırdılar, üstelik öğretimde geleneksel yöntemi kullandılar.

Thierry vd. 2022 yılındaki çalışmalarında; Parılıtnızı Yerleştirin olarak bilinen sosyal-duygusal öğrenme öğretim programının uygulanmasıyla ilişkili öğretmen özelliklerini incelenmesi amaçlanmaktadır. Araştırma sonuçlarına göre; çoklu regresyon analizleri, öğretim desteğinin ders işleme kalitesinin tek olumlu yordayıcısı olduğunu göstermiştir. Sınıf yönetimine yönelik öz yeterlik, yılların öğretmenlik deneyimi ve öğretmenin etnik kökeni/ırkı, öğretim programına uyulmasını öngördü. Uygulama öncesi sınıf yönetimi öz-yeterliği daha yüksek olan ve öğretme deneyimi daha fazla olan öğretmenlerin doza uyumları daha yüksekti. Latin kökenli/Hispanik öğretmenlerin öğretim programına uyma olasılıkları, İspanyol kökenli olmayan beyaz öğretmenlere göre daha azdı.

3. YÖNTEM

3.1 Araştırmanın Deseni

Araştırmanın amacı, kırsalda ve kent merkezinde görev yapan ortaokul öğretmenlerinin öğretim programına bağlılık kavramını ve öğretim programına bağlı kalan bir öğretmenin sahip olduğu özellikleri nasıl tanımladıkları ile öğretmenlerin öğretim programına bağlılıklarını etkileyen faktörlere ilişkin görüşleri belirlemektir. Bu amaç doğrultusunda; bu çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden bütüncül çoklu durum çalışması deseni kullanılmıştır. Durum çalışmaları, bir olayın, durumun, bireyin veya bireylerin, sosyal grubun, bir sistem veya birbirine bağlı sistemlerin detaylı bir şekilde incelendiği bir çalışma türüdür (Ocak, 2019). Creswell (2013)'e göre durum çalışması, nitel araştırma içinde bir desen türü olarak hem araştırmanın ürünü hem de nesnesi olabilen bir yöntemdir. Yin (1984) ise durum çalışmasını; “araştırmada “nasıl” ve “niçin” sorularına odaklanıldığı, araştırmacının olaylar üzerinde çok az ya da hiç kontrolünün olmadığı, olayı veya olguyu kendi doğal yaşam çerçevesinde çalıştığınızda, olay ve gerçek yaşam arasındaki bağ yeterince açık olmadığı zamanlarda kullanılan araştırma yöntemi” olarak tanımlamaktadır. Yin (1984) bütüncül çoklu durum çalışmasını, birden fazla durumun olduğu ve her durumun kendi içinde bütüncül olarak ele alınıp karşılaştırıldığı bir desen olarak tanımlamaktadır. Bu görüş doğrultusunda bu çalışmada, ortaokul öğretmenlerinin öğretim programına bağlılık durumları kırsalda ve kent merkezinde bütüncül olarak ele alınmış ve birbiriyle karşılaştırılmıştır.

3.2 Katılımcılar

2022-2023 eğitim-öğretim yılının bahar döneminde, Türkiye'nin kuzeyinde yer alan bir ildeki ilçeler, kent ve kırsal olarak aykırı duruma göre ayrılmış ve bunlardan rastgele örnekleme yöntemine göre seçilen ilçelerden, ölçüt örnekleme yoluyla seçilen Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlı devlet okullarında görev yapan 36 ortaokul öğretmeni çalışma grubunu oluşturmuştur. Araştırmanın yapıldığı ilçeler ve okullar, amaçlı örnekleme yöntemlerinden aykırı durum örnekleme yöntemi ile belirlenmiştir. Aykırı durumlar, normal durumlara göre daha zengin veriler sunabilir ve araştırma problemini daha derinlemesine ve çok yönlü bir şekilde anlamamıza katkıda bulunabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2017). Bu düşünceye göre araştırmanın yapıldığı okullar, kırsal ve kent merkezi olarak iki uçta seçilmiş ve mümkün olduğu kadar bilgi edinilmesi amaçlanmıştır. Çalışma

grubunu oluşturan öğretmenler ise yine amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme yöntemi ile belirlenmiştir. Ölçüt örnekleme temel prensibi, önceden belirlenmiş bir dizi kriteri karşılayan tüm durumların incelenmesidir (Yıldırım ve Şimşek, 2017). Çalışmanın ölçütlerinden biri, öğretmenlerin en az 5 yıllık deneyime sahip olmalarıdır. Taggart ve Wilson (1998)'a göre gelişimsel düşünme piramidi teknik, bağlamsal ve diyalektik olmak üzere üç alandan oluşmaktadır. Yansıtıcı düşünme piramidinde, teknik alandan diyalektik alana doğru olan gelişimsel süreç, deneyimsiz bir öğretmenin mesleki anlamda gelişerek deneyimli bir öğretmen olmasına benzetilmiştir. Teknik alanda yansıtıcı düşünen bir öğretmen için önemli olan, bilgi düzeyinde kazanım ve içerik ile ilgili öğretim programının ilkeleridir. Bağlamsal alanda yansıtıcı düşünen öğretmenler ise uygulamaları analiz ederek ya da deneyimlerinden sonuç çıkararak alternatif uygulama geliştirirler (Dal ve Köse, 2022). Bu doğrultuda, bu çalışmada öğretmenlerin öğretim programlarına bağlılıkları incelenirken, programı uygulama noktasında en az 5 yıl deneyimli olmaları amaçlanmıştır. Öğretmenler seçilirken belirlenen ölçütlerden bir diğeri ise ortaokul kademesinde branş öğretmeni olarak görev yapıyor olmalarıdır. Araştırmacının çalıştığı kademe ortaokul olduğu için, problem durumunun derinlemesine incelenebileceği düşünülmüştür. Bu açıklamalar doğrultusunda, ölçüt örnekleme yöntemiyle okullardaki öğretmenler belirlenmiş ve araştırma için bu öğretmenlerle görüşülerek problem durumu derinlemesine incelenmiştir. Katılımcılara ait bilgiler Tablo 1. 1'de gösterilmektedir.

Tablo 1. 1 Katılımcılar Hakkındaki Bilgiler

	Cinsiyet	Fakülte	Kıdem	Branş	İlçe	Bölge
KÖ1	Erkek	Eğitim	18 yıl	Sosyal Bilgiler	Perşembe	Kırsal
KÖ2	Erkek	Eğitim	9 yıl	Matematik	Perşembe	Kırsal
KÖ3	Kadın	Eğitim	17 yıl	Türkçe	Perşembe	Kırsal
KÖ4	Kadın	Eğitim	17 yıl	Türkçe	Perşembe	Kırsal
KÖ5	Kadın	Eğitim	14 yıl	Fen Bilimleri	Perşembe	Kırsal
KÖ6	Kadın	Eğitim	12 yıl	Teknoloji Tasarım	Perşembe	Kırsal

KÖ7	Erkek	Eğitim	14 yıl	Matematik	Perşembe	Kırsal
KÖ8	Kadın	Eğitim	12 yıl	İngilizce	Perşembe	Kırsal
KÖ9	Kadın	Eğitim	10 yıl	Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi	Perşembe	Kırsal
KÖ10	Erkek	Eğitim	9 yıl	Fen Bilimleri	Perşembe	Kırsal
KÖ11	Kadın	Müzik	7 yıl	Müzik	Perşembe	Kırsal
KÖ12	Erkek	Eğitim	28 yıl	Beden Eğitimi	Perşembe	Kırsal
KÖ13	Kadın	Eğitim	11 yıl	Sosyal	Gürgentepe	Kırsal
KÖ14	Erkek	Eğitim	8 yıl	İngilizce	Gürgentepe	Kırsal
KÖ15	Kadın	Eğitim	9 yıl	Görsel Sanatlar	Gürgentepe	Kırsal
KÖ16	Erkek	Eğitim	9 yıl	Bilişim Teknolojileri	Gölköy	Kırsal
KÖ17	Kadın	Eğitim	6 yıl	Bilişim Teknolojileri	Gölköy	Kırsal
KÖ18	Erkek	Eğitim	8 yıl	Türkçe	Gölköy	Kırsal
MÖ1	Erkek	Eğitim	10 yıl	Fen Bilimleri	Altınordu	Merkez
MÖ2	Erkek	Eğitim	9 yıl	Matematik	Altınordu	Merkez
MÖ3	Erkek	Fen Edebiyat	13 yıl	İngilizce	Altınordu	Merkez
MÖ4	Kadın	Eğitim	17 yıl	Fen Bilimleri	Altınordu	Merkez
MÖ5	Erkek	Eğitim	12 yıl	Matematik	Altınordu	Merkez

MÖ6	Erkek	Eğitim	11 yıl	İngilizce	Fatsa	Merkez
MÖ7	Kadın	Eğitim	23 yıl	Görsel Sanatlar	Fatsa	Merkez
MÖ8	Erkek	Eğitim	20 yıl	Beden Eğitimi	Fatsa	Merkez
MÖ9	Erkek	İlahiyat	12 yıl	Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi	Fatsa	Merkez
MÖ10	Erkek	Eğitim	12 yıl	Teknoloji Tasarım	Ünye	Merkez
MÖ11	Erkek	Eğitim	8 yıl	Sosyal Bilgiler	Ünye	Merkez
MÖ12	Erkek	Eğitim	10 yıl	Türkçe	Ünye	Merkez
MÖ13	Kadın	Eğitim	10 yıl	Matematik	Altınordu	Merkez
MÖ14	Erkek	Eğitim	9 yıl	Bilişim Teknolojileri	Altınordu	Merkez
MÖ15	Erkek	Eğitim	24 yıl	Müzik	Altınordu	Merkez
MÖ16	Kadın	Fen Edebiyat	22 yıl	Türkçe	Altınordu	Merkez
MÖ17	Erkek	Eğitim	10 yıl	Matematik	Perşembe	Merkez
MÖ18	Erkek	Eğitim	16 yıl	Bilişim Teknolojileri	Perşembe	Merkez

Araştırma katılımcılarından 13'ü kadın, 23'ü erkektir. Öğretmenlerin mesleki kıdemleri 6 ile 28 yıl arasında değişmektedir. Öğretmenlerden altısı matematik, beşi Türkçe, dördü Fen Bilimleri, dördü İngilizce, dördü Bilişim, üçü Sosyal Bilgiler, ikisi Teknoloji Tasarım, ikisi Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi, ikisi Müzik, ikisi Beden Eğitimi ve ikisi Görsel Sanatlar öğretmenidir. Öğretmenlerin 18'i kentte, 18'i kırsalda görev

yapmaktadır. Perşembe ilçesinden hem kırsalda hem de kent merkezinde görev yapan öğretmenler çalışmaya dâhil edilmiştir.

3.3 Veri Toplama Aracı

Veri toplama aracı, araştırmacının kendisi tarafından oluşturulmuştur. Araştırmanın verileri, yarı yapılandırılmış görüşme formu ile elde edilmiştir. Araştırmanın görüşme formunda aşağıdaki şu sorular yer almaktadır:

- 1) Öğretim programına bağlılık kavramını nasıl tanımlarsınız?
- 2) Sizce öğretim programına bağlı kalan bir öğretmenin özellikleri nelerdir?
- 3) Sizce bir öğretmenin öğretim programına bağlılığını ne tür faktörler/özellikler etkilemektedir?

3.4 Veri Toplama Süreci

Görüşmeler, Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Etik Kurulu'ndan ve Ordu İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden alınan izinler doğrultusunda, öğretmenlere önceden haber verilerek 2023 yılı Mayıs ayında gerçekleştirilmiş ve her bir görüşme yaklaşık 10 dakika sürmüştür. Öğretmenlerle yüz yüze görüşmeler yapılarak yarı yapılandırılmış görüşme formunda yer alan sorular yönetilmiştir. Görüşme esnasında ses kayıtları ile veriler toplanmıştır. Görüşmenin kayıtları, görüşmenin hemen ardından transkript edilmiş ve incelenmiştir.

3.5 Verilerin Analizi

Araştırma sürecinde; “Kırsalda ve kent merkezinde görev yapan ortaokul öğretmenlerinin öğretim programına bağlılıkları arasında benzerlik ve farklılıklar nelerdir?” sorusuna yanıt aranmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla ses kayıtları alınarak toplanan veriler Microsoft Office Word programı kullanılarak bilgisayar ortamında yazıya dökülmüştür. Transkript edilen verilerden temalar oluşturulmuştur ve toplanan verilere içerik analiz tekniği uygulanmıştır. İçerik analizi, belirli kurallara dayalı kodlamalarla yapılan niceliksel ve elde bulunan kayıtlı metinlerin çözümlenmesine yönelik bir yöntemdir. Bu yöntem, mesajın kapsamına ve aktardığı enfomasyona dayanır (Yıldırım, 2015). Bu bağlamda; alan yazın incelenmiş, ulusal ve uluslararası çalışmalar okunarak elde edilen kategoriler çalışmadan ortaya çıkarılan kategorilerle gruplandırılarak birlikte ortaya dökülmüştür. Ayrıca analiz sonucunda kodlar ayrıntılı

olarak belirlenmiştir. Kırsalda görev yapan ortaokul öğretmenleri (KÖ1, KÖ2, KÖ3, KÖ4, KÖ5, KÖ6, KÖ7, KÖ8, KÖ9, KÖ10, KÖ11, KÖ12, KÖ13, KÖ14, KÖ15, KÖ16, KÖ17, KÖ18) kodları ile kodlanmış, kent merkezinde görev yapan ortaokul öğretmenleri ise (MÖ1, MÖ2, MÖ3, MÖ4, MÖ5, MÖ6, MÖ7, MÖ8, MÖ9, MÖ10, MÖ11, MÖ12, MÖ13, MÖ14, MÖ15, MÖ16, MÖ17, MÖ18) kodları şeklinde kodlanmıştır. Çalışmada öğretmenlerin görüşlerini yansıtmak için doğrudan alıntılara yer verilmiştir.

3.6 İnandırıcılık ve Etik

Araştırmanın verileri yüz yüze görüşme yoluyla elde edilmiştir. Araştırmacı, örneklemin içinde yer alan öğretmenlerle birebir görüşmüş ve görüşme verilerine duygu, düşünce vb. diğer ifadeler yansımıştır. Veri toplama sürecinde katılımcıların sorulara verdiği cevaplar bağlamında net anlaşılamayan ifadeler araştırmacı sonda sorular yöneltmiştir. Bu sayede katılımcıların görüşme sorularına verdikleri cevaplar araştırmacı ve katılımcı iş birliği ile teyit edilmiştir. Görüşme formunda yer alan sorular üç farklı uzman görüşü tarafından değerlendirilmiş ve ilgili program geliştirme uzmanlarından gelen dönütler doğrultusunda gerekli düzeltmeler yapılmıştır.

Araştırmanın katılımcılarının farklı branşlarda olması, çalışmanın örnekleminin çeşitliliğini artırmıştır. Bu doğrultuda katılımcıların demografik bilgileri ve ortaya çıkan bulgular çalışmada ayrıntılı olarak sunulmuştur.

Araştırmanın inandırıcılığını artırmak için çalışmanın bulgularından araştırmanın katılımcılarının yanıtları doğrudan alıntı şeklinde verilmiştir. Yine çalışmanın tutarlılığını incelemek için araştırmanın içerisinde yer almayan program uygulayıcısı öğretmenlerin çalışmayı okuması sağlanmış ve gerekli dönütler alınarak tutarlılık sağlanmaya çalışılmıştır.

Çalışmada araştırmacının objektif olması, süreci detaylandırması ve süreç boyunca alınan ses kayıtları iç geçerliği arttırmaktadır. Araştırmacının süreci detaylı bir şekilde açıklaması, verileri, kategorileri ve tüm analizleri ayrıntılı bir şekilde sunması, öğretmenlerin söylemlerinin bulgular bölümünde doğrudan verilmesi dış geçerliğin artmasını sağlamaktadır. Tarafsızlığın korunabilmesi amacıyla, veri analizi sürecine sadece araştırmacı değil, aynı zamanda tez danışmanı da dâhil edilmiştir. Bu da geçerliği arttıran faktörlerdendir.

Çalışmanın güvenilirliğini artırmak için araştırmanın amacı, yöntemi, bulguları ve sonucu açık bir şekilde ifade edilmiştir. Araştırma, farklı program geliştirme uzmanlarıyla

paylaşılarak ilgili uzmanların görüş ve önerileri doğrultusunda güvenilirliğin artırılması hedeflenmiştir. Veri toplama sürecinde ses kayıtları ile verilerin toplanması ve araştırma adımlarının ayrıntılı bir şekilde verilmesi bu nitel çalışmanın güvenilirliğinin artırılmasında etkilidir.

3.7 Araştırmacının Rolü

Araştırmacının rolü veri toplamak ve verileri analiz etmektir. Araştırma sürecinde araştırmacı öğretmenlerle yapılan görüşmeleri ses kaydı ile kayıt altına almıştır. Araştırmacı verileri toplarken araştırmanın amacını içselleştirmiştir. Araştırmacı, araştırmada aktif katılımcı ile pasif gözlemci arasında bir rol üstlenmiştir (Bogdan ve Taylor, 1975). Araştırmacı, hali hazırda öğretmen olduğu için öğretim programına bağlılığı sorgulamış, problemi öğretmenlik deneyimlerinde hissetmiş ve bu çalışmada öğretmenlik deneyimlerinden yararlanarak veri toplama sürecinde aktif bir rol üstlenmiştir ancak geçerlik ve güvenilirliği etkilememek adına, sahip olduğu deneyimleriyle araştırma sürecini ve araştırmada yer alan kişileri yönlendirmekten tamamen uzak durmuştur. Ancak veri toplama sürecinde, katılımcıların verdiği cevaplar arasında belirsiz ifadeler olduğunda, araştırmacı sonda sorular kullanarak net anlaşılmayan durumları açıklığa kavuşturmuştur ve katılımcılarla iş birliği yaparak elde edilen cevapları doğrulamıştır.

4. BULGULAR

4.1 Kırsalda Görev Yapan Ortaokul Öğretmenlerinin Öğretim Programına Bağlılıkları

Araştırmanın bu kısmında kırsalda görev yapan ortaokul öğretmenlerinin öğretim programına bağlılıkları incelenmiştir. Bu bağlamda öğretmenlere “Kırsalda görev yapan ortaokul öğretmenlerinin öğretim programına bağlılıkları nasıldır?” araştırma sorusu temelinde üç adet görüşme sorusu yöneltilmiştir. Verilen cevaplar analiz edilerek tema, kategori ve kodlar aşağıdaki tablolarda ayrıntılı olarak verilmiştir.

Kırsalda görev yapan ortaokul öğretmenlerinin öğretim programına bağlılık kavramını nasıl tanımladıklarına ilişkin bulgular Tablo 1. 2’de verilmiştir.

Tablo 1. 2 Kırsalda Görev Yapan Ortaokul Öğretmenlerine Göre Öğretim Programına Bağlılık Kavramının Tanımı

Tema	Kategori	Kodlar
Öğretim Programına Bağlılık Kavramı	Tasarlanan Programın Aslına Sadık Kalınarak Uygulanması	Konulara ve ünitelere sadık kalmak – KÖ1 Programın çok dışına çıkmamak – KÖ1/KÖ2 Kazanımlara bağlı kalmak – KÖ4/KÖ6 Yıllık plana bağlı kalmak – KÖ7 Çerçeve programa bağlı kalmak – KÖ16/KÖ18 Müfredata uymak – KÖ13 Verilen müfredatı işlemek – KÖ8
	Programların Planlandığı Şekilde Uygulanma Düzeyi	Konuları işlemeye, bitirmeye çalışmak – KÖ1 Kazanımları öğrenciye kazandırma – KÖ14 Kazanımları uygulamak – KÖ6
	Bütünlük ve Uygulamanın Niteliği	Öğrencilere eşit öğretmek – KÖ17

Kırsalda görev yapan ortaokul öğretmenlerine göre, “öğretim programına bağlılık kavramı” teması altındaki analizler sonucunda “tasarlanan programın aslına sadık kalınarak uygulanması, programların planlandığı şekilde uygulanma düzeyi ve bütünlük ve uygulamanın niteliği” kategorilerine ulaşılmıştır.

Kırsalda görev yapan ortaokul öğretmenlerinden dokuzu (KÖ1, KÖ2, KÖ4, KÖ6, KÖ7, KÖ8, KÖ13, KÖ16, KÖ18) “tasarlanan programın aslına sadık kalınarak uygulanması” kategorisi bağlamında görüşler belirtmiştir. Bu kategori altında öğretmenlerin konulara ve ünitelere sadık kalmaya, programın çok dışına çıkmamaya, kazanımlara bağlı kalmaya, yıllık plana bağlı kalmaya, çerçeve programa bağlı kalmaya, müfredata uymaya ve verilen müfredatı işlemeye vurgu yaptıkları sonucuna ulaşılmıştır. Bu bağlamda öğretmenlerin örnek söylemleri aşağıda verilmiştir:

Konulara sadık kalmak, ünitelere sadık kalmak, anlatılması gereken konuları anlatmak olarak nitelendiriyorum. (KÖ1)

Verilen çerçevenin dışına çıkmamak aslında. Hani çıkınca çocukların kafası karışabilir ya da konu konuyu açabilir. Yani program dışına çok fazla çıkınca toparlayamayabilirsin. (KÖ2)

Kazanımlar var öğretim programlarında belirtilen. Kazanımlara bağlı kalmak zorundasın zaten yani. Bağlı kalmadan olmaz. (KÖ4)

Şimdi öğretim programına bağlılık bakanlığın bize göndermiş olduğu bir program dâhilinde biz planlar hazırlıyoruz ya yıllık planlar, onlara göre onun içinde kazanımlar, alt başlıklar ve bir de öğrenci seviyesine uygun şekilde zamana göre ayarlayarak ve sınıf seviyesine yayararak ona bağlı olarak dersleri işlemek diye anlarım. (KÖ7)

Ben öğretim programını öğretmenlere çizilmiş bir çerçeve olarak düşünüyorum. Öğretmenler bu çerçevenin içerisinde bu çerçeveye bağlı kalarak derslerini işliyorlar. Belli kazanımlar var, bu kazanımları verdikten sonra üstüne vermek senin elinde olan bir şey ama ben bu kazanımları şey olarak düşünüyorum, minimum verilmesi gereken beceriler olarak düşünüyorum. (KÖ16)

Devletin bize yönlendirmiş olduğu müfredata uymak. Bir yıl içinde öğrencilere vermemiz gereken kazanımların bütünü olarak da tanımlayabilirim. (KÖ13)

Bağlılık kavramını bize verilen müfredatı işlemek olarak görüyorum. (KÖ8)

Kategorilerden “programların planlandığı şekilde uygulanma düzeyi” bağlamında üç öğretmenin (KÖ1, KÖ6, KÖ14) görüş bildirdiği görülmüştür. Bu noktada öğretmenler; konuları işlemeye ve bitirmeye çalışmaya, kazanımları öğrencilere kazandırmaya ve kazanımları uygulamaya vurgu yapmışlardır. Bu bağlamda öğretmenlerin örnek söylemleri aşağıda verilmiştir:

Müfredatta olan konuları bitirmeye çalışmak işlemeye çalışmak. (KÖ1)

Öğretim programının belirlediği kazanımları öğrenciye kazandırma olarak tanımlarım. (KÖ14)

Şimdi MEB'in bir müfredatı var. Milli Eğitim'in bize vermiş olduğu müfredata bağlı kalmak. Yani onun verdiği bütün kazanımları sınıf içerisinde uygulamak, çocuklara sene boyunca paylaştırmak. (KÖ6)

Öğretim programına bağlılık kavramı temasında yer alan son kategori olarak “bütünlük ve uygulamanın niteliği” bağlamında bir öğretmenin (KÖ17) görüş bildirdiği görülmüştür. Öğretmen, öğrencilerin eşit öğrenmesine vurgu yapmaktadır. Bu bağlamda öğretmenin örnek söylemi aşağıda verilmiştir:

Ülke düzeyinde eşit bütün öğrencilerin eşit şeyleri öğrenmesi olarak tanımlarım yani müfredata bağlılığı. (KÖ17)

Kırsalda görev yapan ortaokul öğretmenlerine göre öğretim programına bağlı kalan öğretmen özelliklerine ilişkin bulgular Tablo 1. 3'te verilmiştir.

Tablo 1. 3 Kırsalda Görev Yapan Ortaokul Öğretmenlerine Göre Öğretim Programına Bağlı Kalan Öğretmen Özellikleri

Tema	Kategori	Kodlar
Öğretim Programına Bağlı Kalan Öğretmen Özellikleri	Olumlu Nitelendirilen Öğretmen Özellikleri	Sorumluluk sahibi – KÖ3 Planlı ve düzenli – KÖ4/KÖ5/KÖ7/KÖ9/KÖ10 Öğrencilerin gelişimine destek veren – KÖ12
	Olumsuz Nitelendirilen Öğretmen Özellikleri	Kuralcı– KÖ1/KÖ3/KÖ13 Disiplinli – KÖ2/KÖ4/KÖ9/KÖ13/KÖ16 Yeniliklere açık olmayan klasik– KÖ3/KÖ6/KÖ15/KÖ17/KÖ18 Kitaba bağlı kalan – KÖ8 Robot öğretmen – KÖ11 Ne yapacağını bilmeyen öğretmen – KÖ14

Kırsalda görev yapan ortaokul öğretmenlerine göre, “öğretim programına bağlı kalan öğretmen özellikleri” teması altındaki analizler sonucunda “olumlu nitelendirilen öğretmen özellikleri ile olumsuz nitelendirilen öğretmen özellikleri” kategorilerine ulaşılmıştır.

Kırsalda görev yapan ortaokul öğretmenlerinden yedisi (KÖ3, KÖ4, KÖ5, KÖ7, KÖ9, KÖ10, KÖ12) “olumlu nitelendirilen öğretmen özellikleri” kategorisi bağlamında görüşler belirtmiştir. Bu kategori altında öğretmenler; öğretim programına bağlı kalan öğretmenlerin özelliklerini sorumluluk sahibi, planlı ve düzenli, öğrencilerin gelişimine destek veren öğretmenler olarak vurgulamışlardır. Bu bağlamda öğretmenlerin örnek söylemleri aşağıda verilmiştir:

Çocukların yapabilecekleri kadarını vermeye çalışır kazanımların. Sorumluluk sahibi özelliği vardır. (KÖ3)

Bu öğretmen düzenli ve nasıl söyleyeyim düzenli bir şekilde müfredata uygun şekilde konularını işleyen öğretmendir. Derse planlı bir şekilde giden bir öğretmendir. Hani derse girdiği anda ben ne yapacaktım sorusunu kendine sormayabilir. (KÖ7)

Daha çok öğrencilerin fiziksel gelişimine uygun olarak çalışma programlarını düzenleyen, yetenek taraması yapılarak öğrencilerin hangi dalda daha iyi olduğunu ortaya çıkaracak, o yönde öğrencinin ilerlemesini sağlayan bir öğretmen. (KÖ12)

Kırsalda görev yapan ortaokul öğretmenlerinden on dördü (KÖ1, KÖ2, KÖ3, KÖ4, KÖ6, KÖ8, KÖ9, KÖ11, KÖ13, KÖ14, KÖ15, KÖ16, KÖ17, KÖ18) “olumsuz nitelendirilen öğretmen özellikleri” kategorisi bağlamında görüşler belirtmiştir. Bu kategori altında öğretmenler; öğretim programına bağlı kalan öğretmenlerin özelliklerini kuralcı, disiplinli, yeniliklere açık olmayan klasik, kitaba bağlı kalan, robot ve ne yapacağını bilmeyen öğretmenler olarak vurgulamışlardır. Bu bağlamda öğretmenlerin örnek söylemleri aşağıda verilmiştir:

Nitelikleri nelerdir o öğretmenin, herhalde kaide kurallara bağlı olmaya seçen seven benim gibi kurallara bağlı olmayı seven seçen gerektiğine inanan kuralların olması gerektiğine inanan toplumun kurallar çerçevesinde var olduğuna yönetildiğine inanan insanlar sanırım yani müfredata daha uyumlu olurlar. (KÖ1)

Öğretim programına bağlı kalan bir öğretmenin özellikleri disiplinli olabilir, planlı olabilir, ne yapacağını bilir, önünü görür gibi. Hedefi bellidir. (KÖ4)

Şimdi öğretim programına tamamen bağlı onun dışında hiçbir şey yapmayan bir öğretmen özelliği nedir, çok fazla yenilikçi değildir yani dersine uygun. (KÖ17)

Sadece kitaba bağlı kalan öğretmendir. Bakanlığın verdiği kaynakları yeterli gören bir öğretmen olarak görüyorum. (KÖ8)

Yani merkezîyetçi bir yaklaşımın sunduğu robot bir öğretmen; sınırları dışına çıkamayan, çıkarılamayan, o programa uymak zorunda kalan öğretmendir. (KÖ11)

Eğer öğretim programına körü körüne bağlı bir öğretmense bu öğretmen, ne yapacağını bilmeyen bir öğretmendir. (KÖ14)

Kırsalda görev yapan ortaokul öğretmenlerine göre öğretim programına bağlılığı etkileyen faktörlerden “Öğrenci Özelliklerine” ilişkin bulgular Tablo 1. 4’te verilmiştir.

Tablo 1. 4 Kırsalda Görev Yapan Ortaokul Öğretmenlerine Göre Öğretim Programına Bağlılığı Etkileyen Faktörler: Öğrenci Özellikleri

Tema	Kategori	Kodlar
Öğretim Programına Bağlılığı Etkileyen Faktörler	Öğrenci Özellikleri	Öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeyi – KÖ1/KÖ4/KÖ5/KÖ7/KÖ9/KÖ10/KÖ13/KÖ14/KÖ15/KÖ16 Öğrencilerin algılama düzeyi – KÖ1 Öğrenci devamsızlıkları – KÖ1/KÖ2 Öğrencilerin kişisel durumu – KÖ3/KÖ4 Öğrencilerin akademik başarısı ve kapasitesi – KÖ2/KÖ3/KÖ5/KÖ8/KÖ10/KÖ18 Öğrencilerin ilgi ve tutumları – KÖ4/KÖ8/KÖ9 Bireysel farklılıklar – KÖ5/KÖ17 Öğrencilerin sosyoekonomik ve sosyokültürel düzeyleri – KÖ14/KÖ16 Sınıf mevcudu – KÖ18

Kırsalda görev yapan ortaokul öğretmenlerine göre, “öğretim programına bağlılığı etkileyen faktörler” teması altındaki analizler sonucunda “öğrenci özellikleri” kategorisine ulaşılmıştır.

Kırsalda görev yapan ortaokul öğretmenlerinden on beşi (KÖ1, KÖ2, KÖ3, KÖ4, KÖ5, KÖ7, KÖ8, KÖ9, KÖ10, KÖ13, KÖ14, KÖ15, KÖ16, KÖ17, KÖ18) “öğrenci özellikleri” kategorisi bağlamında görüşler belirtmiştir. Bu kategori altında öğretmenlerin; öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeyine, öğrencilerin algılama düzeyine, öğrenci devamsızlıklarına, öğrencilerin kişisel durumuna, öğrencilerin akademik başarısına ve kapasitesine, öğrencilerin ilgi ve tutumlarına, bireysel farklılıklara, öğrencilerin sosyoekonomik ve sosyokültürel düzeylerine ve sınıf mevcuduna vurgu yaptıkları sonucuna ulaşılmıştır. Bu bağlamda öğretmenlerin örnek söylemleri aşağıda verilmiştir:

Öğrencilerin durumu etkiler, öğrenci hazır bulunuşluğu etkiler. Yani mesela konuyu anlatıyorum maalesef çok oluyor, bir konuyu anlatıyorum bu çocuklar tarafından çok algılanmamış oluyor. O zaman benim bu konuyu vermem lazım. Ben şunu diyemiyorum, boş ver canım bu kalsın ben müfredata uyayım onlar onu öğrenmeseler de olur diyemiyorum. Dolayısıyla dediğim gibi öğrencilerin hazır bulunuşlukları, algı düzeyleri vs. müfredata uymayı etkileyebilir. (KÖ1)

Onun haricinde öğrenciler de etkiler. Şimdi öğrenci bizim mesela bu seneki öğrencilerimizin akademik başarıları biraz düşük ama geçen yıl mezun ettiğimiz öğrencilerde hem programa bağlı kalıyorduk hem de devamında ekstra işte yeni nesil sorular veya öğrenci seviyesine uygun kaynaklarla destekleyebiliyorduk. Ama bu seneki öğrencilere sadece kazanım düzeyinde, programın kazanımları neler onun basit düzeyde verilmesi ha kazanımı öğrenci biliyor ama işte onu ne kadar yeni nesil soruya uygulayabiliyor, ne kadar günlük hayata uyarlayabiliyor, orada sıkıntı yaşıyoruz. (KÖ7)

Bir sınıfınız var elinizde, bir iki tane çok iyi öğrenciniz var ama diğerleri orta seviyede. O iki öğrenci için ekstra çalışmalar yapılarak programın dışına çıkılabilir ama diğer orta seviyedeki öğrencilerin hepsi için yine aynı şekilde program devam ettirilebilir diye düşünüyorum. (KÖ10)

Yani sınıfın başarı durumu, verdiği alıyor mu almıyor mu, sınıfın derse devamlılığı, öğretmenin derse devamlılığı, okulun şey olarak fiziki olarak elverişli olup olmaması, sınıfın elverişli olup olmaması her şey etkiler. (KÖ2)

Öğrencilerin hazır bulunuşluğu etkiler, öğretmeni çok etkiler, öğrencilerin hevesli istekli oluşu, sorgulayıcı oluşu, soru soran öğrenciler öğretmeni çok tetikler, ilgili veliler öğretmeni heyecanlandırır, yani öğrencinin aile tarafından takip ediliyor olması öğretmeni rahatlatır, öğrenci profili öğretmenin kendini geliştirmesi anlamında da çok etkilidir. Yani isteyen, soru

soran, öğrenmek isteyen öğrenci karşısında öğretmen kendini geliştirmek zorunda kalır, yetmez yani. (KÖ4)

Her öğrenci seviyesi aynı seviyede olmadığı için hani her seviyeye uygun yaklaşımlarda bulunmaya çalışıyorum. Mesela fen ve matematik problemi var. Çocuğun zaten matematik sıkıntısı varsa fende de bunu uygulayamıyor. Yine bu birtakım becerilere sahip olmaması zaman açısından benim müfredatta bazen bazı konularda geride kalmamı sağlayabiliyor. (KÖ5)

Öğrencilerden kaynaklı olabilir: soru çözmemesi, tekrar yapmaması, kaynaklara ulaşamaması, çabuk unuttuğu için sürekli aynı şeyleri işlediğimiz için ileriye gidememekten dolayı programda istenilen şeyi tam olarak veremiyorum. (KÖ8)

Öğrencilerin hazır bulunuşluğu, çalışmaması ya da o günkü havası da aslında etkiler. O gün dersi hiç dinlemek istemiyordur. O gün o kazanımı alabilecek kapasiteye sahip değildir, onu da görmek lazım. Ona göre farklı örneklerle kazanımı verebiliriz. (KÖ9)

Şimdi öğrenciler etkili, şu açıdan etkili bazı öğrenciler sınıflarda konulara kendi dersim açısından söylüyorum hâkim oldukları için o çocuklara daha fazla şey vermen gerekiyor, müfredatın üstüne çıkmak gerekiyor çocuk müfredattakileri zaten biliyor. (KÖ17)

Van'daki öğrenciler aklıma geldi. İşte çocukların hem sosyoekonomik durumları yok hem birçok şeyi yok. Batıdaki çocukları görmüş olduğu şeyleri görmüyorlar. Batıdaki çocukların kullandığı uygulamaları, batıdaki çocukların sosyalleşmek için kullandığı platformlardan bihaberler. (KÖ16)

Sınıf mevcudu bile etkileyebilir, okul idaresi etkileyebilir. Birçoğu, hemen hemen bütün faktörleri sayabiliriz bunlara. (KÖ18)

Kırsalda görev yapan ortaokul öğretmenlerine göre öğretim programına bağlılığı etkileyen faktörlerden “Program Özelliklerine” ilişkin bulgular Tablo 1. 5’de verilmiştir.

Tablo 1.5 Kırsalda Görev Yapan Ortaokul Öğretmenlerine Göre Öğretim Programına Bağlılığı Etkileyen Faktörler: Program Özellikleri

Tema	Kategori	Kodlar
Öğretim Programına Bağlılığı Etkileyen Faktörler	Program Özellikleri	Kitapta gereksiz görülen bilgiler – KÖ1/KÖ7 Hedef kitleye uygunluk – KÖ1/KÖ3/KÖ14 Kutlama programları ve belirli gün ve haftalar – KÖ1 Programın içeriği – KÖ3/KÖ4/KÖ5/KÖ6/KÖ7/KÖ13/KÖ16 Programın süresi – KÖ3/KÖ5 Disiplinler arası ilişki – KÖ5 Ders saatinin azlığı – KÖ11 Dersin branşı – KÖ13 Programın güncelliği – KÖ16

Kırsalda görev yapan ortaokul öğretmenlerine göre, “öğretim programına bağlılığı etkileyen faktörler” teması altındaki analizler sonucunda “program özellikleri” kategorisine ulaşılmıştır.

Kırsalda görev yapan ortaokul öğretmenlerinden onu (KÖ1, KÖ3, KÖ4, KÖ5, KÖ6, KÖ7, KÖ11, KÖ13, KÖ14, KÖ16) “program özellikleri” kategorisi bağlamında görüşler belirtmiştir. Bu kategori altında öğretmenlerin; kitapta gereksiz görülen bilgilere, hedef kitleye uygunluğa, kutlama programları, belirli gün ve haftalara, programın içeriğine, programın süresine, disiplinler arası ilişkiye, ders saatinin azlığına, dersin branşına ve programın güncelliğine vurgu yaptıkları sonucuna ulaşılmıştır. Bu bağlamda öğretmenlerin örnek söylemleri aşağıda verilmiştir:

MEB'in ders kitapları yetersiz. İçindeki örneği bütün öğrenciler anlıyor birer tane başka bir şey yok ama sınavda öyle bir şey sorulmuyor ki. Onun daha ayrıntılı bir şekilde bol bol soru çözerek yeni nesil sorularla destekleyerek çözülmesi lazım. (KÖ7)

Programın içeriği (uygunluğu hedef kitleye uygun mu, doluluğu ve boşluğu), MEB kitapları ile program birbirini tamamlamıyor, etkinlikler konuyu çocuklara kavratmıyor. (KÖ3)

Mesela benim müfredatın verilmesiyle alakalı kutlama programları olur, kar olur vs. bunlardan dolayı müfredatı uygulayamadığım dönemler oluyor ama bu benim uygulanması gerektiği fikrini değiştirmiyor. (KÖ1)

Yani yerine göre mesela öğretim programında işte farklı etkinlikler, işte okumada, dinlemede, tartışma var bunu her etkinliği her sınıfta uygulayamıyorsun. (KÖ4)

Bizim müfredatta da konu olarak çok fazla var, konuyu çok fazla vermen gerekiyor, çok fazla terim var öğretmen gerekiyor. Bence bu terimi öğreteceğine, uygulama dersi zaten, uygulamayı yapıp öğrenmesi taraftarıyım. (KÖ6)

Bir de bazen eksik ya da fazla gördüğümüz şeyler de oluyor öğretim programında. Yani daha farklı şeyler eklememiz gerektiği durumlar oluyor ya da hızlı geçip çıkarmamız gerektiğini düşündüğümüz durumlar oluyor bunlar da etkiliyor. (KÖ13)

Şimdi ben fen öğretim programı olarak düşündüğüm zaman benim en büyük sıkıntım zaman problemi. Bazı konuların sürecini müfredatta yer alandan daha uzun bir sürece yayıyorum, daha kısa sürede halledilebilecek olanları oradan zamanından alarak tamamlamaya çalışıyorum. (KÖ5)

Şimdi fen müfredatı özellikle matematikle bütünleşik olduğu için aslında sadece matematikle değil Türkçeyle de birbiriyle ilişkili disiplinler arası bir

etkileşim var. Dolayısıyla bunu yerine getirebilmek için de çocuğun diğer disiplinlerdeki becerileri ne düzeyde olduğu da önemli bu noktada. (KÖ5)

Çevre, ekonomik yapı, ailenin pozisyonu, ders saatinin azlığı... (KÖ11)

Dersimizin hangi branş olduğu da önemli hocam. Mesela bir matematikte daha esnek davranamazken benim sosyal bilgiler mesela alanım, daha esnetebiliyorum, daha güncelleyebiliyorum. Ders etkiliyor, branş da etkiliyor. (KÖ13)

Öğretmenin programda yetersiz veya eski gördüğü konular olabilir. Mesela günümüzde bilişim dersinden bakacak olursak, ben onun için bahsediyorum, sürekli gelişen dinamik diğer derslere göre dinamik branşlara göre değişen bir şey sonuçta. (KÖ16)

Kırsalda görev yapan ortaokul öğretmenlerine göre öğretim programına bağlılığı etkileyen faktörlerden “Öğretmen Özelliklerine” ilişkin bulgular Tablo 1. 6’da verilmiştir.

Tablo 1. 6 Kırsalda Görev Yapan Ortaokul Öğretmenlerine Göre Öğretim Programına Bağlılığı Etkileyen Faktörler: Öğretmen Özellikleri

Tema	Kategori	Kodlar
Öğretim Programına Bağlılığı Etkileyen Faktörler	Öğretmen Özellikleri	Öğretmenin sağlık, psikolojik ve ailevi durumları – KÖ1 Öğretmenin derse devamlılığı – KÖ2 Öğretmenin anlatım tarzı ve kendine has kullandığı yöntem ve teknikler – KÖ2/KÖ7 Öğretmenin programa olan inancı – KÖ2 Öğretmenin mesleki donanımı – KÖ3/KÖ14/KÖ15 Öğretmenin programa sadakati – KÖ9 Öğretmenin hazır bulunuşluk düzeyi – KÖ9 Öğretmenin hayat tecrübesi – KÖ14 Öğretmenin cinsiyeti – KÖ18

Kırsalda görev yapan ortaokul öğretmenlerine göre, “öğretim programına bağlılığı etkileyen faktörler” teması altındaki analizler sonucunda “öğretmen özellikleri” kategorisine ulaşılmıştır.

Kırsalda görev yapan ortaokul öğretmenlerinden sekizi (KÖ1, KÖ2, KÖ3, KÖ7, KÖ9, KÖ14, KÖ15, KÖ18) “öğretmen özellikleri” kategorisi bağlamında görüşler belirtmiştir. Bu kategori altında öğretmenlerin; öğretmenin sağlık, psikolojik ve ailevi durumlarına, derse devamlılığına, anlatım tarzına ve kendine has kullandığı yöntem ve tekniklere, programa olan inancına, mesleki donanımına, programa sadakatine, hazır bulunuşluk düzeyine, hayat tecrübesine ve cinsiyetine vurgu yaptıkları sonucuna ulaşılmıştır. Bu bağlamda öğretmenlerin örnek söylemleri aşağıda verilmiştir:

Bendeki sıkıntılar olabilir, hasta olurum, psikolojik sorunlarım olabilir, ailevi sorunlarım olabilir. Bu gibi durumlarda insanın müfredata bağlılığında sıkıntılar oluşabilir. Aynı zamanda müfredatı uygulamasında da sıkıntılar oluşabilir. (KÖ1)

Bir de şu var yani her öğretmenin anlatım tarzı ya da anlatım yöntemi öğretim yöntem ve tekniği farklıdır zaten. Dolayısıyla biraz öğretmen ve öğrencisini bilen daha doğrusu hani nasıl söyleyeyim, öğretmen hem kendini tanıyor hem öğrencisini tanıyor. Nasıl anlayacağını, dersi nasıl işleyeceğini, kaç saatte anlayacağını, nerede anlatsam anlayacağını, öğretmen daha iyi bilir. (KÖ2)

Benim mesela sırasına uymadığım konular olabiliyor bazen, şöyle atıyorum kareköklü sayılarda toplamayı önce vermiş, ben çarpmayı önce veriyorum bazen. Sebebi de şu oluyor: şimdi toplamının içinde karekökün dışına sayı çıkardığı zaman örnek veriyorum çarpmayı kullanması gerekiyor çocuğun. O zaman ben kendime göre çarpmayı bir ders önce anlatıyorum ve öğrencilerin algılamasında bir problem, sıkıntı yaşamıyorum. Toplamada da daha rahat ilerliyoruz. O zaman o sırayı ben kendim bozabiliyorum yani. Öğretmenin de ona bağlı kalıp kalmaması önemli. (KÖ7)

Uygulamak isterim yani şöyle isterim başarılı olacağını düşünsem programı tamamen uygulamak isterim. Nitekim öğretmen olduğum ilk yıllarda hani mesleği daha tanımadan uygulamaya da çalıştım. İlk yıllarda acemilik yıllarında baktım oluyor. Yani öğrencilere bunu bu program içinde anlatmak doğru olmadığını görünce programdan feragat ettim kendi bildiğimi okumaya başladım. (KÖ2)

Bir de öğretmen de etkiler, öğretmenin bunları yaptırmaya becerisi var mı, bu da biraz etkiler. Yoksa zaten klasik müfredatı işler gider, çok da şey yapmaz. (KÖ15)

Bu öğretmen ve öğrencinin hazır bulunuşluğu, öğretmenin programa ne kadar sadık kaldığı, öğretmenin buna ne kadar sadık kalmak istediğiyle ilgili bir şey. Öğretmen esnetmek istiyorsa esnetebilir. Öğrencinin durumuna göre esnetebilir. (KÖ9)

Birincisi tecrübe ama buradaki tecrübe sadece meslek hayatında geçirdiği tecrübe değil, daha öncesinde yaşadığı tecrübeler, kendi alanında öğrencilik hayatında edindiği sahip olduğu tecrübeler de buna dâhil. Bunlar kesinlikle etkiler. Mesleki anlamdaki bilgi birikimi etkiler. En çok bence bunlar etkiler. (KÖ14)

Bence öğretmenin cinsiyeti bile etkiler, bayan öğretmenler bu konuda daha kuralcı oluyorlar daha programa yönelik ama erkek öğretmenler birazcık daha değiştirebiliyor mesela bu bile etkileyebilir. (KÖ18)

Kırsalda görev yapan ortaokul öğretmenlerine göre öğretim programına bağlılığı etkileyen faktörlerden “Bölgesel Özelliklere” ilişkin bulgular Tablo 1. 7’de verilmiştir.

Tablo 1. 7 Kırsalda Görev Yapan Ortaokul Öğretmenlerine Göre Öğretim Programına Bağlılığı Etkileyen Faktörler: Bölgesel Özellikler

Tema	Kategori	Kodlar
Öğretim Programına Bağlılığı Etkileyen Faktörler	Bölgesel Özellikler	Olumsuz hava koşulları – KÖ1/KÖ12/KÖ13 Okulun bulunduğu çevre – KÖ1/KÖ3/KÖ17 Okulun bulunduğu il ve ilçe – KÖ18

Kırsalda görev yapan ortaokul öğretmenlerine göre, “öğretim programına bağlılığı etkileyen faktörler” teması altındaki analizler sonucunda “bölgesel özellikler” kategorisine ulaşılmıştır.

Kırsalda görev yapan ortaokul öğretmenlerinden altısı (KÖ1, KÖ3, KÖ12, KÖ13, KÖ17, KÖ18) “bölgesel özellikler” kategorisi bağlamında görüşler belirtmiştir. Bu kategori altında öğretmenlerin; olumsuz hava koşullarına, okulun bulunduğu çevreye, okulun bulunduğu il ve ilçeye vurgu yaptıkları sonucuna ulaşılmıştır. Bu bağlamda öğretmenlerin örnek söylemleri aşağıda verilmiştir:

Çevre faktörleri çok önemli şimdi bizim okulumuzda öğrencilerin aktif olarak spor yapabileceği imkânlar mevcut. Kapalı spor salonumuz var. O yüzden biz bütün derslerimizi her türlü hava koşullarında rahatlıkla işleyebiliyoruz. Bunun yanı sıra diğer okul şartları hani her okulda kapalı spor salonu olmadığı için öğrencileri daha çok okul bahçesinde çalışmalara devam ediyorlar ama tabii bu da hava durumuna göre çok elverişli spor ortamları oluşmuyor. (KÖ12)

Çevre şartları etkiler mesela biz kırsalda çalışıyoruz işte kar yağıyor, bir hafta okula gidemediğimiz oluyor, on gün okula gidemediğimiz oluyor, bu etkiliyor. (KÖ13)

Maddiyat, sosyoekonomik koşullar, okulun bulunduğu çevre, öğrencilerin düzeyi hepsi etkiliyor yani. (KÖ17)

Okul, ilçe, il bunların hepsi etkiliyordur bence. Yani programımız biraz daha ortalama ve ortalamanın üzeri okullar, bölgeler için ya da o seviyede öğrenciler için geçerli ama hani birazcık akademik olarak, kültürel olarak geri olan çevrelerdeki okullarda bu program çok sağlıklı olmuyor, uygulanmıyor bence. Van’da da çalıştım, farklı ilçelerde de çalıştım. Bazı değişiklikler yapılması gerekiyor, yapılmalı bence diye düşünüyorum. (KÖ18)

Kırsalda görev yapan ortaokul öğretmenlerine göre öğretim programına bağlılığı etkileyen faktörlerden “Sosyal Özelliklere” ilişkin bulgular Tablo 1. 8’de verilmiştir.

Tablo 1. 8 Kırsalda Görev Yapan Ortaokul Öğretmenlerine Göre Öğretim Programına Bağlılığı Etkileyen Faktörler: Sosyal Özellikler

Tema	Kategori	Kodlar
Öğretim Programına Bağlılığı Etkileyen Faktörler	Sosyal Özellikler	Okulun çevresindeki sosyal eksiklikler – KÖ3/KÖ7/KÖ14

Kırsalda görev yapan ortaokul öğretmenlerine göre, “öğretim programına bağlılığı etkileyen faktörler” teması altındaki analizler sonucunda “sosyal özellikler” kategorisine ulaşılmıştır.

Kırsalda görev yapan ortaokul öğretmenlerinden üçü (KÖ3, KÖ7, KÖ14) “sosyal özellikler” kategorisi bağlamında görüşler belirtmiştir. Bu kategori altında öğretmenlerin; okulun çevresindeki sosyal eksikliklere vurgu yaptıkları sonucuna ulaşılmıştır. Bu bağlamda öğretmenlerin örnek söylemleri aşağıda verilmiştir:

Kırsal bölge olmasından dolayı öğrencileri kütüphaneye tiyatroya götüremiyoruz çünkü sosyal çevrenin uygun değil. (KÖ3)

Şimdi bir AVM ile ilgili soru geliyor ama köyde AVM yok. Çocuk hiç AVM'ye gitmemiş veya asansörü görmemiş. Asansörle ilgili soruyu çizerek falan anlatabiliyorsun tabii ki ama o çocuğa başka burada bahçesinde veya evinin yanında, ormanda, kırsal alanlarda verebileceğin bir örnek varsa o örneği veriyorsun, o zaman programa bağlı kalıyorsun ama örneği değiştirmiş oluyorsun. O zaman da bağlılıktan sapsmış olabiliriz belki. (KÖ7)

Kırsalda görev yapan ortaokul öğretmenlerine göre öğretim programına bağlılığı etkileyen faktörlerden “Ekonomik Özelliklere” ilişkin bulgular Tablo 1. 9’da verilmiştir.

Tablo 1. 9 Kırsalda Görev Yapan Ortaokul Öğretmenlerine Göre Öğretim Programına Bağlılığı Etkileyen Faktörler: Ekonomik Özellikler

Tema	Kategori	Kodlar
Öğretim Programına Bağlılığı Etkileyen Faktörler	Ekonomik Özellikler	Ders kaynaklarına ulaşamama – KÖ8 Ailenin ekonomik yapısı – KÖ11/KÖ15 Yaşanılan çevrenin sosyoekonomik durumu – KÖ14

Kırsalda görev yapan ortaokul öğretmenlerine göre, “öğretim programına bağlılığı etkileyen faktörler” teması altındaki analizler sonucunda “ekonomik özellikler” kategorisine ulaşılmıştır.

Kırsalda görev yapan ortaokul öğretmenlerinden dördü (KÖ8, KÖ11, KÖ14, KÖ15) “ekonomik özellikler” kategorisi bağlamında görüşler belirtmiştir. Bu kategori altında öğretmenlerin; ders kaynaklarına ulaşamamaya, ailenin ekonomik yapısına ve yaşanılan

çevrenin sosyoekonomik durumuna vurgu yaptıkları sonucuna ulaşılmıştır. Bu bağlamda öğretmenlerin örnek söylemleri aşağıda verilmiştir:

Kaynaklara ulaşamadığım için fotokopi çekerek çocuklara ulaştırmaya çalışıyorum. Çünkü her dersten birkaç kaynak almaları mümkün değil. (KÖ8)

Ben mesela her şeyi yaptırıyorum. Bir şeyler aklıma gelse de çocuklar alamıyorlar. Teknolojik olarak da yine okulda olmayan şeylerden ötürü yine yapamıyorlar. (KÖ15)

Kırsalda İngilizce öğretirken o bulunduğu çevrenin sosyokültürel sosyoekonomik gerçeklerinden bağımsız hareket edemezsin. Bir kere her şeyden önce karşıdaki öğrenci profili ben bunu niye öğreniyorum diye senin karşında. Okul dışında gerçek anlamda karşılığını bulamadığı bir şeyle karşı karşıya. (KÖ14)

Kırsalda görev yapan ortaokul öğretmenlerine göre öğretim programına bağlılığı etkileyen faktörlerden “Kültürel Özelliklere” ilişkin bulgular Tablo 1. 10’da verilmiştir.

Tablo 1. 10 Kırsalda Görev Yapan Ortaokul Öğretmenlerine Göre Öğretim Programına Bağlılığı Etkileyen Faktörler: Kültürel Özellikler

Tema	Kategori	Kodlar
Öğretim Programına Bağlılığı Etkileyen Faktörler	Kültürel Özellikler	Veli profili – KÖ3/KÖ4/KÖ9/KÖ10/KÖ11/KÖ12 Velilerin ilgisi – KÖ4/KÖ5/KÖ13 Velilerin tutum ve davranışları – KÖ5/KÖ10/KÖ12 Velilerin beklentisi – KÖ18

Kırsalda görev yapan ortaokul öğretmenlerine göre, “öğretim programına bağlılığı etkileyen faktörler” teması altındaki analizler sonucunda “kültürel özellikler” kategorisine ulaşılmıştır.

Kırsalda görev yapan ortaokul öğretmenlerinden dokuzu (KÖ3, KÖ4, KÖ5, KÖ9, KÖ10, KÖ11, KÖ12, KÖ13, KÖ18) “kültürel özellikler” kategorisi bağlamında görüşler belirtmiştir. Bu kategori altında öğretmenlerin; veli profiline, velilerin ilgisine, velilerin tutum ve davranışlarına, velilerin beklentisine vurgu yaptıkları sonucuna ulaşılmıştır. Bu bağlamda öğretmenlerin örnek söylemleri aşağıda verilmiştir:

Bunu tabii ki çalıştığın yer, öğrenci profili, aile profili hepsi etkiliyor öğretim programına bağlı kalmayı. (KÖ4)

Ailede hiç görmediği bir şeyi anlattıysan o kazanımı aileyle ters düşünüyoruz. Çocuğun kafasında oturmamış olabiliyor. Bizim branşta çok yaşanan bir şey. Ben içkinin zararlarını anlatıyorsam ailede bu tüketiliyorsa çocuk bunu anlamlandıramayabilir. Bu kazanım ona bir fayda sağlar ama oturtamaz yerine. O bir engel olur bizde, ailesel faktörler. (KÖ9)

Aile, ailenin bakış açısı işte spora veya öğrencilerin gelişimine yani ailenin bilinçli olması lazım. (KÖ12)

Sonra velilerin durumu etkiliyor, çocuklarla ilgilenen velilerse mesela çocukların seviyesi daha yüksek oluyor, anlattıklarımızı daha iyi anlıyorlar. (KÖ13)

Burada kırsal bir bölgede yaşıyoruz. Burada çocukların maalesef ki özellikle yani öncelikle gördüğüm problem ailelerin yeterince çocuklar üzerinde durmaması. Yani çok fazla ilgili olmamasından kaynaklı. (KÖ5)

Veliler bile etkileyebilir yani. Velinin senden beklediği, hani öğrenciye ne katmanı bekliyorsa, sınava yönelik mi yoksa hayata yönelik mi senden bir şey bekliyor, bütün değişkenler her şey etkileyebilir bence. Tabii sen sınava yönelik bir çalışma yapıyorsan bu doğrultuda ilerlersin ama ben daha çok çocuklara hani eğitim değil de öğretim kısmında ilerleyeceğim diyorsan hani birazcık daha esnetebilirsin, farklılaştırabilirsin. (KÖ18)

Kırsalda görev yapan ortaokul öğretmenlerine göre öğretim programına bağlılığı etkileyen faktörlerden “Kurumsal Özelliklere” ilişkin bulgular Tablo 1. 11’de verilmiştir.

Tablo 1. 11 Kırsalda Görev Yapan Ortaokul Öğretmenlerine Göre Öğretim Programına Bağlılığı Etkileyen Faktörler: Kurumsal Özellikler

Tema	Kategori	Kodlar
Öğretim Programına Bağlılığı Etkileyen Faktörler	Kurumsal Özellikler	Sınıfın ve okulun fiziki elverişliliği – KÖ1/KÖ2/KÖ5/KÖ8/KÖ12/KÖ15/KÖ17 Çalışılan kurumun profili – KÖ4/KÖ10/KÖ12 Araç gereç eksikliği – KÖ5/KÖ8/KÖ15/KÖ17 Okul ortamı – KÖ14 Okul idaresi – KÖ18

Kırsalda görev yapan ortaokul öğretmenlerine göre, “öğretim programına bağlılığı etkileyen faktörler” teması altındaki analizler sonucunda “kurumsal özellikler” kategorisine ulaşılmıştır.

Kırsalda görev yapan ortaokul öğretmenlerinden dokuzu (KÖ1, KÖ2, KÖ4, KÖ5, KÖ8, KÖ10, KÖ12, KÖ14, KÖ15, KÖ17, KÖ18) “kurumsal özellikler” kategorisi bağlamında görüşler belirtmiştir. Bu kategori altında öğretmenlerin; sınıfın ve okulun fiziki elverişliliğine, çalışılan kurumun profiline, araç gereç eksikliğine, okul ortamına ve okul idaresine vurgu yaptıkları sonucuna ulaşılmıştır. Bu bağlamda öğretmenlerin örnek söylemleri aşağıda verilmiştir:

Okulun fiziki olarak elverişli olup olmaması, sınıfın elverişli olup olmaması her şey etkiler. (KÖ2)

Araç gereçler, deney malzemeleri, fiziki ortam bunlar da etkili. Benim laboratuvarım olduğu için bunu kullanabiliyorum. (KÖ5)

Bir resim atölyesinin olmayışı da etkiler. (KÖ15)

Okul ortamı etkiliyor mesela kodlama eğitimi vermemiz isteniyor ama bir bilişim sınıfı olmadığı zaman sınıfın olmayışı bunu etkiliyor. (KÖ17)

Öte yandan okuldaki eğitim ortamının da spora elverişli ve destekleyici okul idaresinin veya diğer öğretmenlerin destekleyici nitelikte olması, aile dedik, okul ortamı dedik programa bağlılığı etkiliyor. (KÖ12)

Şimdi benim fen dersinde günlük hayatla da ilişkili olduğu için mesela ya da deneylerle ilişkilendirebiliyoruz ya da malzeme sıkıntısından dolayı bazı deneyleri yapamadığımız oluyor. Öğretim programında da bazı deneyleri yapmamız bekleniyor ama malzeme sıkıntısı varsa bunu bir şekilde artık akıllı tahta üzerinden animasyonlar üzerinden onu telafi etmeye çalışıyoruz. (KÖ5)

İmkânlar, robotun olmaması mesela, robotik kodlama anlatıyorsun ama elinde robot yok. (KÖ17)

Sınıf mevcudu bile etkileyebilir, okul idaresi etkileyebilir. Birçoğu, hemen hemen bütün faktörleri sayabiliriz bunlara. (KÖ18)

Kırsalda görev yapan ortaokul öğretmenlerine göre öğretim programına bağlılığı etkileyen faktörlerden “Merkeziyetçi Eğitim Sistemine” ilişkin bulgular Tablo 1. 12’de verilmiştir.

Tablo 1. 12 Kırsalda Görev Yapan Ortaokul Öğretmenlerine Göre Öğretim Programına Bağlılığı Etkileyen Faktörler: Merkeziyetçi Eğitim Sistemi

Tema	Kategori	Kodlar
Öğretim Programına Bağlılığı Etkileyen Faktörler	Merkeziyetçi Eğitim Sistemi	Eğitim sistemi – KÖ3 Meb’in hazırlamış olduğu program – KÖ7/KÖ18 Yerel program hazırlanması – KÖ11

Kırsalda görev yapan ortaokul öğretmenlerine göre, “öğretim programına bağlılığı etkileyen faktörler” teması altındaki analizler sonucunda “merkeziyetçi eğitim sistemi” kategorisine ulaşılmıştır.

Kırsalda görev yapan ortaokul öğretmenlerinden dördü (KÖ3, KÖ7, KÖ11, KÖ18) “merkeziyetçi eğitim sistemi” kategorisi bağlamında görüşler belirtmiştir. Bu kategori altında öğretmenlerin; eğitim sistemine, MEB’in hazırlamış olduğu programa ve yerel program hazırlanmasına vurgu yaptıkları sonucuna ulaşılmıştır. Bu bağlamda öğretmenlerin örnek söylemleri aşağıda verilmiştir:

Öğretmenin mesleki donanımı, Eğitim sistemi, 7’de ve 8’de sınava hazırlanacağı için öğretim programına uyamıyorum. Tamamen sınava yönelik kazanımları anlatıyorum. (KÖ3)

Yani programımız biraz daha ortalama ve ortalamanın üzeri okullar, bölgeler için ya da o seviyede öğrenciler için geçerli ama hani birazcık akademik olarak, kültürel olarak geri olan çevrelerdeki okullarda bu program çok sağlıklı olmuyor, uygulanmıyor bence. (KÖ18)

Her öğretmen bence kendi kazanımını merkezîyetçi bir yaklaşımla değil de kendi hazırlamalı. Bulunduğu okulun durumuna, öğrencisinin pozisyonuna göre bence. (KÖ11)

Kırsalda görev yapan ortaokul öğretmenlerine göre öğretim programına bağlılığı etkileyen faktörlerden “Sınav Sistemine” ilişkin bulgular Tablo 1. 13’te verilmiştir.

Tablo 1. 13 Kırsalda Görev Yapan Ortaokul Öğretmenlerine Göre Öğretim Programına Bağlılığı Etkileyen Faktörler: Sınav Sistemi

Tema	Kategori	Kodlar
Öğretim Programına Bağlılığı Etkileyen Faktörler	Sınav Sistemi	8.sınıf liseye geçiş sınavı – KÖ3/KÖ7/KÖ18

Kırsalda görev yapan ortaokul öğretmenlerine göre, “öğretim programına bağlılığı etkileyen faktörler” teması altındaki analizler sonucunda “sınav sistemi” kategorisine ulaşılmıştır.

Kırsalda görev yapan ortaokul öğretmenlerinden üçü (KÖ3, KÖ7, KÖ18) “sınav sistemi” kategorisi bağlamında görüşler belirtmiştir. Bu kategori altında öğretmenlerin; 8. sınıf liseye geçiş sınavına vurgu yaptıkları sonucuna ulaşılmıştır. Bu bağlamda öğretmenlerin örnek söylemleri aşağıda verilmiştir:

Ya şimdi bunu en başta bakanlık etkiler bir defa. Sınav da etkiler (LGS). Sınav çok etkiliyor bizi ama sınavdaki sorular da programa bağlı olarak sorulduğu için zaten sınav konularını öğrencilere vermek o programa bağlılık gerektiriyor zaten. (KÖ7)

Kırsalda görev yapan ortaokul öğretmenlerine göre öğretim programına bağlılığı etkileyen faktörlerden “Öğretmen Eğitimlerine” ilişkin bulgular Tablo 1. 14’te verilmiştir.

Tablo 1. 14 Kırsalda Görev Yapan Ortaokul Öğretmenlerine Göre Öğretim Programına Bağlılığı Etkileyen Faktörler: Öğretmen Eğitimleri

Tema	Kategori	Kodlar
Öğretim Programına Bağlılığı Etkileyen Faktörler	Öğretmen Eğitimleri	Öğrenme süreci – KÖ14

Kırsalda görev yapan ortaokul öğretmenlerine göre, “öğretim programına bağlılığı etkileyen faktörler” teması altındaki analizler sonucunda “öğretmen eğitimleri” kategorisine ulaşılmıştır.

Kırsalda görev yapan ortaokul öğretmenlerinden biri (KÖ14) “öğretmen eğitimleri” kategorisi bağlamında görüş belirtmiştir. Bu kategori altında öğretmenin; öğrenme sürecine vurgu yaptığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu bağlamda öğretmenin örnek söylemi aşağıda verilmiştir:

Genel tecrübe, sadece meslek içerisinde değil daha öncesinde de yani mesela bir İngilizce öğretmenin İngilizce öğrenirken geçirdiği süreç, hangi süreçlerden geçti, hangi stratejileri izledi, nerelerde zorlandı, bu zorlukları nasıl aştı bu mesela öğretim programı konusunda öğretmenin bağlılığını direkt etkileyen bir şey. (KÖ14)

Kırsalda görev yapan ortaokul öğretmenlerine göre öğretim programına bağlılığı etkileyen faktörlerden “Olağanüstü Durumlara” ilişkin bulgular Tablo 1. 15’te verilmiştir.

Tablo 1. 15 Kırsalda Görev Yapan Ortaokul Öğretmenlerine Göre Öğretim Programına Bağlılığı Etkileyen Faktörler: Olağanüstü Durumlar

Tema	Kategori	Kodlar
Öğretim Programına Bağlılığı Etkileyen Faktörler	Olağanüstü Durumlar	Hastalık (Covid 19 Salgını) – KÖ1

Kırsalda görev yapan ortaokul öğretmenlerine göre, “öğretim programına bağlılığı etkileyen faktörler” teması altındaki analizler sonucunda “olağanüstü durumlar” kategorisine ulaşılmıştır.

Kırsalda görev yapan ortaokul öğretmenlerinden biri (KÖ1) “olağanüstü durumlar” kategorisi bağlamında görüş belirtmiştir. Bu kategori altında öğretmenin; Covid 19 hastalığına vurgu yaptığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu bağlamda öğretmenin örnek söylemi aşağıda verilmiştir:

Hastalıklar işte Covid 19 gibi durumlarda öğretim programını uygulayamadık. (KÖ1)

Kırsalda görev yapan ortaokul öğretmenlerine göre öğretim programına bağlılığı etkileyen faktörlerden “Denetime” ilişkin bulgular Tablo 1. 16’da verilmiştir.

Tablo 1. 16 Kırsalda Görev Yapan Ortaokul Öğretmenlerine Göre Öğretim Programına Bağlılığı Etkileyen Faktörler: Denetim

Tema	Kategori	Kodlar
Öğretim Programına Bağlılığı Etkileyen Faktörler	Denetim	Müfettiş denetimleri – KÖ6

Kırsalda görev yapan ortaokul öğretmenlerine göre, “öğretim programına bağlılığı etkileyen faktörler” teması altındaki analizler sonucunda “denetim” kategorisine ulaşılmıştır.

Kırsalda görev yapan ortaokul öğretmenlerinden biri (KÖ6) “denetim” kategorisi bağlamında görüş belirtmiştir. Bu kategori altında öğretmenin; müfettiş denetimlerine vurgu yaptığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu bağlamda öğretmenin örnek söylemi aşağıda verilmiştir:

Şimdi benim bağlı kalmamın sebebi müfettiş geldiği zaman açık net söylüyorum bunu çocuklara bazı sorular sorar, hani hocam hiç mi bir şey öğretmedin sorusuna karşılık verebilmek için. (KÖ6)

Kırsalda görev yapan ortaokul öğretmenlerine göre öğretim programına bağlılığı etkileyen faktörlerden “Siyasi Durumlara” ilişkin bulgular Tablo 1. 17’de verilmiştir.

Tablo 1. 17 Kırsalda Görev Yapan Ortaokul Öğretmenlerine Göre Öğretim Programına Bağlılığı Etkileyen Faktörler: Siyasi Durumlar

Tema	Kategori	Kodlar
Öğretim Programına Bağlılığı Etkileyen Faktörler	Siyasi Durumlar	Farklı siyasi görüşler – KÖ11

Kırsalda görev yapan ortaokul öğretmenlerine göre, “öğretim programına bağlılığı etkileyen faktörler” teması altındaki analizler sonucunda “siyasi durumlar” kategorisine ulaşılmıştır.

Kırsalda görev yapan ortaokul öğretmenlerinden biri (KÖ11) “siyasi durumlar” kategorisi bağlamında görüş belirtmiştir. Bu kategori altında öğretmenin; farklı siyasi görüşlere vurgu yaptığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu bağlamda öğretmenin örnek söylemi aşağıda verilmiştir:

Bu müfredat hazırlanırken oluşturulan komisyon hep aynı kişilerden oluşan bir komisyon. Yani hep A kişisi o komisyon içerisinde var ve biraz da siyasi diyeceğim buna. Farklı bir siyasi görüşte ya da sendikada olan bir öğretmen yok çünkü onun söylediklerine aykırı bir program söyleyecek. Yani o diyecek ki atıyorum Türk halk müziği, o da Batı müziğinde bir parça olsun diyecek.

Biz İzmir Marşı'nı bir dönem çalıştığım zaman farklı bir ilçede diyeyim bana o müdür o parçayı çıkartmadı siyasi bir simgeleştirdi diye ama gerçek anlamı o değil ki. Onu mesela müdür karar verdi ben karar veremedim. (KÖ11)

4.2 Kent Merkezinde Görev Yapan Ortaokul Öğretmenlerinin Öğretim Programına Bağlılıkları

Araştırmanın bu kısmında kent merkezinde görev yapan ortaokul öğretmenlerinin öğretim programına bağlılıkları incelenmiştir. Bu bağlamda öğretmenlere “Kent merkezinde görev yapan ortaokul öğretmenlerinin öğretim programına bağlılıkları nasıldır?” araştırma sorusu temelinde üç adet görüşme sorusu yöneltilmiştir. Verilen cevaplar analiz edilerek tema, kategori ve kodlar aşağıdaki tablolarda ayrıntılı olarak verilmiştir.

Kent merkezinde görev yapan ortaokul öğretmenlerinin öğretim programına bağlılık kavramını nasıl tanımladıklarına ilişkin bulgular Tablo 2. 1’de verilmiştir.

Tablo 2. 1 Kent Merkezinde Görev Yapan Ortaokul Öğretmenlerine Göre Öğretim Programına Bağlılık Kavramının Tanımı

Tema	Kategori	Kodlar
Öğretim Programına Bağlılık Kavramı	Tasarlanan Programın Aslına Sadık Kalınarak Uygulanması	Müfredata bağlılık – MÖ1/MÖ4 Müfredat çerçevesinde planı uygulamak – MÖ1/MÖ17 Plana bağlı kalmak – MÖ2 Programın aynen uygulanması – MÖ5 Resmi programa bağlı kalmak – MÖ6 Sabit konuları müfredata göre işlemek – MÖ7 Programın aslına sadık kalmak – MÖ8 MEB’in çizdiği çerçeve program – MÖ9 Yıllık plandaki konuların aynen işlenmesi – MÖ10 Yıllık plandaki kazanımlara uyulması – MÖ12/MÖ13/MÖ15
	Programın Hazırlandığı Hali ile Uygulandığı Hali Arasındaki Uyum Süreci	MEB programı dâhilinde kazanımların gerçekleştirildiği süreç – MÖ11
	Bütünlük ve Uygulamanın Niteliği	Öğrencilere müfredatın aktarımı – MÖ18
	Programların Planlandığı Şekilde Uygulanma Düzeyi	Müfredatı uygulamak – MÖ3/MÖ16

Kent merkezinde görev yapan ortaokul öğretmenlerine göre, “öğretim programına bağlılık kavramı” teması altındaki analizler sonucunda “tasarlanan programın aslına sadık kalınarak uygulanması, programın hazırlandığı hali ile uygulandığı hali arasındaki uyum süreci, bütünlük ve uygulamanın niteliği ve programların planlandığı şekilde uygulanma düzeyi” kategorilerine ulaşılmıştır.

Kent merkezinde görev yapan ortaokul öğretmenlerinden on üçü (MÖ1, MÖ2, MÖ4, MÖ5, MÖ6, MÖ7, MÖ8, MÖ9, MÖ10, MÖ12, MÖ13, MÖ15, MÖ17) “tasarlanan programın aslına sadık kalınarak uygulanması” kategorisi bağlamında görüşler belirtmiştir. Bu kategori altında öğretmenlerin; müfredata bağlılığa, müfredat çerçevesinde planı uygulamaya, plana bağlı kalmaya, programın aynen uygulanmasına, resmi programa bağlı kalmaya, sabit konuları müfredata göre işlemeye, programın aslına sadık kalmaya, MEB’in çizdiği çerçeve programa, yıllık plandaki konuların aynen işlenmesine ve yıllık plandaki kazanımlara uyulmasına vurgu yaptıkları sonucuna ulaşılmıştır. Bu bağlamda öğretmenlerin örnek söylemleri aşağıda verilmiştir:

Bunu şimdi bir zorunluluk olarak tanımlayabilirim, tabii ki elimizde bir müfredat olmak zorunda buna da uymak zorundayız. (MÖ4)

Kazanımlara uygun MEB’in yayınladığı kitaplara uygun bir şekilde dersi planlayıp işlemek şeklinde tanımlayabilirim. (MÖ17)

Yani her yıl her dönem işte bir planımız bir programımız oluyor. Ona bağlı kalmak, yani planlı olması önemli çünkü planlı olduğu zaman ona göre daha düzgün dersler işlenebiliyor. (MÖ2)

Herkes önüne verilen program neyse onu yapmalı çünkü bunları yapan kişiler çocukların yaşlarına göre kendileri programı oluşturuyorlar. Bu program değiştirilemez, bu program aynen birebir uygulanmalı benim düşüncem. (MÖ5)

Bir öğretmenin öğretim etkinliklerinde resmi programa bağlı kalması olarak tanımlarım. Yani bu şekilde, resmi programa paralel olarak gitmeyi tanımlarım. (MÖ6)

Müfredat konularında da diğer branşlardaki sabit konuları müfredata göre işlemek zorunluluğumuz yok. (MÖ7)

Öğretmenlerin öğretim programlarının aslına sadık kalınarak uygulamalarıdır. (MÖ8)

Millî Eğitim Bakanlığı'nın çizdiği çerçeve, ülkemizin ve milletimizin beklentisi doğrultusunda yani mevcut öğretim programına bağlılık olarak görüyorum. (MÖ9)

Yani planda, yıllık planda belirtilen konuların yıl içerisinde aynı oranda işlenmesi, sınıf içerisinde işlenmesi. (MÖ10)

Günlük ve yıllık planları sınıfa göre hazırlayarak bu planlardaki kazanımlara uyulması. (MÖ12)

Öğretim programına bağlılık kavramı temasında yer alan diğer kategori olarak “programın hazırlandığı hali ile uygulandığı hali arasındaki uyum süreci” bağlamında bir

öğretmenin (MÖ11) görüş bildirdiği görülmüştür. Öğretmen; MEB programı dâhilinde kazanımların gerçekleştirildiği sürece vurgu yapmıştır. Bu bağlamda öğretmenin örnek söylemi aşağıda verilmiştir:

Millî Eğitim Bakanlığı'nın yaptığı program dâhilinde, dersle ilgili konuların ünitelerin belli hedef ve davranışların, yöntem tekniklerin ölçme ve değerlendirme süreçlerinin belirlendiği, bu sürece göre kazanımın gerçekleştirilmeye çalışıldığı bir süreçtir. (MÖ11)

Kategorilerden “bütünlük ve uygulamanın niteliği” bağlamında bir öğretmenin (MÖ18) görüş bildirdiği görülmüştür. Bu noktada öğretmen; öğrencilere müfredatın aktarımına vurgu yapmıştır. Bu bağlamda öğretmenin örnek söylemi aşağıda verilmiştir:

Öğrencilere aktarılması gereken müfredat olarak düşünüyorum. (MÖ18)

Öğretim programına bağlılık kavramı temasında yer alan son kategori olarak “programların planlandığı şekilde uygulanma düzeyi” bağlamında iki öğretmenin (MÖ3, MÖ16) görüş bildirdiği görülmüştür. Bu noktada öğretmenler; müfredatı uygulamaya vurgu yapmaktadır. Bu bağlamda öğretmenlerin örnek söylemleri aşağıda verilmiştir:

Bize verilen müfredatı uygulamak. Kitapları, kitapta yazılanları müfredatta istenen her şeyi planda bunu uygulamak. (MÖ3)

Kent merkezinde görev yapan ortaokul öğretmenlerine göre öğretim programına bağlı kalan öğretmen özelliklerine ilişkin bulgular Tablo 2. 2’de verilmiştir.

Tablo 2. 2 Kent Merkezinde Görev Yapan Ortaokul Öğretmenlerine Göre Öğretim Programına Bağlı Kalan Öğretmen Özellikleri

Tema	Kategori	Kodlar
Öğretim Programına Bağlı Kalan Öğretmen Özellikleri	Olumlu Nitelendirilen Öğretmen Özellikleri	İşini yapan öğretmen – MÖ1/MÖ5/MÖ6/MÖ7/MÖ13/MÖ18 Planlı – MÖ8/MÖ12 Donanımlı – MÖ10
	Olumsuz Nitelendirilen Öğretmen Özellikleri	Disiplinli – MÖ2 Klasik, rutin, yenilikçi olmayan – MÖ3/MÖ9/MÖ11/MÖ14/MÖ17 Kuralcı – MÖ4/MÖ15/MÖ16

Kent merkezinde görev yapan ortaokul öğretmenlerine göre, “öğretim programına bağlı kalan öğretmen özellikleri” teması altındaki analizler sonucunda “olumlu nitelendirilen öğretmen özellikleri ile olumsuz nitelendirilen öğretmen özellikleri” kategorilerine ulaşılmıştır.

Kent merkezinde görev yapan ortaokul öğretmenlerinden dokuzu (MÖ1, MÖ5, MÖ6, MÖ7, MÖ8, MÖ10, MÖ12, MÖ13, MÖ18) “olumlu nitelendirilen öğretmen özellikleri” kategorisi bağlamında görüşler belirtmiştir. Bu kategori altında öğretmenler; öğretim programına bağlı kalan öğretmenlerin özelliklerini planlı ve donanımlı öğretmenler olarak vurgulamışlardır. Bu bağlamda öğretmenlerin örnek söylemleri aşağıda verilmiştir:

İşini yapan bir öğretmendir diyelim en azından riske girmeyen, inisiyatif almayan... Sadece sınava yönelik vermesi gerekeni verip işini yaptığını düşünüyorum. (MÖ1)

Öğretmen planı uygulama aşamasında belirsizlik yaşamaz. Okulun ve sınıfın koşullarına göre hareket ederek programı destekler. (MÖ8)

Yani bağlı kalan öğretmenlerin özellikleri yeterli donanımdaysa tabi bu derse göre değişiklik gösterir bana göre, yeterli donanıma sahipse bana göre bağlı kalır. (MÖ10)

Kent merkezinde görev yapan ortaokul öğretmenlerinden dokuzu (MÖ2, MÖ3, MÖ4, MÖ9, MÖ11, MÖ14, MÖ15, MÖ16, MÖ17) “olumsuz nitelendirilen öğretmen özellikleri” kategorisi bağlamında görüşler belirtmiştir. Bu kategori altında öğretmenler; öğretim programına bağlı kalan öğretmenlerin özelliklerini işini yapan öğretmen, disiplinli, klasik, rutin, yenilikçi olmayan ve kuralcı öğretmenler olarak vurgulamışlardır. Bu bağlamda öğretmenlerin örnek söylemleri aşağıda verilmiştir:

Bu öğretmene nasıl diyebiliriz, yani disiplinli diyebiliriz. Biraz daha disiplinli, programa uymuş diyebiliriz. Disiplinli, daha sadık kalmış programa, ekstra farklı bir şey yapmamış. (MÖ2)

Öğretim programına bağlı kalan öğretmenler genelde statik, çok kendini geliştiremeyen ben öyle düşünüyorum, belli bir şeyin dışına çıkmayan, günümüzde teknolojik ve özellikle teknolojik gelişmelere ayak uyduramayan, öğretmenliği mezun olduğu bilgilerle tamamlayan öğretmenler aklıma geliyor. (MÖ9)

Kurallar dışına çıkmayan, ne verilirse onu veren öğretmendir diye düşünüyorum. (MÖ4)

Kent merkezinde görev yapan ortaokul öğretmenlerine göre öğretim programına bağlılığı etkileyen faktörlerden “Öğrenci Özelliklerine” ilişkin bulgular Tablo 2. 3’te verilmiştir.

Tablo 2. 3 Kent Merkezinde Görev Yapan Ortaokul Öğretmenlerine Göre Öğretim Programına Bağlılığı Etkileyen Faktörler: Öğrenci Özellikleri

Tema	Kategori	Kodlar
Öğretim Programına Bağlılığı Etkileyen Faktörler	Öğrenci Özellikleri	Öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeyi – MÖ4/MÖ14/MÖ18 Öğrencilerin algılama düzeyi – MÖ4 Öğrenci devamsızlıkları – MÖ2/MÖ15/MÖ17 Öğrencilerin kişisel durumu – MÖ6 Öğrencilerin akademik başarısı ve kapasitesi – MÖ1/MÖ9/MÖ10/MÖ13/MÖ15 Öğrencilerin sosyoekonomik ve sosyokültürel düzeyleri – MÖ4 Öğrenci sayısı – MÖ2/MÖ4/MÖ17

Kent merkezinde görev yapan ortaokul öğretmenlerine göre, “öğretim programına bağlılığı etkileyen faktörler” teması altındaki analizler sonucunda “öğrenci özellikleri” kategorisine ulaşılmıştır.

Kent merkezinde görev yapan ortaokul öğretmenlerinden on biri (MÖ1, MÖ2, MÖ4, MÖ6, MÖ9, MÖ10, MÖ13, MÖ14, MÖ15, MÖ17, MÖ18) “öğrenci özellikleri” kategorisi bağlamında görüşler belirtmiştir. Bu kategori altında öğretmenlerin; öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeyine, öğrencilerin algılama düzeyine, öğrenci devamsızlıklarına, öğrencilerin kişisel durumuna, öğrencilerin akademik başarısına ve kapasitesine, öğrencilerin sosyoekonomik ve sosyokültürel düzeylerine ve öğrenci sayısına vurgu yaptıkları sonucuna ulaşılmıştır. Bu bağlamda öğretmenlerin örnek söylemleri aşağıda verilmiştir:

Benim programa bağlı kalmamı öğrencinin hazır bulunuşluk düzeyi etkiliyor sadece. Mesela müfredatta belli bir konum var benim ama merkezdeki öğrencilerin her türlü imkânı olduğu için telefon, tablet, internete anında ulaşım gibi imkânları olduğu için o öğrenciler o konuya daha iyi geliyor. Yani benim çocuğa bir şey vermeme gerek yok çünkü o anlatmak istediğim konu çocukta var, çocuk onu her yerden almış. Merkezdeki bir öğrencinin yani büyük bir okulda öğrenim gören öğrencinin o vermek istediğim bilgi önceden edinilmiş bilgi. O yüzden pek zorlandığım olmuyor benim. (MÖ14)

Tabii ki öğrencilerin sosyoekonomik durumları önemli, algıları önemli, hazır bulunuşluk düzeyleri önemli, yani çocuk hazırsa, üzerine düşen sorumluluğu yapıyorsa öğretim programını uygulamanın hiçbir öğretmen açısından sakınca oluşturacağını düşünmüyorum. (MÖ4)

Çocukların hepsi gelmeme durumları olabiliyor. Kırsalda mesela devamsızlık daha az oluyor, bu merkezde biraz daha devamsızlık sorunları oluyor, bazı öğrenciler geriden takip edebiliyor, onlar için tekrardan bir daha konuyu bahsetmemiz gerekebiliyor bazı şeylerde. Öyle sıkıntılar oluyor, yani bence kırsalda programa biraz daha bağlı kalabiliyorsun ama merkezde biraz daha

öğrenci sayısının fazla olmasından kaynaklı olarak bu söylediğim olumsuz durumlar yaşanabiliyor. (MÖ2)

Öğrenciler gerçekten öyle bir sınıftır ki yani öğrenci gerçekten hiçbir konuyu alamayan öğrencidir. Yani tanısı koyulmamış belki BEP'i yoktur ama yani öyle bir sınıftır, o zaman o çocuklara da bir şey anlatmak için çok fazla zaman harcamak gerekir, o da etkiler o bağlılığa kalma olayını. (MÖ1)

Karşıda verdiği alan bir öğrenci kitlesi varsa öğretim programının dışına çıkabiliyor ama verdiği almayan ya da verdiğiyle yetinen bir kitle varsa da bu öğretmeni kısıtlıyor diye düşünüyorum. (MÖ9)

Elinizdeki öğrenci profili bunu ne kadar alabilen öğrenciyse o kadar mesela zorlayabiliyoruz veya o kadar karışık karmaşık dediğimiz kazanımlar üzerinde durabiliyoruz ama potansiyel biraz daha düşükse belli bir orta seviyede tutmak gerekiyor. O tarz genelde öğrenci profili etkiliyor diyebilirim. (MÖ13)

Köylere nazaran sınıflarım daha kalabalık, daha fazla ziyaretçi geliyor okuluma müfredata bu şekilde bağlı kalamıyor olabilirim. (MÖ17)

Kent merkezinde görev yapan ortaokul öğretmenlerine göre öğretim programına bağlılığı etkileyen faktörlerden “Program Özelliklerine” ilişkin bulgular Tablo 2. 4’te verilmiştir.

Tablo 2. 4 Kent Merkezinde Görev Yapan Ortaokul Öğretmenlerine Göre Öğretim Programına Bağlılığı Etkileyen Faktörler: Program Özellikleri

Tema	Kategori	Kodlar
Öğretim Programına Bağlılığı Etkileyen Faktörler	Program Özellikleri	Hedef kitleye uygunluk – MÖ11/MÖ14/MÖ18 Kutlama programları ve belirli gün ve haftalar – MÖ1/MÖ17 Programın içeriği – MÖ13/MÖ16 Programın süresi – MÖ2/MÖ3 Dersin branşı – MÖ12 Programın güncelliği – MÖ2 Yarışmalar – MÖ1/MÖ12 Ders kitabı – MÖ4 Öğrencilerle yürütülen sosyal etkinlikler – MÖ17

Kent merkezinde görev yapan ortaokul öğretmenlerine göre, “öğretim programına bağlılığı etkileyen faktörler” teması altındaki analizler sonucunda “program özellikleri” kategorisine ulaşılmıştır.

Kent merkezinde görev yapan ortaokul öğretmenlerinden on biri (MÖ1, MÖ2, MÖ3, MÖ4, MÖ11, MÖ12, MÖ13, MÖ14, MÖ16, MÖ17, MÖ18) “program özellikleri” kategorisi bağlamında görüşler belirtmiştir. Bu kategori altında öğretmenlerin; hedef kitleye uygunluğa, kutlama programlarına ve belirli gün ve haftalara, programın içeriğine, programın süresine, dersin branşına, programın güncelliğine, yarışmalara, ders kitabına,

öğrencilerle yürütülen sosyal etkinliklere vurgu yaptıkları sonucuna ulaşılmıştır. Bu bağlamda öğretmenlerin örnek söylemleri aşağıda verilmiştir:

Şimdi bizim müfredatımız 5. ve 6. Sınıfta zorunlu, 7 ve 8'de seçmeli. Şimdi 5. Sınıf ve 6. Sınıf çocukları eğitim öğretime böyle oyunla öğrenmeyi çok seviyor. Tamam, biz müfredata bağlı kalıp ders işlemeyi istiyoruz ama çocuklar oyun temelli öğrenmeye daha çok meyilli olduğu için hani bizim oyunları daha oyun tarzı etkinlikli anlatmak daha basit oluyor. (MÖ14)

Ya şimdi şöyle bir şey var: okullarda artık ders dışı o kadar çok şey isteniyor ki mesela TÜBİTAK için ya da TEKNOFEST için öğretmene bir proje sorumluluğu veriliyor. Öğretmen mesaisinin bir kısmını buna ayırmak zorunda, derslerini bazen bunun için aksatabiliyor veya okulda bir program yapılacak o anlık yine dersini aksatabiliyor. (MÖ1)

Amaç öğrenciye iyi bir lise kazandırmak ama programın içeriği de kendini iyi ifade eden çocuk yetiştirmek. Şimdi kendini iyi ifade eden çocuk yetiştirirken işte ben bu çocuğu alıyorum teste tabii tutuyorum. Yani ikisi arasında fark oluyor, sıkıntı yaşıyorum. (MÖ16)

Dediğim gibi biz biraz da önden işliyoruz programı, genelde ben kendim öyle yapıyorum. Mesela diyelim ki bu hafta anlatmam gereken yerde değil de iki hafta ilerden gidiyorum böyle durumlarla karşılaşırsam çocuklar geride kalmasın diye. (MÖ2)

Öğretim programı haricindeki farklı ve yorucu çalışmalar: Kitap takibi ve okuma çalışmalarının Türkçe öğretmenlerine kalması, çoğu yarışmaların belli derslerde yığılması... (MÖ12)

Bazı konuları mesela programda daha uzun anlatman gerekiyor, bazen daha kısa anlatman gerekiyor ya da güncel bir olaya denk geliyor. Orada başka bir şeylerden de bahsetmen gerekiyor. Ona göre genellikle bağlı kalınması gerekiyor ama bağlı kalınmadığı durumlar da oluyor. (MÖ2)

Mesela bize devletin verdiği kitaplar var. Eğer biz öğretim programı üzerinden gidersek çocukların sınavda soru yapma sayısı maalesef azalıyor. Mesela sınavda çıkan soruları incelediğiniz zaman fen adına konuşuyorum hepsi deney temellidir ama bu deneylerin hiçbirini bir ders kitabını açtığınız zaman göremezsiniz. Yani öğretim programına uyan bir öğretmen kitaba bağlı kalır, kitaba göre soru çözer ama öğretim programına bağlı kalmayan bir öğretmen hem kazanımlarını verir ama artı üzerine ekstra bir şey koyarsa o çocuklar sınava daha iyi hazırlanabilir. Sadece ders kitabıyla sınava hazırlanmak maalesef fen adına yetersiz. (MÖ4)

Onun dışında merkezde öğrencilerle yürütülen etkinlikler de çok fazla, merkezdeki öğrencinin sosyal etkinlikleri de çok fazla. Hani bunlar öğretim programını birebir yürütme anlamında merkezde daha zor. (MÖ17)

Kent merkezinde görev yapan ortaokul öğretmenlerine göre öğretim programına bağlılığı etkileyen faktörlerden “Öğretmen Özelliklerine” ilişkin bulgular Tablo 2. 5’te verilmiştir

Tablo 2. 5 Kent Merkezinde Görev Yapan Ortaokul Öğretmenlerine Göre Öğretim Programına Bağlılığı Etkileyen Faktörler: Öğretmen Özellikleri

Tema	Kategori	Kodlar
Öğretim Programına Bağlılığı Etkileyen Faktörler	Öğretmen Özellikleri	Öğretmenin sağlık, psikolojik ve ailevi durumları – MÖ12 Öğretmenin mesleki donanımı – MÖ8/MÖ11/MÖ15 Öğretmenin motivasyonu ve çalışkanlığı – MÖ12 Öğretmenin cinsiyeti – MÖ8 Öğretmenin hayat felsefesi – MÖ4/MÖ9/MÖ18 Öğretmenin kişilik yapısı – MÖ4 Öğretmenin öğretmenliğe bakış açısı – MÖ4 Öğretmenin mezun olduğu fakülte – MÖ8 Öğretmenin görev yaptığı okul türü – MÖ8 Öğretmenin yetiştiği aile ve çevre – MÖ12 Öğretmenin aldığı eğitim – MÖ12

Kent merkezinde görev yapan ortaokul öğretmenlerine göre, “öğretim programına bağlılığı etkileyen faktörler” teması altındaki analizler sonucunda “öğretmen özellikleri” kategorisine ulaşılmıştır.

Kent merkezinde görev yapan ortaokul öğretmenlerinden yedisi (MÖ4, MÖ8, MÖ9, MÖ11, MÖ12, MÖ15, MÖ18) “öğretmen özellikleri” kategorisi bağlamında görüşler belirtmiştir. Bu kategori altında öğretmenlerin; öğretmenin sağlık, psikolojik ve ailevi durumlarına, öğretmenin mesleki donanımına, öğretmenin motivasyonu ve çalışkanlığına, öğretmenin cinsiyetine, öğretmenin hayat felsefesine, öğretmenin kişilik yapısına, öğretmenin öğretmenliğe bakış açısına, öğretmenin mezun olduğu fakülteye ve görev yaptığı okul türüne, öğretmenin yetiştiği aile ve çevreye vurgu yaptıkları sonucuna ulaşılmıştır. Bu bağlamda öğretmenlerin örnek söylemleri aşağıda verilmiştir:

Öğretmenin yetiştiği aile ve çevre, psikolojisi (evli ya da bekâr olması, ekonomik durumu, ruh sağlığı), motivasyon kaynakları, çalışkanlığı etkiler. (MÖ12)

Tabii öğretmenin de kendi alanındaki verimliliği, performansı, donanımı bu durumları etkileyebiliyor diye düşünüyorum. (MÖ15)

Bence etkileyen en önemli faktörlere cinsiyet, mesleki kıdem, mezun oldukları fakülte, görev yaptıkları okul, görev yeri, haftalık ders saatleri gösterilebilir. (MÖ8)

Yani öğretim programına bağlı kalmayı dediğim gibi hani çok idealist bir öğretmenin böyle hani öğrencilere çok bir şey vermek isteyen bir öğretmense sadece öğretim programına bağlı kalmaz. Onun dışına çıkmak zorundayız. Öğretmenin kişilik yapısı, öğretmenliğe bakış açısı etkileyebilir. Kaygı bizim için çok önemli. (MÖ4)

Başka, mesleğini sadece memuriyet olarak görmesi bu etkili... Mesleğini sevmemesi çünkü bu yeterli diyor daha ilerisine gerek yok ekstra şeylere gerek yok diye düşünüyor. (MÖ9)

Daha doğrusu öğretim programından ziyade okulun gerekirse öğrencinin şartlarına göre de kendini buna göre ayarlayabilen öğretmen olmalı diye düşünüyorum. (MÖ18)

Kent merkezinde görev yapan ortaokul öğretmenlerine göre öğretim programına bağlılığı etkileyen faktörlerden “Bölgesel Özelliklere” ilişkin bulgular Tablo 2. 6’da verilmiştir.

Tablo 2. 6 Kent Merkezinde Görev Yapan Ortaokul Öğretmenlerine Göre Öğretim Programına Bağlılığı Etkileyen Faktörler: Bölgesel Özellikler

Tema	Kategori	Kodlar
Öğretim Programına Bağlılığı Etkileyen Faktörler	Bölgesel Özellikler	Olumsuz hava koşulları – MÖ1/MÖ2/MÖ6 Okulun bulunduğu çevre – MÖ11/MÖ15/MÖ17 Tatiller – MÖ3

Kent merkezinde görev yapan ortaokul öğretmenlerine göre, “öğretim programına bağlılığı etkileyen faktörler” teması altındaki analizler sonucunda “bölgesel özellikler” kategorisine ulaşılmıştır.

Kent merkezinde görev yapan ortaokul öğretmenlerinden yedisi (MÖ1, MÖ2, MÖ3, MÖ6, MÖ11, MÖ15, MÖ17) “bölgesel özellikler” kategorisi bağlamında görüşler belirtmiştir. Bu kategori altında öğretmenlerin; olumsuz hava koşullarına, okulun bulunduğu çevreye ve tatillere vurgu yaptıkları sonucuna ulaşılmıştır. Bu bağlamda öğretmenlerin örnek söylemleri aşağıda verilmiştir:

İklim koşulları, bizde çok fazla olmuyor ama olur da bir tatil falan olur derse giremezsek yine aynı şekilde o olabilir. (MÖ1)

Çevresel faktörlere açıklayacak olursak mesela doğuda ya da yüksek kesimlerde çalışan bir öğretmendir, kış şartlarından dolayı ya da diğer doğal afetlerden dolayı vs yaşadığımız deprem olayını örnek verebiliriz, bu tarz afetlerden kaynaklı olarak programda gecikmeler de yaşayabilir. (MÖ6)

Çevresel faktörler ve öğrencinin bulunduğu ortam öğretim programına bağlılığı etkileyen faktörlerden birkaç tanesidir. (MÖ11)

Tatiller, yani yeteri kadar zamanımız varsa kitabı daha doğrusu müfredatı uyguluyoruz. Kitaplarımızı bitirdiğimiz sürece müfredatı da uygulamış oluyoruz. İki haftalık tatil oldu bu beni etkileyebilir ama ekstra tatiller olmadığı sürece fazlasıyla yetiyor, sene sonunda da zamanım kalabiliyor kendi branşım için. (MÖ3)

Kent merkezinde görev yapan ortaokul öğretmenlerine göre öğretim programına bağlılığı etkileyen faktörlerden “Ekonomik Özelliklere” ilişkin bulgular Tablo 2. 7’de verilmiştir.

Tablo 2. 7 Kent Merkezinde Görev Yapan Ortaokul Öğretmenlerine Göre Öğretim Programına Bağlılığı Etkileyen Faktörler: Ekonomik Özellikler

Tema	Kategori	Kodlar
Öğretim Programına Bağlılığı Etkileyen Faktörler	Ekonomik Özellikler	Ders kaynaklarına ulaşamama –MÖ7 Ailenin ekonomik yapısı – MÖ15

Kent merkezinde görev yapan ortaokul öğretmenlerine göre, “öğretim programına bağlılığı etkileyen faktörler” teması altındaki analizler sonucunda “ekonomik özellikler” kategorisine ulaşılmıştır.

Kent merkezinde görev yapan ortaokul öğretmenlerinden ikisi (MÖ7, MÖ15) “ekonomik özellikler” kategorisi bağlamında görüşler belirtmiştir. Bu kategori altında öğretmenlerin; ders kaynaklarına ulaşamamaya ve ailenin ekonomik yapısına vurgu yaptıkları sonucuna ulaşılmıştır. Bu bağlamda öğretmenlerin örnek söylemleri aşağıda verilmiştir:

Bir de en fazla maddi anlamda öğrencileri zorlayan ders, en masraflı ders diyelim görsel sanatlar dersidir. Malzeme öğretmen için çok önemlidir. Hani yaptığı çalışmanın eserin kalitesini ürünü görsel açıdan da daha etkili kılar. (MÖ7)

Çocukların eğitim seviyesi, ailelerin ekonomik düzeyi etkileyebiliyor. (MÖ15)

Kent merkezinde görev yapan ortaokul öğretmenlerine göre öğretim programına bağlılığı etkileyen faktörlerden “Kültürel Özelliklere” ilişkin bulgular Tablo 2. 8’de verilmiştir.

Tablo 2. 8 Kent Merkezinde Görev Yapan Ortaokul Öğretmenlerine Göre Öğretim Programına Bağlılığı Etkileyen Faktörler: Kültürel Özellikler

Tema	Kategori	Kodlar
Öğretim Programına Bağlılığı Etkileyen Faktörler	Kültürel Özellikler	Veli profili – MÖ10/MÖ17 Velilerin beklentisi – MÖ9

Kent merkezinde görev yapan ortaokul öğretmenlerine göre, “öğretim programına bağlılığı etkileyen faktörler” teması altındaki analizler sonucunda “kültürel özellikler” kategorisine ulaşılmıştır.

Kent merkezinde görev yapan ortaokul öğretmenlerinden üçü (MÖ9, MÖ10, MÖ17) “kültürel özellikler” kategorisi bağlamında görüşler belirtmiştir. Bu kategori altında

öğretmenlerin; veli profiline ve velilerin beklentisine vurgu yaptıkları sonucuna ulaşılmıştır. Bu bağlamda öğretmenlerin örnek söylemleri aşağıda verilmiştir:

Öğrencinin profili etkilidir, veli profili yine bana göre etkili olabilir, etkilidir. (MÖ10)

Başka aklıma gelen, veli beklentisi çok önemli, yani bazı veliler akademik bir başarı beklerken bazıları okulu bitirsin yeterli ya da ne bileyim akıllı terbiyeli bir birey olsun yeterli diye düşünüyorlar. (MÖ9)

Kent merkezinde görev yapan ortaokul öğretmenlerine göre öğretim programına bağlılığı etkileyen faktörlerden “Kurumsal Özelliklere” ilişkin bulgular Tablo 2. 9’da verilmiştir.

Tablo 2. 9 Kent Merkezinde Görev Yapan Ortaokul Öğretmenlerine Göre Öğretim Programına Bağlılığı Etkileyen Faktörler: Kurumsal Özellikler

Tema	Kategori	Kodlar
Öğretim Programına Bağlılığı Etkileyen Faktörler	Kurumsal Özellikler	Sınıfın ve okulun fiziki elverişliliği – MÖ7/MÖ14/MÖ15/MÖ18 Okul ortamı – MÖ6/MÖ12 Okul idaresi – MÖ6/MÖ10/MÖ13 Toplantılar – MÖ6

Kent merkezinde görev yapan ortaokul öğretmenlerine göre, “öğretim programına bağlılığı etkileyen faktörler” teması altındaki analizler sonucunda “kurumsal özellikler” kategorisine ulaşılmıştır.

Kent merkezinde görev yapan ortaokul öğretmenlerinden sekizi (MÖ6, MÖ7, MÖ10, MÖ12, MÖ13, MÖ14, MÖ15, MÖ18) “kurumsal özellikler” kategorisi bağlamında görüşler belirtmiştir. Bu kategori altında öğretmenlerin; sınıfın ve okulun fiziki elverişliliğine, okul ortamına, okul idaresine ve toplantılara vurgu yaptıkları sonucuna ulaşılmıştır. Bu bağlamda öğretmenlerin örnek söylemleri aşağıda verilmiştir:

İkinci olarak da kendi bölümümle ilgili bilişim sınıfı. Eğer okulumda imkânım varsa, akıllı tahtam, her öğrenciye bir bilgisayar imkânım varsa tabii bu senin için bir avantaj. Çocukların dikkatini pek dağıtmadan bir konu odağında toplayıp istediğini verebiliyorsun öğrenciye. (MÖ14)

Mesela bir okulda müzik odası varsa daha farklı bir müzik dersi işleyebiliyorsun. Eğer yoksa sınıfta daha farklı bir ders işleyebiliyorsun. Müzik sınıfı olduğu zaman müzik sınıfında birçok müzik aleti olduğu ve çocukların daha çok müziğe yatkınlığını artırmış oluyorsun. (MÖ15)

Yani idareyle ilgili belki yaşadığım durumlar olabilir. Öğretmen, okul idaresiyle ya da yöneticileriyle problem ya da meslektaşlarıyla problemler yaşarsa belki o da onu olumsuz etkileyebilir. (MÖ6)

Öğrencinin haricinde aslında öğretim programı olarak değil de belki idari kısım etkiler diyebilirim, o da okulda yapılan ekstra yine kazanımlara bağlı olan etkinlikler vardır mesela, hani oradaki etkinlikleri destekleyici bir veya tam tersine isteyen bir idareciniz varsa sizi daha tetikler, bunları da yaparsınız. O da bir etkidir tabii. (MÖ13)

Plansız ayarlanan toplantılar aslında dersleri geç işlememe sebep oluyor. (MÖ6)

Kent merkezinde görev yapan ortaokul öğretmenlerine göre öğretim programına bağlılığı etkileyen faktörlerden “Merkeziyetçi Eğitim Sistemine” ilişkin bulgular Tablo 2. 10’da verilmiştir.

Tablo 2. 10 Kent Merkezinde Görev Yapan Ortaokul Öğretmenlerine Göre Öğretim Programına Bağlılığı Etkileyen Faktörler: Merkeziyetçi Eğitim Sistemi

Tema	Kategori	Kodlar
Öğretim Programına Bağlılığı Etkileyen Faktörler	Merkeziyetçi Eğitim Sistemi	Eğitim sistemi – MÖ16 Öğretim programında yapılan değişiklikler – MÖ12

Kent merkezinde görev yapan ortaokul öğretmenlerine göre, “öğretim programına bağlılığı etkileyen faktörler” teması altındaki analizler sonucunda “merkeziyetçi eğitim sistemi” kategorisine ulaşılmıştır.

Kent merkezinde görev yapan ortaokul öğretmenlerinden ikisi (MÖ12, MÖ16) “merkeziyetçi eğitim sistemi” kategorisi bağlamında görüşler belirtmiştir. Bu kategori altında öğretmenlerin; eğitim sistemine ve öğretim programında yapılan değişikliklere vurgu yaptıkları sonucuna ulaşılmıştır. Bu bağlamda öğretmenlerin örnek söylemleri aşağıda verilmiştir:

Eğitimdeki aksaklıklardan bir tanesi, çok kural değiştirilmemeli. Eğitimde çok sık değişiklik yapılmamalı. Çok sık değişiklikler, kötü sonuçlar doğuruyor. Sınav sistemi mesela değişiyor, tamam sınav sistemini eleştiriyorum ama yapılan sınav sistemi de değişiyor. O sınav sisteminin değişikliği de bizi etkiliyor. (MÖ16)

Öğretim programında yapılan değişiklikler öğretim programına bağlılığı etkiler. (MÖ12)

Kent merkezinde görev yapan ortaokul öğretmenlerine göre öğretim programına bağlılığı etkileyen faktörlerden “Sınav Sistemine” ilişkin bulgular Tablo 2. 11’de verilmiştir.

Tablo 2. 11 Kent Merkezinde Görev Yapan Ortaokul Öğretmenlerine Göre Öğretim Programına Bağlılığı Etkileyen Faktörler: Sınav Sistemi

Tema	Kategori	Kodlar
Öğretim Programına Bağlılığı Etkileyen Faktörler	Sınav Sistemi	8.sınıf liseye geçiş sınavı – MÖ2/MÖ4/MÖ16 Deneme sınavları – MÖ6/MÖ17

Kent merkezinde görev yapan ortaokul öğretmenlerine göre, “öğretim programına bağlılığı etkileyen faktörler” teması altındaki analizler sonucunda “sınav sistemi” kategorisine ulaşılmıştır.

Kent merkezinde görev yapan ortaokul öğretmenlerinden beşi (MÖ2, MÖ4, MÖ6 MÖ16, MÖ17) “sınav sistemi” kategorisi bağlamında görüşler belirtmiştir. Bu kategori altında öğretmenlerin; 8. sınıf liseye geçiş sınavına ve deneme sınavlarına vurgu yaptıkları sonucuna ulaşılmıştır. Bu bağlamda öğretmenlerin örnek söylemleri aşağıda verilmiştir:

Özellikle 8. Sınıftaysan mesela sınava hazırladığın için öğrenciyi, o programdan da sorulduğu için bağlı kalman gerekiyor ama tabii. (MÖ2)

Mesela LGS kaygımız var, LGS kaygısı olabilir. Evet, sınav etkileyebilir. Sınav şöyle, bizim öğretim programının dışına çıkmamız gerekiyor sınavı düşününce. Mesela bize devletin verdiği kitaplar var. Eğer biz öğretim programı üzerinden gidersek çocukların sınavda soru yapma sayısı maalesef azalıyor. (MÖ4)

Okulda yapılan deneme sınavları bu da mesela bir faktör merkezlerde çocuklarda çok sınav baskısı oluyor ailelerde. Bu da okullarda mecburen deneme sınavları yapılmasına sebebiyet veriyor. Deneme sınavları plansız olarak okul idaresi tarafından ayarlanması, bu da belki benim bağlılığımı etkileyen faktörlerden olabilir, mecburen bağlı kalamıyorum. (MÖ6)

Kent merkezinde görev yapan ortaokul öğretmenlerine göre öğretim programına bağlılığı etkileyen faktörlerden “Öğretmen Eğitimlerine” ilişkin bulgular Tablo 2. 12’de verilmiştir.

Tablo 2. 12 Kent Merkezinde Görev Yapan Ortaokul Öğretmenlerine Göre Öğretim Programına Bağlılığı Etkileyen Faktörler: Öğretmen Eğitimleri

Tema	Kategori	Kodlar
Öğretim Programına Bağlılığı Etkileyen Faktörler	Öğretmen Eğitimleri	Online eğitimler – MÖ17 Hizmet içi eğitimlerin eksikliği – MÖ12

Kent merkezinde görev yapan ortaokul öğretmenlerine göre, “öğretim programına bağlılığı etkileyen faktörler” teması altındaki analizler sonucunda “öğretmen eğitimleri” kategorisine ulaşılmıştır.

Kent merkezinde görev yapan ortaokul öğretmenlerinden ikisi (MÖ12, MÖ17) “öğretmen eğitimleri” kategorisi bağlamında görüşler belirtmiştir. Bu kategori altında öğretmenlerin; online eğitimlere ve hizmet içi eğitimlerin eksikliğine vurgu yaptıkları sonucuna ulaşılmıştır. Bu bağlamda öğretmenlerin örnek söylemleri aşağıda verilmiştir:

Merkezde öğretmene daha fazla ekstra işler yüklenebiliyor, mesela bu online eğitimler çıktı ama onun dışında eğitimler var öğretmen bir hafta yok ama kırsaldaki bir öğretmen çok fazla bunu tercih etmiyor. Çünkü çok fazla merkeze inmiyor, mesela buradan kaynaklı öğretim programına bağlılık zayıf olabilir. (MÖ17)

Öğretim programında yapılan değişikliklerle alakalı yeterli eğitimlerin verilmemesi etkiler. (MÖ12)

Kent merkezinde görev yapan ortaokul öğretmenlerine göre öğretim programına bağlılığı etkileyen faktörlerden “Olağanüstü Durumlara” ilişkin bulgular Tablo 2. 13’te verilmiştir.

Tablo 2. 13 Kent Merkezinde Görev Yapan Ortaokul Öğretmenlerine Göre Öğretim Programına Bağlılığı Etkileyen Faktörler: Olağanüstü Durumlar

Tema	Kategori	Kodlar
Öğretim Programına Bağlılığı Etkileyen Faktörler	Olağanüstü Durumlar	Hastalık (Covid 19 Salgını) – MÖ2 Deprem – MÖ2/MÖ6

Kent merkezinde görev yapan ortaokul öğretmenlerine göre, “öğretim programına bağlılığı etkileyen faktörler” teması altındaki analizler sonucunda “olağanüstü durumlar” kategorisine ulaşılmıştır.

Kent merkezinde görev yapan ortaokul öğretmenlerinden ikisi (MÖ2 ve MÖ6) “olağanüstü durumlar” kategorisi bağlamında görüş belirtmiştir. Bu kategori altında öğretmenin; hastalığa (Covid 19 salgını) ve depreme vurgu yaptıkları sonucuna ulaşılmıştır. Bu bağlamda öğretmenin örnek söylemleri aşağıda verilmiştir:

Ekstra pandemi olabilir, bunlar için en azından iki hafta ilerden gidiyorum ki yani oraya tekrardan çocuklar o kaybı gidersin diye. (MÖ2)

Deprem gibi olaylarda uzayabiliyor, kayabiliyor, ona göre ayarlayabiliyorsun. Bazı konuları mesela programda daha uzun anlatman gerekiyor, bazen daha kısa anlatman gerekiyor ya da güncel bir olaya denk geliyor. (MÖ2)

Kış şartlarından dolayı ya da diğer doğal afetlerden dolayı vs. yaşadığımız deprem olayını örnek verebiliriz, bu tarz afetlerden kaynaklı olarak programda gecikmeler de yaşayabilir. (MÖ6)

Kent merkezinde görev yapan ortaokul öğretmenlerine göre öğretim programına bağlılığı etkileyen faktörlerden “Denetime” ilişkin bulgular Tablo 2. 14’te verilmiştir.

Tablo 2. 14 Kent Merkezinde Görev Yapan Ortaokul Öğretmenlerine Göre Öğretim Programına Bağlılığı Etkileyen Faktörler: Denetim

Tema	Kategori	Kodlar
Öğretim Programına Bağlılığı Etkileyen Faktörler	Denetim	Evrak yükü – MÖ6

Kent merkezinde görev yapan ortaokul öğretmenlerine göre, “öğretim programına bağlılığı etkileyen faktörler” teması altındaki analizler sonucunda “denetim” kategorisine ulaşılmıştır.

Kent merkezinde görev yapan ortaokul öğretmenlerinden biri (MÖ6) “denetim” kategorisi bağlamında görüş belirtmiştir. Bu kategori altında öğretmenin; evrak yüküne vurgu yaptığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu bağlamda öğretmenin örnek söylemi aşağıda verilmiştir:

Aslında evrak yükü benim öğretim programına bağlılığımı etkiliyor çünkü çok fazla evrak hazırlamak zorundayız. Bu bir nebze olsun bizi engelliyor. (MÖ6)

Kent merkezinde görev yapan ortaokul öğretmenlerine göre öğretim programına bağlılığı etkileyen faktörlerden “Siyasi Durumlara” ilişkin bulgular Tablo 2. 15’te verilmiştir.

Tablo 2. 15 Kent Merkezinde Görev Yapan Ortaokul Öğretmenlerine Göre Öğretim Programına Bağlılığı Etkileyen Faktörler: Siyasi Durumlar

Tema	Kategori	Kodlar
Öğretim Programına Bağlılığı Etkileyen Faktörler	Siyasi Durumlar	Kanun ve yönetmelikler – MÖ9

Kent merkezinde görev yapan ortaokul öğretmenlerine göre, “öğretim programına bağlılığı etkileyen faktörler” teması altındaki analizler sonucunda “siyasi durumlar” kategorisine ulaşılmıştır.

Kent merkezinde görev yapan ortaokul öğretmenlerinden biri (MÖ9) “siyasi durumlar” kategorisi bağlamında görüş belirtmiştir. Bu kategori altında öğretmenin; kanun ve yönetmeliklere vurgu yaptığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu bağlamda öğretmenin örnek söylemi aşağıda verilmiştir:

*Yani birincisi kanun, kanunlar etkilemekte çünkü bunun da bir program dışına çıktığında farklı şeylere sebep olabiliyor ya da yanlış anlaşılabilir.
(MÖ9)*

5. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

5.1 Sonuç ve Tartışma

Bu çalışmanın amacı, kırsalda ve kent merkezinde görev yapan ortaokul öğretmenlerinin öğretim programına bağlılık kavramını ve öğretim programına bağlı kalan bir öğretmenin sahip olduğu özellikleri nasıl tanımladıkları ile öğretmenlerin öğretim programına bağlılıklarını etkileyen faktörlere ilişkin görüşlerini belirlemektir. Bu doğrultuda çalışmada kırsalda ve kent merkezinde görev yapan toplam 36 öğretmen ile yarı yapılandırılmış görüşmeler yoluyla veri toplanmış ve toplanan veriler içerik analizi ile analiz edilmiştir. Bu analiz sonuçlarına göre, öğretmenlerin öğretim programına bağlılıklarına ait yaptıkları tanımlar, öğretim programına bağlı kalan öğretmen özellikleri ve öğretim programına bağlılığı etkileyen faktörler temalarında bulgular elde edilmiştir.

Çalışma kapsamında kırsalda ve kent merkezinde görev yapan öğretmenlerin öğretim programına bağlılık kavramına ilişkin görüşleri incelendiğinde, her iki bölgede görev yapan öğretmenlerin tasarlanan programın aslına sadık kalınarak uygulanması, programların planlandığı şekilde uygulama düzeyi ve bütünlük ve uygulamanın niteliği kategorilerinde görüşler bildirdikleri görülmektedir. Sadece kent merkezinde görev yapan öğretmenlerin kırsaldaki öğretmenlerden farklı olarak öğretim programına bağlılığı MEB'in hazırladığı program ile uygulandığı hali arasındaki uyum süreci olarak tanımladıkları görülmektedir. Genel olarak incelendiğinde, her iki bölgede çalışan öğretmenlerin öğretim programına bağlılık kavramını MEB'in okullara gönderdiği resmi programdaki kazanımların aslına uygun olarak uygulanması, öğrencilere öğretim programının aktarılması, yıllık plana bağlı kalınması ve konuları işlemeye ve bitirmeye çalışmak olarak tanımladıkları sonucuna ulaşılmıştır. Kabaş (2020)'a göre programların hedeflenen sonuçlara ne ölçüde ulaştığını değerlendirmek ve programların uygulandığı koşulları anlamak için, öğretim programına bağlılık kavramının anlaşılması önemlidir. Ayrıca Dusenbury vd. (2003)'ne göre öğretim programlarının başarısını ya da başarısızlığını belirlemede önemli bir yol, öğretim programına bağlılık kavramının detaylı bir şekilde ele alınmasıdır. Cutbush vd. (2017)'nin yaptıkları çalışmada her ne kadar uygulayıcıların tümü programın aslına uygun olarak sunulduğunu bildirirse de aslına uygunluk tanımları farklılık göstermektedir ve en çok sadakat, yayınlanan programa bağlılık açısından tanımlanmıştır. Yapılan bu araştırmada da genel olarak öğretim

programına bağıllık kavramının öğretmenler tarafından farklı tanımlansa da anlaşıldığı, öğretmenlerin bu kavramı bildikleri görülmektedir.

Çalışmada kırsalda ve kent merkezinde görev yapan ortaokul öğretmenlerinin öğretim programına bağıllı kalan öğretmen özelliklerine ilişkin görüşleri incelendiğinde, öğretim programına bağıllı kalan öğretmenlerin sahip olduğu olumsuz özellikleri kuralcı, disiplinli, klasik, rutin ve yeniliklere açık olmayan olarak tanımlamışlardır. Öğretmenlerin olumsuz olarak niteledikleri öğretmen özellikleri çalışmada dikkat çekici bir sonuçtur. Öğretmenlerin söylemleri incelendiğinde bu durumun sebebinin; öğretmenlerin ifade ettikleri kuralcılık, disiplini olma ve yeniliklere açık olmama gibi nitelikler merkezîyetçi bir eğitim programının bakanlık tarafından geliştirilerek merkezden taşraya doğru bir uygulama yapılmasını doğrudan temele almak ve mesleki yeterliliklerin yenilikçi yaklaşımlara uygun olmaması gibi nedenleri vurgulamaları ile açıklanabilir. Öğretim programına bağıllı kalan öğretmenlerin sahip olduğu olumlu öğretmen özellikleri ise öğretmenler tarafından sorumluluk sahibi, donanımlı, planlı ve düzenli, işini yapan, öğrencilerin gelişimine destek veren öğretmen olarak tanımlanmıştır. Bunların dışında bir öğretmen öğretim programına bağıllı kalan öğretmeni ne yapacağını bilmeyen öğretmen olarak tanımlamıştır. Dusenbury vd. (2003)'ne göre çeşitli öğretmen özellikleri, bir öğretim programının kabul edilip edilmeme olasılığını belirleyen önemli faktörler arasında yer almaktadır. Örneğin, bir öğretmenin yeniliklere yönelik tutumu ya da yeniliklere açıklığı, öğretim programına duyulan bağıllığı etkileyebilir. Ayrıca Sobol vd. (1989) öğretmen özellikleri arasında yer alan özgüven ve öğretme heyecanının, öğretim programa bağıllığı artırıcı bir etkiye sahip olduğunu belirlemiş; bununla birlikte, otoriter kişilik yapısının öğretim programına bağıllığı azaltıcı bir faktör olduğunu ortaya koymuştur. Çalışma sonucunda çalışmaya katılan öğretmenlerin öğretim programına bağıllı olan öğretmenlere yönelik tanımlarında daha otoriter bir süreci ifade ettikleri gibi, aynı zamanda özellikle öğrencilerin gelişimine destek olma sürecini de vurguladıkları görülmektedir.

Çalışmada son olarak öğretmenlerin öğretim programına bağıllığı etkileyen faktörlere yönelik görüşleri incelenmiştir. Bu kapsamda kırsalda ve kent merkezinde görev yapan öğretmenlerin öğretim programını etkileyen faktörler kapsamında öğrenci özellikleri, program özellikleri, öğretmen özellikleri, bölgesel özellikler, ekonomik özellikler, kültürel özellikler, kurumsal özellikler, merkezîyetçi eğitim sistemi, sınav sistemi, öğretmen eğitimleri, olağanüstü durumlar, denetim ve siyasi durumlar kategorilerinde

görüş bildirdikleri görülmüştür. Bunun yanı sıra kırsalda görev yapan öğretmenlerin bu kategoriler dışında sosyal özellikler bağlamında görüş bildirdikleri sonucuna ulaşılmıştır. Kırsalda ve kent merkezinde görev yapan ortaokul öğretmenlerinin öğretim programına bağlılığı etkileyen faktörler kapsamında öğrenci özellikleri kategorisindeki görüşleri incelendiğinde, öğretim programına bağlılığı etkileyen öğrenci özelliklerinin öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeyi, öğrencilerin algılama düzeyi, öğrencilerin kişisel durumu, öğrencilerin akademik başarısı ve kapasitesi, öğrencilerin sosyoekonomik ve sosyokültürel düzeyleri bağlamında benzerlik gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Bümen vd. (2014), Dikbayır ve Bümen (2016) ve Bay vd. (2017)'ne göre genel olarak öğrenci özelliklerinin öğretim programına bağlılığı etkileyen bir faktör olduğu görülürken; Ünsal ve Çetin (2019) ve Karafil ve Oğuz (2021)'a göre hazır bulunuşluğun öğrenci özellikleri bağlamında öğretim programına bağlılığı etkileyen bir faktör olduğu görülmektedir. Ayrıca kırsalda ve kent merkezinde görev yapan öğretmenler, öğrenci devamsızlıklarının ve öğrenci sayısının (sınıf mevcudu) öğretim programına bağlılığı olumsuz etkileyen öğrenci özellikleri olduğunu vurgulamışlardır. Bunun yanı sıra kırsalda görev yapan ortaokul öğretmenlerinden bazıları ise öğrenci ilgi ve tutumlarının ve öğrencilerin bireysel farklılıklarının öğretim programına bağlılığı etkileyen öğrenci özellikleri bağlamında farklılık gösterdiğini belirtmektedir. Arslan Çelik (2020)'e göre öğrenci özelliği olarak öğrenci sayısının, öğrenci tepkilerinin ve öğrenci seviyelerinin; yine Sakallıoğlu ve Özüdoğru (2022)'ya göre öğrenci tepkilerinin; Bümen ve Yazıcılar (2020)'a göre öğrenci profilinin ve Gürbüz (2020)'e göre öğrencilerin ilgi ve yetenek düzeylerinin öğrenci özellikleri bağlamında öğretim programına bağlılığı etkileyen faktörler olduğu görülmektedir. Dolayısıyla eldeki araştırma sonuçlarının da bu bulguları destekler nitelikte olduğu görülmektedir.

Kırsalda ve kent merkezinde görev yapan ortaokul öğretmenlerinin öğretim programına bağlılığı etkileyen faktörler kapsamında program özellikleri kategorisindeki görüşleri incelendiğinde, öğretim programına bağlılığı etkileyen program özelliklerinin hedef kitleye uygunluk, programın içeriği, programın süresi, dersin branşı, programın güncelliği bağlamında benzerlik gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Bümen vd. (2014), Dikbayır ve Bümen (2016) ve Karafil ve Oğuz (2021)'a göre program özelliklerinin öğretim programına bağlılığı genel olarak etkilediği görülmektedir. Bunun yanı sıra Bay vd. (2017)'ne göre öğretim programının kendisi, kaynak, materyal, konu ve uygulama; Ünsal ve Çetin (2019) ve Karafil ve Oğuz (2021)'a göre öğretim programının içeriği;

Bümen ve Yazıcılar (2020)'a göre öğretim programının yapısı ve programda öğretmenlere tanınan esneklik derecesi; Ünsal ve Çetin (2019) ve Akkaya (2023)'ya göre dersin branşı; Arslan Çelik (2020)'e göre ders materyalleri ve program öğelerinin özellikleri; Sakallıoğlu ve Özüdoğru (2022)'ya göre süre ve program farklılıkları; Karafil ve Oğuz (2021)'a göre programa ayrılan zamanın yetersizliği (programın süresi) öğretim programına bağlılığı etkileyen faktörler olarak görülmektedir. Ayrıca kırsalda ve kent merkezinde görev yapan bazı öğretmenlere göre kutlama programları, belirli gün ve haftalar öğretim programına bağlılığı etkileyen olumsuz program özellikleri olarak vurgulanmaktadır. Bunun yanı sıra kırsalda görev yapan bazı öğretmenlere göre disiplinler arası ilişki programa bağlılığı etkileyen farklı bir faktör olarak vurgulanırken, ders saatinin azlığı ve ders kitaplarında görülen gereksiz bilgiler de öğretim programına bağlılığı etkileyen olumsuz program özellikleri olarak belirtilmektedir. Gürbüz (2020) ve Akkaya (2023)'ya göre ders saatleri öğretim programına bağlılığı etkilemektedir. Kent merkezinde görev yapan bazı ortaokul öğretmenlerine göre ise ders kitabının kendisi programa bağlılığı etkileyen farklı bir faktör olarak vurgulanırken, öğrencilerle yürüten sosyal etkinlikler ve okullarda yapılan yarışmalar öğretim programına bağlılığı etkileyen olumsuz program özellikleri olarak vurgulanmaktadır. Ünsal ve Çetin (2019) ve Güzel Yüce (2022)'ye göre ders kitabının kendisi öğretim programına bağlılığı etkileyen önemli bir faktör olarak görülmektedir.

Kırsalda ve kent merkezinde görev yapan ortaokul öğretmenlerinin öğretim programına bağlılığı etkileyen faktörler kapsamında öğretmen özellikleri kategorisindeki görüşleri incelendiğinde, öğretmenin sağlık, psikolojik ve ailevi durumları, öğretmenin mesleki donanımı ve öğretmenin cinsiyeti bağlamında benzerlik gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Bümen vd. (2014), Dikbayır ve Bümen (2016), Bay vd. (2017) ve Arslan Çelik (2020)'e göre öğretmen özelliklerinin öğretim programına bağlılığı genel olarak etkilediği görülmektedir. Ayrıca Akkaya (2023)'ya göre öğretmenin cinsiyeti öğretim programına bağlılığı etkileyen bir faktör olarak vurgulanmaktadır. Bunun yanı sıra kırsalda görev yapan öğretmenlere göre öğretmenlerin derse devamlılığı, öğretmenin anlatım tarzı ve kendine has kullandığı yöntem ve teknikler, öğretmenin programa olan inancı, öğretmenin programa sadakati, öğretmenin hazır bulunuşluk düzeyi ve öğretmenin hayat tecrübesi öğretim programına bağlılığı etkileyen faktörler olarak kent merkezinde görev yapan öğretmenlere göre farklılık göstermektedir. Ünsal ve Çetin (2019)'e göre öğretim programını uygularken kullanılan yöntem ve teknikler, öğretim programına bağlılığı

etkileyen faktörlerdendir. Dane ve Schneider (1998), Dusenbury vd. (2003) ve O'Donnell (2008)'a göre programa bağlılığın ölçülmesine yönelik boyutlardan uygulamanın kalitesi bağlamında; kullanılan yöntem ve tekniklerin uygulayıcılar tarafından seçimi ve uygulanma tarzı programa bağlılığı etkilemektedir. Kent merkezinde görev yapan öğretmenlere göre ise öğretmenin motivasyonu ve çalışkanlığı, öğretmenin hayat felsefesi, öğretmenin kişilik yapısı, öğretmenin öğretmenliğe bakış açısı, öğretmenin mezun olduğu fakülte, görev yaptığı okul türü, öğretmenin aldığı eğitim ve öğretmenin yetiştiği aile ve çevre öğretim programına bağlılığı etkileyen faktörler olarak kırsalda görev yapan öğretmenlere göre farklılık göstermektedir. Özkılıç Kolay (2023)'a göre öğretmenin mesleki kıdemi, öğretmenin mezun olduğu okul türü ve öğretmenin çalıştığı okul türü öğretim programına bağlılığı etkileyen faktörlerdendir.

Kırsalda ve kent merkezinde görev yapan ortaokul öğretmenlerinin öğretim programını etkileyen faktörler kapsamında bölgesel özellikler kategorisindeki görüşleri incelendiğinde, okulun bulunduğu çevre bağlamındaki görüşlerin benzerlik gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Bunun yanı sıra kırsalda ve kent merkezinde görev yapan bazı öğretmenlere göre olumsuz hava koşullarının öğretim programına bağlılığı etkileyen olumsuz bölgesel özellikler olarak vurgulandığı görülmektedir. Ayrıca kırsalda görev yapan öğretmenlerden biri tarafından okulun bulunduğu il ve ilçenin öğretim programına bağlılığı etkilediği farklı olarak vurgulanırken, kent merkezinde görev yapan öğretmenlerden ise okullarda eğitim ve öğretime verilen araların (tatillerin) öğretim programına bağlılığı olumsuz olarak etkilediğinin farklı bir görüş olarak vurgulandığı sonucuna ulaşılmıştır. Bümen vd. (2014)'e göre bölgesel özelliklerin genel olarak öğretim programına bağlılığı etkilediği görülmektedir. Bay vd. (2017)'ne göre okul-çevre faktörü ve Karafil ve Oğuz (2021)'a göre ise çevresel etkenlerin öğretim programına bağlılığı etkilediği görülmektedir. Doğuş ve Tabak (2023)'ün yaptıkları çalışmada öğretmenler, coğrafi koşulların öğretim programına bağlılığı etkilediğini belirtmişlerdir.

Kırsalda ve kent merkezinde görev yapan ortaokul öğretmenlerinin öğretim programını etkileyen faktörler kapsamında ekonomik özellikler kategorisindeki görüşleri incelendiğinde, ailenin ekonomik yapısı noktasında görüşlerinin benzerlik gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Kırsalda ve kent merkezinde görev yapan bazı öğretmenlere göre ders kaynaklarına ulaşamamasının öğretim programına bağlılığı olumsuz etkilediği noktasında benzerlik gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Bümen vd. (2014)'ne göre ekonomik özellikler genel olarak öğretim programına bağlılığı etkilemektedir. Kırsalda

görev yapan bir öğretmene göre ise yaşanan çevrenin sosyoekonomik durumunu öğretim programına bağlılığı etkileyen faktörler bağlamında farklı bir görüş olarak vurgulandığı görülmektedir. Karafil ve Oğuz (2021)'a göre ise materyal eksikliği ve çevresel özellikler öğretim programına bağlılığı etkilemektedir.

Kırsalda ve kent merkezinde görev yapan ortaokul öğretmenlerinin öğretim programını etkileyen faktörler kapsamında kültürel özellikler kategorisindeki görüşleri incelendiğinde, velilerin profili ve velilerin beklentisi bağlamındaki görüşlerin kırsaldaki ve kent merkezindeki öğretmenlerce benzerlik gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Kırsalda görev yapan bazı öğretmenlere göre velilerin öğrencilere olan ilgisinin ve velilerin tutum ve davranışlarının kent merkezinde görev yapan öğretmenlerin görüşlerinden farklılık gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Kırsalda görev yapan öğretmenlere göre kırsalda yaşayan velilerin tutum ve davranışları kültürel özellikler bağlamında öğretim programına bağlılığı olumsuz olarak etkilemektedir. Bümen vd. (2014) Türkiye'de coğrafi bölgeler arasında sosyo-ekonomik ve kültürel farklılıkların, öğretmenlerin öğretim programına olan bağlılıklarını etkileyebileceğini ifade etmiştir. Doğuş ve Tabak (2023)'ün çalışmasında; öğretmenlerin, ailelerin sosyoekonomik düzey bakımından alt düzeyde olması, ailelerin kültürel özellikleri, düşük eğitim seviyesi, aile içi iletişim eksikliği ve ailelerin ilgisizliği de öğretim programına bağlılığı olumsuz olarak etkilediği hususunda görüş bildirdikleri görülmektedir ve öğretmenler aile yapısının ve öğrencilerin sosyal gelişimlerinin düşük olmasının öğretim programına bağlılığı etkilediğini belirtmişlerdir.

Kırsalda ve kent merkezinde görev yapan ortaokul öğretmenlerinin öğretim programını etkileyen faktörler kapsamında kurumsal özellikler kategorisindeki görüşleri incelendiğinde, kırsalda ve kent merkezinde görev yapan öğretmenlere göre sınıfların ve okulun fiziki elverişliliği, okul ortamı ve okul idaresi görüşlerinde benzerlik olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Dikbayır ve Bümen (2016)'e göre kuruma dair özellikler; Bay vd. (2017)'ne göre okulun kendisi; Ünsal ve Çetin (2019)'e göre okulun fiziki donanımı; Arslan Çelik (2020)'e göre görev yapılan okulun imkânları; Gürbüz (2020)'e göre okulların fiziksel şartları; Sakallıoğlu ve Özüdoğru (2022)'ya göre okul iklimi öğretim programına bağlılığı etkileyen faktörler olarak vurgulanmaktadır. Kırsalda görev yapan bazı öğretmenlere göre çalışılan kurumun profili ve araç gereç eksikliği kent merkezinde görev yapan öğretmenlerin görüşlerinden farklılık göstermektedir. Ayrıca araç gereç eksikliği kırsalda görev yapan öğretmenlerden bazıları tarafından öğretim programına

bağlılığı etkileyen olumsuz bir faktör olarak vurgulanmaktadır. Kent merkezinde görev yapan bir öğretmene göre ise kırsalda görev yapan öğretmenlerden farklı olarak kurumlarda yapılan toplantıların öğretim programına bağlılığı etkileyen olumsuz bir faktör olarak vurgulandığı görülmektedir. Dusenbury vd. (2003) ise öğretim programına bağlılığı etkileyen faktörler arasında okul kültürünün, etkili liderliğin, yöneticilerin sağladığı imkânların ve personelin moral düzeyinin önemine vurgu yapmışlardır.

Kırsalda ve kent merkezinde görev yapan ortaokul öğretmenlerinin öğretim programını etkileyen faktörler kapsamında sınav sistemi kategorisindeki görüşleri incelendiğinde, kırsalda ve kent merkezinde görev yapan bazı öğretmenlerce 8.sınıf liseye geçiş sınavı görüşü bağlamında benzerlik gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Kent merkezinde görev yapan bazı öğretmenlere göre ise okullarda yapılan deneme sınavları öğretim programına bağlılığı olumsuz etkileyen bir faktör olarak vurgulanmaktadır. Bümen vd. (2014)'ne göre geleceği belirleyici sınavlar ve Gürbüz (2020)'e göre ulusal sınavlar öğretim programına bağlılığı etkileyen faktörlerdir.

Kırsalda ve kent merkezinde görev yapan ortaokul öğretmenlerinin öğretim programını etkileyen faktörler kapsamında öğretmen eğitimleri kategorisindeki görüşleri incelendiğinde, kırsalda görev yapan bir öğretmene göre öğretmenin geçirdiği öğrenme süreci (genel tecrübesi) öğretim programına bağlılığı etkilerken, kent merkezinde görev yapan bazı öğretmenlere göre ise online eğitimlere öğretmenlerin mecbur bırakılması ve öğretim programlarındaki değişiklikler bağlamında hizmet içi eğitimlerin eksikliği öğretim programına bağlılığı olumsuz etkileyen faktörler olarak ortaya çıkmaktadır. Bümen vd. (2014) ve Sakallıoğlu ve Özüdoğru (2022)'ya göre öğretmen eğitimi, öğretim programına bağlılığı genel olarak etkilemektedir. Ayrıca LaChausse vd. (2014)'nin çalışmasına göre öğretmen özelliklerinin program sadakatini nasıl etkilediğini incelemek ve program sadakatini artırmak için kapsamlı bir öğretmen eğitimi ve mesleki gelişim yapısı önermek amaçlanmıştır. Fullan (2007)'a göre ise öğretmenlerin program uygulama süreçlerine yönelik aldıkları eğitim, programların etkili bir şekilde uygulanmasının ve bu sayede programın hedeflenen sonuçlara ulaşmasının önemli bir unsurdur.

Kırsalda ve kent merkezinde görev yapan ortaokul öğretmenlerinin öğretim programını etkileyen faktörler kapsamında olağanüstü durumlar kategorisindeki görüşleri incelendiğinde hem kırsalda görev yapan hem de kent merkezinde görev yapan bazı öğretmenlerce Covid 19 salgınının öğretim programına bağlılığı olumsuz etkilediği sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca kent merkezinde görev yapan ortaokul öğretmenlerinin

öğretim programını etkileyen faktörler kapsamında olağanüstü durumlar kategorisindeki görüşleri incelendiğinde, deprem felaketinin de öğretim programına bağlılığı olumsuz etkilediği görüşü vurgulanmaktadır.

Kırsalda ve kent merkezinde görev yapan ortaokul öğretmenlerinin öğretim programını etkileyen faktörler kapsamında denetim kategorisindeki görüşleri incelendiğinde, kırsalda görev yapan bir öğretmene göre müfettiş denetimleri öğretim programına bağlılığı etkilerken, kent merkezinde görev yapan bir öğretmene göre ise gereksiz evrak yükü öğretim programına bağlılığı olumsuz olarak etkilemektedir.

Kırsalda ve kent merkezinde görev yapan ortaokul öğretmenlerinin öğretim programını etkileyen faktörler kapsamında siyasi durumlar kategorisindeki görüşleri incelendiğinde, kırsalda görev yapan bir öğretmene göre farklı siyasi görüşler öğretim programına bağlılığı olumsuz etkilerken, kent merkezinde görev yapan bir öğretmene göre ise kanun ve yönetmeliklerin öğretim programına bağlılığı etkilediği sonucuna ulaşılmıştır.

Kırsalda görev yapan ortaokul öğretmenlerinin öğretim programını etkileyen faktörler kapsamında sosyal özellikler kategorisindeki görüşleri incelendiğinde, bazı öğretmenlerce okulun çevresindeki sosyal eksikliklerin öğretim programına bağlılığı olumsuz etkilediği sonucuna ulaşılmıştır. Doğuş ve Tabak (2023)'ın çalışmasında öğretmenler, aile yapısının ve öğrencilerin sosyal gelişimlerinin düşük olmasının öğretim programına bağlılığı etkilediğini belirtmişlerdir.

Araştırma sonuçlarından biri, öğretmenlerin söylemlerinde “müfredat” kelimesini çok fazla kullanmış olmalarıdır. Öğretmenlerden beklenen müfredat kelimesi yerine “öğretim programı” ifadesini kullanmalarıdır.

Sonuç olarak; çalışmanın bulgularıyla alan yazındaki araştırma bulguları örtüşmektedir. Öğretim programına bağlılığı öğrenci özellikleri, program özellikleri, öğretmen özellikleri, bölgesel özellikler, ekonomik özellikler, kültürel özellikler, kurumsal özellikler, sınav sistemi, öğretmen eğitimleri ve sosyal özelliklerin etkilediği görülmektedir. Bu faktörlerin etkilerini olumlu yönde düzeltmenin öğretmenlerin öğretim programına bağlılığını artıracığı yorumunu yapmak mümkündür. Alan yazındaki araştırma bulgularının dışında olağanüstü durumların, siyasi durumların ve öğretmenlerin üzerindeki denetim baskısının öğretim programına bağlılığı olumsuz olarak etkilediği sonucuna ulaşılmıştır. Bu düşünceden hareketle, öğretmenlerin üzerindeki olumsuz faktörleri ortadan kaldırmanın öğretim programına bağlılığa olumlu yönde etki edeceği,

öğretmenlerin programı uygulama noktasında öğretim programına bağlılıklarının artacağı yorumu yapılabilir.

5.2 Öneriler

Araştırmanın sonuçlarından hareketle şu önerilerde bulunulmuştur:

- Araştırmada kırsalda ve kent merkezinde görev yapan ortaokul öğretmenlerinin öğretim programına bağlılık kavramını ve öğretim programına bağlı kalan bir öğretmenin sahip olduğu özellikleri nasıl tanımladıkları ile öğretmenlerin öğretim programına bağlılıklarını etkileyen faktörlere ilişkin görüşleri derinlemesine incelenmiştir. Bu bağlamda Türkiye özelinde belirlenen bu bulguların öğretim programına bağlılığı etkilediği belirlenmiştir. Bu noktada eğitim politikaları düzenlenirken öğretim programına bağlılık ve bu durumu etkileyen faktörlerin dikkate alınması önem arz etmektedir.
- Araştırma katılımcılarından bazıları, öğretim programını etkileyen faktörlerden program özellikleri bağlamında kutlama programları, belirli gün ve haftalar, ders saatinin azlığı, ders kitaplarında görülen gereksiz bilgiler, öğrencilerle yürüten sosyal etkinlikler ve okullarda yapılan yarışmalar noktasında olumsuz görüşler belirtmişlerdir. Bundan dolayı, Millî Eğitim Bakanlığı'nın program güncellemelerinde bu hususun göz önünde bulundurulması gerekmektedir.
- Araştırmaya göre; öğretmenlerin donanımlı olması, öğrencilerinin gelişimine destek vermesi, yeniliklere açık olması ve özgüven ve öğretme heyecanına sahip olması gibi özelliklerin öğretim programına bağlılığı olumlu etkileyeceği düşünülmektedir. Araştırma sonuçlarından hareketle öğretmenlere bu tavsiyelerde bulunulabilir.
- Bu önerilere ek olarak, verimli bir okul kültürü oluşturma sürecinde, okul yöneticilerinin öğretmenlerle etkili iletişim kurmaları, yönetimde öğretmenlerin katılımını sağlayarak demokratik bir ortam oluşturmalarıyla ve okullarda araç gereç temini noktasında ilgililerle koordinasyon sağlamalarıyla öğretim programına bağlılığın artacağı öngörülmektedir.
- Bu çalışmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Öğretmenlerin öğretim programına bağlılıklarını etkileyen faktörlerin ortaya konulması için farklı

araştırma yöntemleri ile çalışmalar yürütülerek bu durum kapsamlı olarak incelenebilir.

- Bu çalışmanın verileri yarı yapılandırılmış görüşme formuyla toplanmıştır. Görüşmelerin ardından öğretmenlerin ğretim programlarına bağlılıklarını belirlemek için gözlem yapılmalı ve uygulama süreçlerine destek sağlanmalıdır.

KAYNAKLAR

- Akkaya, T. (2023). Öğretmenlerin öğretim programına bağlılıklarının incelenmesi. *Premium e-Journal of Social Science (PEJOSS)*, 7(28), 288-294.
- Allo, M. D. (2020). Curriculum fidelity in the secondary education in Indonesia. *International Journal of Psychosocial Rehabilitation*, 24(6), 14088-14094.
- Arslan Çelik, F. M. (2020). Ortaokul İngilizce Öğretmenlerinin Öğretim Programına Bağlılıklarının İncelenmesi.
- Aslan, M., & Erden, R. Z. (2020). Ortaokul Öğretmenlerinin Öğretim Programına Bağlılıklarının İncelenmesi. *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(1), 175-199.
- Aşçı, M., & Yıldırım, R. (2020). Öğretmen Failliği ile Öğretim Programına Bağlılık Arasındaki İlişki: Yunus Emre İlçesi Örneği. *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 16(Eğitim ve Toplum Özel sayısı), 6126-6149.
- Backer, T. E. (2002). Finding the balance: Program idelity and adaptation in substance abuse prevention. Washington, DC: Center for Substance Abuse Prevention.
- Bay, E., Kahramanoğlu, R., Döş, B. ve Özpolat, E. (2017). Programa Bağlılığı Etkileyen Faktörlerin Analizi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(43), 110-137.
- Baykal, M. (2019). Akademisyenlerin Program Bağlılığına İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi (Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi).
- Bogdan, R. & Tylor, S.J. (1975). Introduction to qualitative research methods. A phenomenological approach to social sciences. NY: John Wiley & Sons.
- Bolat, Y. (2017). Eğitim programı okuryazarlığı kavramı ve eğitim programı okuryazarlığı ölçeği. *International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 12 (18), 121-138.
- Boncuk, A. (2021). Öğretmenlerin Program Okuryazarlıkları ile Öğretim Programına Bağlılıkları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Anadolu Türk Eğitim Dergisi*, 3(1), 88-108.
- Burakgazi, S. G. (2019). Programa Bağlılık: Kara Kutuyu Aralamak. *Başkent University Journal of Education*, 6(2), 236-249.

- Burul, C. (2018). Öğretmenlerin Eğitim Programı Tasarım Yaklaşımı Tercihlerinin Öğretim Programına Bağlılıklarıyla Olan İlişkisinin İncelenmesi. Balıkesir Üniversitesi.
- Burul, C., & Tezci, E. (2021). Öğretmenlerin Öğretim Programına Bağlılıklarını Belirlemeye Yönelik Bir Ölçek Geliştirme Çalışması. *Milli Eğitim Dergisi*, 51(235), 2417-2446.
- Bümen, N. T., Çakar, E., & Yıldız, D. G. (2014). Türkiye’de Öğretim Programına Bağlılık ve Bağlılığı Etkileyen Etkenler. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 14(1), 203-228.
- Bümen, N., & Yazıcılar, Ü. (2020). Öğretmenlerin Öğretim Programı Uyarlamaları Üzerine Bir Durum Çalışması: Devlet ve Özel Lise Farklılıkları. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 40(1), 183-224.
- Can, Ö. (2020). Sınıf Öğretmenlerinin Eğitim İnançlarının ve Öğretim Programına Bağlılıklarının İncelenmesi (Yüksek Lisans Tezi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi).
- Civriz, E., & Burakgazi, S. G. (2021). Ortaöğretim İngilizce Dersi Öğretim Programına Yönelik Durum Çalışması: Öğretmenin Programa Bağlılığı ve Öğrenci Beklentileri. *Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences (JFES)*, 54(2), 559-597.
- Cornbleth, C. (1984). Beyond hidden curriculum?. *J. Curriculum Studies*, 16(1), 29-36. DoN: 10.1080/0022027840160105
- Creswell, J. W. (2013). Nitel Araştırma Yöntemleri. *Qualitative Research Methods*]. M. Bütün & SB Demir, Trans. (Eds.). İstanbul: Siyasal Kitapevi.
- Cutbush, S., Gibbs, D., Krieger, K., Clinton-Sherrod, M., & Miller, S. (2017). Implementers’ Perspectives on Fidelity of Implementation: “Teach Every Single Part” or “Be Right With the Curriculum”?. *Health promotion practice*, 18(2), 275-282.
- Çavuşoğlu, G. (2022). İlkokul ve Ortaokul Öğretmenlerinin Benimsedikleri Eğitim Felsefeleri ile Öğretim Programına Bağlılık Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi (Yüksek Lisans Tezi, Trabzon Üniversitesi).
- Çelik, F. M. A., & Burakgazi, S. G. (2021). Öğretim Programına Bağlılık Araştırmalarına Yönelik Bir Meta-Sentez Çalışması. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(1), 796-824.
- Dal, S., & Köse, M. (2022). Öğretim İlke ve Yöntemleri (Anı Yayıncılık, Ankara).
- Dane, A. V., & Schneider, B. H. (1998). Program integrity in primary and early secondary prevention: Are implementation effects out of control? *Clinical Psychology Review*, 18, 23-45.

- Demirel, Ö. (2020). Eğitimde Program Geliştirme Kuramdan Uygulamaya (Pegem Akademi Yayıncılık, Ankara).
- Dikbayır, A., & Bümen, N. T. (2016). Dokuzuncu Sınıf Matematik Dersi Öğretim Programına Bağlılığın İncelenmesi. *Uluslararası Eğitim Programları ve Öğretim Çalışmaları Dergisi*, 6(11), 17-38.
- Doğan, Hıfzı. (1997). Eğitimde Program ve Öğretim Tasarımı. Ankara: Önder Matbacılık.
- Doğuş, F., & Tabak, S. (2023). Investigation of the factors affecting the curriculum fidelity of teachers working at different types of schools. *Pedagogical Perspective*, 2(2), 136-157.
- Dusenbury, L., Brannigan, R., Falco, M., & Hansen, W. B. (2003). A Review Of Research On Fidelity Of Implementation: Implications For Drug Abuse Prevention in School Settings. *Health Education Research*, 18(2), 237-256.
- Eisner, E. W. (1985). The educational imagination: On the design and evaluation of school programs. New York, NY: Macmillan Publishing Co.
- Erden, M. (1998). Eğitimde program değerlendirme (3.baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Ertürk, S. (1984). Eğitimde Program Geliştirme (5. Baskı) (Yelkentepe Yayınları, Ankara).
- Fullan, M. (2007). He New Meaning of Educational Change (4th ed.). New York: Teachers College Press.
- Fullan, M., & Pomfret, A. (1977). Research on Curriculum and Instruction Implementation. Review of Educational Research, 47(2), 335-397.
- Göl, H. (2023). Özel eğitim öğretmenlerinin program okuryazarlığı, öz yeterlik inançları ve öğretim programına bağlılık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. (Yüksek Lisans Tezi, Mardin Artuklu Üniversitesi)
- Gözütok, D. (2003). Türkiye’de program geliştirme çalışmaları. *Milli Eğitim Dergisi* 160: 44-64
- Güleş, E. (2022). İlkokul ve Ortaokul Öğretmenlerinin Program Okuryazarlıkları ve Öğretim Programına Bağlılıklarının İncelenmesi (Yüksek Lisans Tezi, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi).
- Gürbüz, Ç. (2020). Müzik Öğretmenlerinin Müzik Dersi Öğretim Programına Bağlılık Düzeylerinin İncelenmesi (Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep Üniversitesi).

- Gürbüz, Ş. (2021). Öğretmenlerin Öğretim Programı Okuryazarlık Düzeyleri ve Öğretim Programına Bağlılık Durumları. Gazi Üniversitesi.
- Kabaş, İ. (2020). Sınıf Öğretmenlerinin İlk Okuma Yazma Öğretimi Öz Yeterlik Algıları ile İlk Okuma Yazma Öğretim Programına Bağlılıkları (Yüksek Lisans Tezi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü).
- Kahraman, A. (2020). Özel okul öğretmenlerinin eğitim programı okuryazarlığı, epistemolojik inançları ve bireysel yenilikçilik düzeylerinin incelenmesi (Yüksek Lisans Tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi veri tabanından erişilmiştir. (Tez No:662366)
- Karadağ Çaydaşı, S. (2019). Sınıf Öğretmenlerinin Değer Öğretimine İlişkin Görüşleri ve Öğretim Programına Bağlılıklarının Değerlendirilmesi (Yüksek Lisans Tezi, Kafkas Üniversitesi).
- Karafil, B., & Oğuz, A. (2021). İngilizce Öğretmenlerinin Öğretim Programına Bağlılıklarının İncelenmesi.
- Karakuyu, A., & Oğuz, A. (2021). İlkokul ve Ortaokul Öğretmenlerinin Öğretim Programlarına Bağlılıkları. *İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 8(16), 85-103.
- Kimpton, R. D. (1983). Curriculum Fidelity and Implementation Tasks Employed by Teachers.
- Kloppel, T., Kulinna, P. H., Stylianou, M., & Van Der Mars, H. (2013). Teacher fidelity to one physical education curricular model. *Journal of Teaching in Physical Education*, 32(2), 186-204.
- Kuloğlu, M.E. (2023). Program özerkliği, öğretmen özerkliği, öğretim programı okuryazarlığı, öğretim programına bağlılık ve TBAP arasındaki ilişkiler. (Doktora Tezi, Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi)
- LaChausse, R. G., Clark, K. R., & Chapple, S. (2014). Beyond teacher training: The critical role of professional development in maintaining curriculum fidelity. *Journal of Adolescent Health*, 54(3), S53-S58.
- McNeill, K. L., Marco-Bujosa, L. M., González-Howard, M., & Loper, S. (2018). Teachers' enactments of curriculum: Fidelity to procedure versus fidelity to goal for scientific argumentation. *International Journal of Science Education*, 40(12), 1455-1475.
- Mihalic, S. (2002, April). The importance of implementation fidelity. Boulder, CO: Center for the Study and Prevention of Violence.
- Nevenglosky, E. A. (2018). Barriers to effective curriculum implementation (Doctoral dissertation, Walden University).

- O'Donnell, C. L. (2008). Defining, conceptualizing, and measuring fidelity of implementation and its relationship to outcomes in K-12 curriculum intervention research. *Review of educational research*, 78(1), 33-84.
- Ocak, G. (2019). *Eğitimde Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Özkan, H. H. (2016). An analysis of teachers' opinions about their knowledge of curriculum terms awareness. *Universal Journal of Educational Research* 4(7), 1601-1613.
- Özkılıç Kolay, Y. (2023). İngilizce öğretmenlerinin öğretim stilleri ile İngilizce öğretim programına bağlılıkları arasındaki ilişki. (Yüksek Lisans Tezi, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi)
- Pence, K. L., Justice, L. M., & Wiggins, A. K. (2008). Preschool teachers' fidelity in implementing a comprehensive language-rich curriculum.
- Piasta, S. B., Justice, L. M., McGinty, A., Mashburn, A., & Slocum, L. (2015). A comprehensive examination of preschool teachers' implementation fidelity when using a supplemental language and literacy curriculum. In *Child & Youth Care Forum* (Vol. 44, pp. 731-755). Springer US.
- Polat, Ç. M. (2021). Sınıf Öğretmenlerinin Öğretmenlik Mesleğine Bağlılık Algıları ile Öğretim Programına Bağlılık Algıları Arasındaki İlişki. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi*.
- Polat, Ç. M., Yıldız, K., & Yıldız, S. (2022). Sınıf Öğretmenlerinin Öğretmenlik Mesleğine Bağlılık Algıları ile Öğretim Programına Bağlılık Algıları Arasındaki İlişki. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22(3), 1124-1160.
- Posner, G. J. (1995). *Analyzing The Curriculum*. New York: McGraw-Hill Inc. (s. 12-23).
- Ringwalt, C. L., Ennett, S., Johnson, R., Rohrbach, L. A., Simons-Rudolph, A., Vincus, A., & Thorne, J. (2003). Factors associated with fidelity to substance use prevention curriculum guides in the nation's middle schools. *Health Education & Behavior*, 30(3), 375-391.
- Sakallıoğlu, G., & Özüdoğru, F. (2022). Öğretmenlerin Öğretim Programına Bağlılıklarının İncelenmesi. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (41), 70-107.
- Saracaloğlu, A.S., & Küçüköğlü, A. (2019). *Öğretim İlke ve Yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Senemoğlu, N. (1997). *Gelişim Öğrenme ve Öğretim Kuramdan Uygulamaya* (Spot Matbaacılık, Ankara).

- Sobol, D. F., Rohrbach, L. A., Dent, C. W., Gleason, L., Brannon, B. R., Johnson, C. A., & Flay, B. R. (1989). The integrity of smoking prevention curriculum delivery. *Health Education Research*, 4, 59-67. doi: 10.1093/her/4.1.59
- Süral, S. & Dedeşali N. C. (2021). The predictive power of the curriculum literacy levels of pre-service teachers upon their competencies in lesson planning. *Malaysian Online Journal of Educational Sciences*, 9(2), 27-40.
- Şeker, H. (2017). Eğitimde Program Geliştirme. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Taggart, G. L., & Wilson, A. P. (1998). Promoting Reflective Thinking in Teachers: 44 Action Strategies. Thousands Oaks, CA: Corwin Press Inc.
- Thierry, K. L., Vincent, R. L., & Norris, K. (2022). Teacher-level predictors of the fidelity of implementation of a social-emotional learning curriculum. *Early Education and Development*, 33(1), 92-106.
- Ünsal, S., & Çetin, A. (2019). Özel Okul ve Devlet Okulunda Görev Yapmış Sınıf Öğretmenlerinin Öğretim Programlarını Uygulamada Karşılaştıkları Farklılıklar. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 27(4), 1541-1551.
- Varış, F. (1996). Eğitimde Program Geliştirme. Teoriler ve teknikler. Akım Yayınevi.
- Vartuli, S., & Rohs, J. (2009). Assurance of outcome evaluation: Curriculum fidelity. *Journal of Research in Childhood Education*, 23(4), 502-512.
- Yaşaroğlu, C., & Manav, F. (2015). Öğretim Programına Bağlılık Ölçeği: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi*, (4), 247-258.
- Yazıcılar, Ü., & Bümen, N. T. (2015). Öğretmenlerin Öğretim Programlarını Uyarlama Süreci Üzerine Kuramsal Bir İnceleme. 24. *Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi "Herkes İçin Sürdürülebilir Eğitim" Niğde*, 16(18), 107-108.
- Yıldırım, B. (2015). İçerik Çözümlemesi Yönteminin Tarihsel Gelişimi Uygulama Alanları ve Aşamaları. B. Yıldırım (Der.). İletişim Araştırmalarında Yöntemler: Uygulama ve Örneklerle (s. 105-155), Konya: Literatürk Akademia.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2017). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri.

- Yılmaz, G. (2021). Öğretmenlerin Program Okuryazarlık Düzeyleri, Program Yönelimleri ve Programa Bağlılık Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi (Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep Üniversitesi).
- Yılmaz, G., & Kahramanoğlu, R. (2021). Öğretmenlerin Program Okuryazarlık Düzeyleri, Program Yönelimleri ve Programa Bağlılık Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Disiplinlerarası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 5(10), 178-187.
- Yin, R. (1984). Case Study Research: Design And Methods. (3. Basım). California: Sage Publications.
- Yüce, S. G. (2022). Öğretim Programına Bağlılık ve Öğretim Programını Uyarlama İkilemini Aşmak: Bir Öğretmenin Öğretim Programını Kullanma Modeli. *Mustafa Kemal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(9), 1-21.
- Yüksel, S. (1998). Okula dayalı program geliştirme. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yöntemi*, 16, 513-525.
- Zöğ, H. (2022). Öğretmenlerin Öğretim Programına Bağlılıkları, Eğitim Felsefelerine Yönelik Eğilimleri ve Öğretme Öğrenme Süreci Yeterlilik Alguları Arasındaki İlişki. (Doktora tezi, Balıkesir Üniversitesi).

EKLER

Ek-1 Görüşme Formu

Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu

Görüşme Tarihi:
Öğretmen Kodu:
Cinsiyet:
Mezun olduğu fakülte:
Yaşı:
Mesleki Kıdem:
Branşı:
Çalışılan İlçe:
Çalışılan Bölge:

Görüşme Soruları

1. Öğretim programına bağlılık kavramını nasıl tanımlarsınız?
2. Sizce öğretim programına bağlı kalan bir öğretmenin özellikleri nelerdir?
3. Sizce bir öğretmenin öğretim programına bağlılığını ne tür faktörler/özellikler etkilemektedir?

YASAL/ÖZEL İZİN BELGELERİ

Etik Kurul Onayı

T.C.
ORDU ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kurulu

OTURUM TARİHİ	OTURUM SAYISI	KARAR SAYISI
30/03/2023	03	2023-53

KARAR NO: 2023-53

Doç. Dr. Sanem TABAK'ın "Kırsalda ve Kent Merkezinde Görev Yapan Ortaokul Öğretmenlerinin Öğretim Programına Bağlılıkları: Bir Durum Çalışması" başlıklı çalışması etik yönden incelendi.

Doç. Dr. Sanem TABAK'ın "Kırsalda ve Kent Merkezinde Görev Yapan Ortaokul Öğretmenlerinin Öğretim Programına Bağlılıkları: Bir Durum Çalışması" başlıklı çalışmasının etik yönden uygun olduğuna, toplantıya katılanların oy birliği ile karar verildi.

Dr. Öğr. Üyesi Caner ÖZDEMİR
Başkan V.

Araştırma İzni

T.C.
ORDU VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : E-18802389-605.01-74781261
Konu : Araştırma İzni (Feryad DOĞUŞ)

20.04.2023

VALİLİK MAKAMINA

İlgi : a) Millî Eğitim Bakanlığı Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 21.01.2020 tarihli ve 1563890 sayılı yazısı (Genelge 2020/2)
b) Ordu Üniversitesi Rektörlüğü Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğünün 14.04.2023 tarihli ve 850103 sayılı yazısı.

Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı, Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalı tezli yüksek lisans programı 50344600046 T.C. Kimlik numaralı öğrencisi Feryad DOĞUŞ'un, "Kırsalda ve Kent Merkezinde Görev Yapan Ortaokul Öğretmenlerinin Öğretim Programına Bağlılıkları: Bir Durum Çalışması" konulu bilimsel çalışmasına veri sağlamak amacıyla anket çalışması yapma izin talebine ilişkin ilgi (b) yazı ve ekleri, Müdürlüğümüz Araştırma Değerlendirme Komisyonu tarafından ilgi (a) genelge hükümleri doğrultusunda incelenmiş olup, uygulanmasında sakınca görülmemiştir.

Söz konusu anket çalışmasının, eğitim öğretim faaliyetlerini aksatmayacak şekilde olur ekinde yer alan imzalı ve mühürlü formun kullanılarak, öğrencilere ait çalışmaların veli izni doğrultusunda ve elde edilen verilerin herhangi bir haber, resmi özel web sayfaları, yerel ve ulusal basında paylaşılması kaydıyla, Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı, Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalı tezli yüksek lisans programı 50344600046 T.C. Kimlik numaralı öğrencisi Feryad DOĞUŞ tarafından; ilimiz resmi ortaokul öğretmenlerine 2022-2023 eğitim ve öğretim yılı içinde okul müdürlüğünün sorumluluğunda gönüllülük esasına göre uygulanması Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görülmesi halinde olurlarınıza arz ederim.

Ramazan TÖNGEL
Müdür a.
Şube Müdürü

OLUR
Mehmet Fatih VARGELOĞLU
Vali a.
İl Millî Eğitim Müdürü

Ek :
1- Komisyon Kontrol Tutanağı (2 Sayfa)
2- Mühürlü Anket Formu (6 Sayfa)

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Adres : Karşıyaka Mah. Atatürk Bulvarı No:336/B Altınordu/ORDU Dahili
1712
Telefon No : 0 (452) 223 16 29
E-Posta: ab52@meh.gov.tr
Kep Adresi : meh@hs01.kep.tr

Belge Doğrulama Adresi : <https://www.turkiye.gov.tr/meh-ebys>
Bilgi için: Ayşe ÖZCANLI (Strateji Geliştirme Şube Müdürlüğü)
Unvan : Şef
İnternet Adresi: ordu.meh.gov.tr Faks:4522250144

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evrak.sorum.meh.gov.tr/adesinden> 799f-c3b5-32f7-86cc-081a kodu ile teyit edilebilir.

Okul İzin Dilekçesi

ORTAOKUL MÜDÜRLÜĞÜNE

ORDU

"Kırsalda ve kent merkezinde görev yapan ortaokul öğretmenlerinin öğretim programına bağlılıkları: Bir durum çalışması" başlıklı yüksek lisans tez araştırmam için ortaokul öğretmeni arkadaşlarımdan tamamen gönüllülük esasına dayanarak yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla nitel veri toplamam gerekmektedir. Veri toplama esnasında veri kaybını önlemek, geçerlik ve güvenilirliği sağlamak adına ses kaydı alınacaktır.

Gereğini bilgilerinize arz ederim.

Feryad DOĞUŞ

Yüksek Lisans Öğrencisi

Adres : Ordu Üniversitesi

Telefon : 0531 082 25 93

TC : 50344600046

Katılımcı İzin Dilekçesi

Sayın Katılımcımız

Katılacağınız bu çalışma, "Kırsalda ve kent merkezinde görev yapan ortaokul öğretmenlerinin öğretim programına bağlılıkları: Bir durum çalışması." adıyla, Feryad DOĞUŞ tarafından 22-31 Mayıs 2023 tarihleri arasında yapılacak bir araştırma uygulamasıdır.

Araştırmanın Hedefi: Kırsalda ve kent merkezinde görev yapan ortaokul öğretmenlerinin öğretim programına bağlılıklarını belirlemektir.

Araştırmanın Nedeni: O Bilimsel araştırma Tez çalışması

Araştırmanın Yapılacağı Yerler: Ordu ilinin Altınordu, Perşembe, Fatsa, Ünye, Gölköy, Gürgentepe ilçeleri.

Araştırma Uygulaması: O Anket

Görüşme

O Gözlem

Araştırma T.C. Milli Eğitim Bakanlığı'nın ve okul/kurum yönetiminin izni ile gerçekleştirilmektedir. Araştırma uygulamasına katılım tamamıyla gönüllülük esasına dayalı olmaktadır ve araştırma esnasında veri kaybını engellemek için ses kaydı alınacaktır. Çalışmada sizden kimlik belirleyici hiçbir bilgi istenmemektedir. Cevaplar tamamıyla gizli tutulacak ve sadece araştırmacılar tarafından değerlendirilecektir. Veriler sadece araştırmada kullanılacak ve üçüncü kişilerle paylaşılmayacaktır.

Uygulamalar, kişisel rahatsızlık verecek sorular ve durumlar içermemektedir. Ancak, katılım sırasında sorulardan ya da herhangi başka bir nedenden rahatsız hissederseniz cevaplama işini yarıda bırakabilirsiniz.

Katılımı onaylamadan önce sormak istediğiniz herhangi bir konu varsa sormaktan çekinmeyiniz. Çalışma bittikten sonra bizlere telefon veya e-posta ile ulaşarak soru sorabilir, sonuçlar hakkında bilgi isteyebilirsiniz. Saygılarımızla,

Araştırmacı : Feryad DOĞUŞ

İletişim Bilgileri: 0531 082 25 93 - feryadogus@gmail.com

Yukarıda bilgileri bulunan araştırmaya katılmayı kabul ediyorum.

.../.../.....

İsim-Soy isim İmza:

Katılımcı Adı-Soyadı :

Telefon Numarası:

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı	FERYAD DOĞUŞ
Yabancı Dili	İNGİLİZCE
Orcid Numarası	0009-0005-7900-5270
Ulusal Tez Merkezi Referans Numarası	10631721
Lise	ORDU ANADOLU TEKNİK LİSESİ
Lisans	HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
Yüksek Lisans	ORDU ÜNİVERSİTESİ
Mesleki Deneyim	MEB-Öğretmen (2014-Devam ediyor)
Akademik Çalışmalar	<ol style="list-style-type: none">Doğuş, F., & Tabak, S. (2023). Investigation of the factors affecting the curriculum fidelity of teachers working at different types of schools. <i>Pedagogical Perspective</i>, 2(2), 136-157.Doğuş, F. (2023). Demirel'in Analitik Program Değerlendirme Modeli Çerçevesinde Ortaokul 5. ve 6. Sınıf Bilişim Teknolojileri ve Yazılım Dersi Öğretim Programının Değerlendirilmesi. Sosyal Bilimler Lisansüstü Öğrenci Sempozyumu. (Özet Bildiri, Ordu Üniversitesi)

